universität wien

MASTERARBEIT / MASTER'S THESIS

Titel der Masterarbeit / Title of the Master's Thesis

Pekka Halosta koskeva sanomalehtikirjoittelu Uudessa Suomettaressa vuosina 1890-1900

verfasst von / submitted by

Emmi Kaartinen, Bakk. phil.

angestrebter akademischer Grad / in partial fulfillment of the requirements for the degree of

Master of Arts (MA)

Wien, 2019 / Vienna, 2019

Studienkennzahl lt. Studienblatt / degree programme code as it appears on the student record sheet:	A 066 854
Studienrichtung lt. Studienblatt / Degree programme as it appears on the student record sheet:	Masterstudium Finno-Ugristik
Betreuerin / Supervisor:	Univ.-Prof. Dr. Johanna Laakso

Sisällysluettelo

1 Johdanto 5
1.1 Diskurssianalyysin määrittelyä 13
2 Taidemaalari Pekka Halosen tärkeimpiä elämän vuosia 17
3 Historiallista taustaa 19
3.1 Kansallisaatteesta 19
3.2 Sanomalehdistön historiaa 23
3.2.1 Uusi Suometar 23
3.2.2 Sanomalehden sisältö 26
4 Opinnäytetyön aineisto 31
4.1 Aineiston esittely 31
4.2 Aineiston analysointi 32
4.2.1 Suomalaisuus lehtikirjoittelussa 33
4.2.2 Kansanomaisuus lehtikirjoittelussa 62
4.3 Aineiston esittelyn ja analysoinnin johtopäätökset 71
4.3.1 Uuden Suomettaren artikkelit 71
4.3.2 Pekka Halosen asema suomalaisessa taide-elämässä 73
4.3.3 Suomalaisuus lehtikirjoittelussa 76
4.3.4 Kansanomaisuus lehtikirjoittelussa 80
5 Yhteenveto 84
6 Liitteet 87
Liite 1. Uuden Suomettaren sanomalehtiartikkelit jaoteltuna aihealueittain ja ilmestymisvuoden mukaan 87
Liite 2. Tiivistelmä 88
Liite 3. Zusammenfassung auf Deutsch 90
Liite 4. Summary in English 95
7 Lähdeluettelo 100
7.1 Painamattomat lähteet 100
7.2 Kirjallisuus 100
7.3 Internet-lähteet 105

1 Johdanto

Taidemaalari Pekka Halonen on kiinnostanut minua pitkään. Työskentelin lukioikäisenä ja sen jälkeen viiden kesän ajan kesätöissä Halosenniemen museossa Tuusulassa, jolloin pääsin lähelle Pekka Halosen elämää ja taidetta. Monen vuoden jälkeen aloitin taas työskentelyn Halosenniemen museossa vuonna 2011. Työskennellessäni museossa aloitin projektin, jossa käyn läpi suomalaisissa sanomalehdissä kirjoitettuja artikkeleita Pekka Halosesta. Sanomalehdet löytyvät helposti Kansalliskirjaston digitoidusta palvelusta. Tämä projekti museolla muiden töiden ohella jatkuu yhä, koska digitoitujen sanomalehtien määrä lisääntyy jatkuvasti Kansalliskirjaston digitoidussa palvelussa. Tällä hetkellä Kansalliskirjasto on digitoinut kaikki Suomessa vuosina 1771-1929 ilmestyneet sanomalehdet. Toimiessani museossa projektin parissa mielessäni alkoi kyteä ajatus opinnäytetyöstä, ja pitkän pohdinnan jälkeen päätin tehdä opinnäytetyön Uuden Suomettaren Pekka Halosta vuosina 1890-1900 koskevista artikkeleista. Lähdeaineistona käytin myös Kansallisgallerian lehtileikekokoelman taiteilijaviitekortteja. Näistä korteista löysin ainoastaan muutaman artikkelin, joita en Kansalliskirjaston palvelusta löytänyt. Kummatkin tahot toimivat täydentävinä lähteinä opinnäytetyössäni. Olin jo työn ohella tutustunut tässä tutkimuksessa käyttämääni lähdeaineistoon, joka vaikutti mielenkiintoiselta ja josta uskoin löytäneeni haasteen opinnäytetyötäni varten.

Opinnäytetyössäni analysoin Pekka Halosesta Uudessa Suomettaressa kirjoitettuja sanomalehtiartikkeleita 1890-1900 välisenä aikana. Tutkimuskysymykseni koskee Uuden Suomettaren artikkeleita 1890-luvulla ja tarkoituksenani on selvittää, minkälaisia artikkeleita Uusi Suometar julkaisi Pekka Halosesta vuosina 1890-1900. Toisena tutkimuskysymyksenä pohdin, minkälaisen kuvan sanomalehti antaa Pekka Halosesta ja hänen taiteestaan vuosina 1890-1900. Erityisesti keskityn Pekka Haloseen liitettyihin määreisiin suomalaisuus ja kansanomaisuus. Selvittääkseni kysymyksenasettelua tutkin lehtiartikkeleiden tekstin sisältöä ja miten artikkelit kuvaavat Pekka Halosen maailmaa, hänen elämäänsä ja tekemäänsä taidetta kyseisenä ajankohtana.

Tärkeää on se, minkälaisia faktoja uutisista on mahdollista löytää, ja minkälaisia tulkintoja uutisista on mahdollista tehdä.

Opinnäytetyötäni varten etsin ja tutustuin aiempiin Pekka Halosta ja hänen taidettansa koskeviin tutkimuksiin. Elina Eerolan pro gradu -työ historian alalta on vuodelta 2008. Hänen työnsä aiheena oli *”Taiteilijakodit taiteilijakuvan peileinä. Emil Wikströmin, Pekka Halosen ja Axel Gallénin ihanteiden toteutuminen rakentamiensa taiteilijakotien välityksellä 1892-1902”.* [1] Anna-Maria von Bonsdorff väitteli vuonna 2012 aiheesta ”*Colour Asceticism and Synthetist Colour – Colour Concepts in turn-of-the-20th-century Finnish and European Art”* taidehistorian alalta, ja hänen väitöskirjassaan yhtenä aineiston esimerkkinä oli Pekka Halosen taide.[2] Marja Lahelman väitellessä vuonna 2014 taidehistorian alalta hänen väitöskirjansa *”Ideal and Disintegration – Dynamics of the Self and Art and Art at the Fin-de-Siècle”* yhtenä aineiston osa-alueena oli Pekka Halosen maalaamat omakuvat.[3] Nina Kokkinen on saanut juuri valmiiksi väitöskirjansa, joka Kokkisen kotisivun mukaan pureutuu modernin taiteen henkistämisen prosesseihin[4]. Kokkinen kertoo: *”Tutkimuksen aineiston muodostavat Akseli Gallen-Kallela, Pekka Halosen ja Hugo Simbergin kristillisiin ympäristöihin tuottamat ja kuitenkin kristinuskoa vastaan hankaavat kuva-aineistot sekä taiteilijoiden kirjeissään, muistiinpanoissaan ja muissa julkisissa kirjoituksissa tuottama taidepuhe (1893-1907 välisellä ajalla)”*[5]*.* Koska Pekka Halosesta on tehty varsin vähän pro gradu- tai väitöskirjatutkimuksia, ajattelin tutkimukseni kielitieteen alalla tuovan oman lisänsä Pekka Halos-opinnäytetyöjatkumoon. Yllämainitut työt ovat hyvin erilaisia verrattuna omaan opinnäytetyöhöni ja valitsemaani aiheeseen. Muita tutkimuksia kuten kirjoja tai näyttelyihin liittyviä tutkimuksia on tehty enemmän, mutta opinnäytetöitä Pekka Halosesta on kirjoitettu yllättävän vähän. Yhä tänäkin päivänä kattavin teos

---

[1] Taiteilijakodit taiteilijakuvan peileinä. Emil Wikströmin, Pekka Halosen ja Axel Gallénin ihanteiden toteutuminen rakentamiensa taiteilijakotien välityksellä 1892-1902.
[2] Colour Asceticism and Synthetist Colour – Colour Concepts in turn-of-the-20th-century Finnish and European Art.
[3] Ideal and Disintegration – Dynamics of the Self and Art and Art at the Fin-de-Siècle.
[4] Totuudenetsijät-väitöstutkimus -kotisivu.
[5] Ibid.

Pekka Halosen elämästä ja taiteesta on Aune Lindströmin vuonna 1957 kirjoittama Pekka Halonen, Elämä ja teokset. Ateneumin intendentti, FT Anna-Maria von Bonsdorff ja professori, FT Ville Lukkarinen ovat myös kirjoittaneet monia artikkeleita, kirjoja ja tutkimuksia Pekka Halosesta.

Opinnäytetyöni koostuu johdannosta, lyhyestä Pekka Halosen esittelystä, kansallisaatteen selventämisestä, pureutumisesta suomalaisen sanomalehdistön historiaan ja Uuteen Suomettareen sekä lähdeaineiston käsittelystä ja yhteenvedosta. Mielestäni on tärkeää käydä ensin läpi Pekka Halosen elämää ja taidetta, koska Uuden Suomettaren artikkelit seuraavat tarkasti Halosen elämää ja hänen maalaamiaan taideteoksia 1890-luvulla jo hänen opiskeluajoista lähtien. Uusi Suometar oli merkittävin suomenkielinen sanomalehti ruotsinkielisen Hufvudstadsbladetin jälkeen tutkimanani ajankohtana. Uuden Suomettaren sanomalehtiartikkelit kertovat tietysti Pekka Halosen elämän ja taiteen merkittävistä taitekohdista mutta antavat myös kuvan lehden ideologiasta sekä ilmentävät ajan historiallista kuvausta 1890-luvun Suomessa.

Tärkeää tutkimuksen kannalta on se, miten Uusi Suometar esittää taide-elämän tapahtumia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä. Lehti valitsee toimituspolitiikkansa mukaisesti uutisoinnin arvoiset tuoreet tapahtumat ja ilmiöt. Osa Uuden Suomettaren artikkeleista on mielipidekirjoituksia. Pekka Halonen osallistui sekä Suomen Taiteilijain näyttelyihin että Suomen Taideyhdistyksen järjestämiin näyttelyihin. Näitä näyttelyjä koskevat uutiset ovat kritiikkejä Pekka Halosen taiteesta. Uusi Suometar uutisoi myös Pekka Halosen tontinostosta, osallistumisesta taidenäyttelyiden rakentamiseen ja hänen kuvituksistaan ajan suomalaisten kirjailijoiden teoksiin. Sanomalehtiartikkelit kertovat Pekka Halosen historiallisesta, kulttuurisesta ja yhteiskunnallisesta roolista Suomessa 1890-luvulla. Tutkimuksessa on myös huomioitava, minkälainen yhteiskunnallinen asema ja rooli Uudella Suomettarella oli 1800-luvun lopun Suomessa sekä lehden rooli taidetta ja taiteilijoita kohtaan. Sanomalehtikirjoitukset ovat aina oman aikakautensa historiallisia tuotoksia, ja niiden analysoinnissa on otettava huomioon kyseisen ajan historialliset tapahtumat. Myös sen ajan taide heijastaa oman aikakautensa ajankuvaa.

Sortovuosien on perinteisesti katsottu alkaneen 1890-luvun loppupuolella Nikolai Bobrikovin nimittämisestä kenraalikuvernööriksi. Suomen autonomisen aseman murentaminen alkoi jo kuitenkin vuonna 1890 postimanifestista, jonka jälkeen myös oma raha oli uhattuna, virkanimityksiä yhtenäistettiin ja venäjän kielen käyttö lisääntyi.[6] Vuonna 1899 perustettu Päivälehti ja vuodesta 1891 lähtien julkaisema Nuoren Suomen joulualbumi toimivat venäläistämistä vastustavien lehtimiesten, kirjailijoiden ja kuvataiteilijoiden äänitorvena. Koko 1890-luvun ajan he toteuttivat kansallista projektia ja pyrkivät varsin ohjelmallisesti määrittelemään sitä, mikä maa Suomi on ja mitä suomalaiset ovat.[7] Taiteella oli suuri merkitys kansakuntaa yhdistävänä voimana[8]. Kuvataiteilijat pystyivät teostensa välityksellä ilmaisemaan asioita, mitä kirjoitettuna ei pystynyt sanomaan.

Uusi Suometar oli sekä pääkaupunkiseudun että maaseutuväestön lehti. Lehden tavoitteena oli miellyttää kaikenlaisia lukijoita. Taiteen alalla lehdellä oli tarkoituksena tuoda taide lähelle myös maaseutuväestöä. Taide-elämä esittäytyi pääsääntöisesti pääkaupungissa tai Turussa ja Tampereella, mutta taide-elämää koskevat artikkelit toivat taiteen lähelle lehden lukijoita ympäri Suomen. Suomen Taideyhdistyksen ja Suomen Taiteilijaseuran perustamiset vaikuttivat olennaisesti Suomen taide-elämän kehitykseen, ja tämä näkyi sanomalehdistössä heti perustamisien jälkeen.

Suomen Taideyhdistys perustettiin vuonna 1846. Yhdistyksen ensimmäisenä puheenjohtajana työskenteli Carl Johan Walleen, ja yhdistyksen johtokunnan jäseninä toimivat maan parhaat tieteen, taiteen, talouden ja politiikan tuntijat, ja yhdistys toimi suuriruhtinas Aleksanterin suojeluksessa. Taideyhdistyksen jäseniksi liittyi yhteiskunnallisesti arvovaltaisia henkilöitä. Yhdistyksen perustamisella luotiin suomalainen kuvataidekenttä. Järjestön tehtävänä oli

[6] Sammon takojat. Nuoren Suomen taiteilijat ja suomalaisuuden kuvat, 14.
[7] Ibid, 15.
[8] Tupatölli omalle turpeelle. Halosenniemen taiteilijakoti, 82.

järjestää näyttelyitä ja niiden yhteydessä Taideyhdistyksen jäsenten arpajaisia.[9] Näyttelyiden myötä alkoi Suomessa taidetta koskeva sanomalehtikirjoittelu.

Suomen Taiteilijain näyttelyä alettiin järjestää vuonna 1891, mikä vaikutti taide-elämään heikentäen Suomen Taideyhdistyksen näyttelyn merkittävyyttä. Taiteilijat itse hoitivat Taiteilijain näyttelyn järjestämisen, ja Uuden Suomettaren artikkelit toivat vahvasti esille näiden kahden näyttelyn eroavaisuudet. Uuden Suomettaren artikkelit Suomen Taiteilijain näyttelystä olivat huomattavasti laajempia kuin Taideyhdistyksen näyttelyä koskevat kirjoitukset. Lehti näyttää ymmärtäneen uuden aikakauden alkaneen suomalaisessa taide-elämässä.

1880-luvun lopulle saakka kuvataide oli lähinnä ruotsinkielisten liberaalien harrastus. Riitta Konttisen mukaan tärkeimmät taiteen johtomiehet ja kriitikot olivat ruotsinkielisiä, samoin pääosa yleisöstä ja taiteilijoista, eikä suomeksi ollut olemassa edes toimivaa sanastoa [10] . Nuorsuomalaisten myötä kuvan ilmaisuvoima ymmärrettiin ja se liitettiin omaan ideologiseen kuvastoon. Nuorsuomalaisten perustama Päivälehti oli ensimmäinen suomenkielinen sanomalehti, joka kiinnitti huomiota kirjallisuuden ja sanan sekä taiteen ja kuvan kykyyn välittää merkityksiä.[11] Erityisesti Nuoren Suomen joulualbumissa ja Uudessa Kuvalehdessä kuvataiteellisella painotuksella oli suuri merkitys[12].

Tutkimuksessa on huomioitava suomalaisen sanomalehdistön sisällön historia. Jo varhaisesta vaiheesta lähtien, lähinnä Taideyhdistyksen perustamisesta lähtien, sanomalehdissä on ilmestynyt taiteeseen liittyvää kirjoittelua. Suomen Taideyhdistys, yhdistyksen järjestämät näyttelyt ja muu toiminta toimivat perustana järjestäytyneelle suomalaiselle taide-elämälle. Tämä vaikutti myös sanomalehdissä julkaistuun kirjoitteluun. Lehtien toimittajat kunnioittivat taiteilijoita, ja taiteilijoiden kohdalla tärkeintä heidän elämässään oli taide. Lehdissä ilmestyi taidearvosteluja, mutta myös taiteilijoita koskevia matkustusilmoituksia tai muita merkittäviä historiallisia uutisia. Uuden

---

[9] Suomen Taideyhdistys. Tausta, perustaminen ja toimikunnan kulmakivet, 19-29.
[10] Sammon takojat. Nuoren Suomen taiteilijat ja suomalaisuuden kuvat, 21.
[11] Ibid.
[12] Ibid.

Suomettaren artikkelit olivat asiatyylisiä eivätkä koskeneet taiteilijan yksityiselämää. Tutkimanani ajankohtana ainoastaan Pekka Halosta koskeva hotelli Kämpin kahvilaan liittyvä uutinen sekä ruotsalaisen Idun-lehden uutinen Lapin noidasta olivat lehden linjasta poiketen kevyttä luettavaa. Nämä kaksi uutista poikkesivat muuten lehden taide-elämää koskevan kirjoittelun linjasta.

Esa Väliverrosen mukaan kielenkäyttö ja merkitysten tuottaminen on aina tiettyyn sosiaaliseen ja historiallisesti muuttuvaan kontekstiin sidottua,[13] kun Sanna Valtosen mukaan kielenkäytössä on kysymys sosiaalisen todellisuuden rakentamisesta[14]. Norman Fairclough puhuu kielenkäytöstä diskurssina, koska hän tarkastelee kieltä sosiaalisen käytännön muotona[15] ja diskurssi on kieli, jolla tietty sosiaalinen käytäntö representoidaan tietystä näkökulmasta[16]. Kielen sanat edustavat tiettyjä käsitteitä, ja kielen käyttö on kulttuuri- ja historiasidonnaista. Valitsemamme ja käyttämämme sanat, joilla viestimme toisillemme, edustavat ja esittävät ajatuksiamme. Nämä sanat pohjautuvat aina kulttuurissa tiettyihin käsityksiin ja ovat tiettyjen ajatusten ja käsitteiden merkkejä. [17] Voidaan sanoa, että viestintätilanteet ovat merkityksenantotilanteita. Valtonen jatkaa artikkelissaan, että analyysissä on huomioitava konteksti ja se, että analysoitavaa kielen käyttöä tarkastellaan tietyssä ajassa ja paikassa tapahtuneena sosiaalisena toimintana, joilla ihmiset pidetään ajan tasalla.[18] Jotta kielenkäyttö voidaan ymmärtää sosiaaliseksi ja yhteiskunnalliseksi käytännöksi, on se huomioitava toiminnan muotona. Kielenkäyttö rakentaa aina sosiaalisia identiteettejä, sosiaalisia suhteita ja tieto- ja uskomusjärjestelmiä. Jokaisesta tekstistä löytyy sekä yhteiskunnallisia että kulttuurisia aspekteja.[19]

Yhtenä joukkoviestinnän ominaisuutena pidetään sitä, että joukkoviestinnän teksti tuotetaan eri aikana ja eri paikassa kuin missä teksti kulutetaan.

---

[13] Mediatekstistä tulkintaan, 18.
[14] Hyvä, paha media, 102.
[15] Miten media puhuu, 75.
[16] Ibid, 77.
[17] Mediatekstistä tulkintaan, 19.
[18] Hyvä, paha media, 107.
[19] Miten media puhuu, 75-76.

Sanomalehden artikkeli on kirjoitettu aiemmin kuin lehden yleisö sitä lukee. Toinen joukkoviestinnän ominaisuus on sen asema välittäjänä yleisen ja yksityisen alueiden välillä. Artikkelin lähteenä on käytetty julkista materiaalia kuten julkinen taidenäyttely, mutta artikkelin luku, käytetyn kielen havainnointi, tapahtuu yleensä yksityisen alueella esimerkiksi kotona. Sanomalehden viestintätilanne on tietynlainen yksinpuhelu, sillä viestinnän kohdeyleisö ei pysty vaikuttamaan siihen. Yleisö ainoastaan lukee käsillä olevaa sanomalehteä, ja tilanteesta puuttuu myös yleisön välittömän palautteen antamisen mahdollisuus.[20]

Käydyssä keskustelussa joukkoviestinnän muodoista on pohdittavana asiana se, kuka saa osallistua viestintään eli mitkä yhteiskunnalliset toimijat saavat viestiä ja mitkä eivät. Yleensä esille pääsevät parhaiten ne, joilla on taloudellista, poliittista tai kulttuurista valtaa.[21] Tämä koskee erityisesti 1800-luvun lopun Suomea, kun sitä vertaa nykyaikaan. Nykypäivän viestinnän maailmassa joukkoviestinnän rinnalle on noussut yksityisten henkilöiden viestintämaailma, jolle on ominaista yksittäisen henkilön viestimisen helppous.

Tiedotusvälineiden vallan perustana on kieli, ja kuinka kieltä käytetään jaettavassa informaatiossa suhteessa kohdeyleisöön. Toimittaja välittää lehden linjan mukaista informaatiota. Hän valitsee aina sen, mitä sisällyttää informoitavaan asiaan tai mitä jättää siitä pois, mitä asetetaan ensisijaiseksi tai toissijaiseksi sekä kuinka hän tämän kaiken ilmaisee tekstissään.[22] Toimittaja valitsee aina sen sanaston, millä hän haluaa ilmaista jaettavan informaation. Norman Fairclough’n mukaan mediatekstien kielen analysoinnissa voidaan esittää seuraavat kolme kysymystä:

- Miten maailma representoidaan?
- Minkälaisia identiteettejä on annettu niille, jotka esiintyvät ohjelmassa tai tarinassa?

[20] Miten media puhuu, 54.
[21] Ibid, 58.
[22] Ibid, 13.

- Mitä suhteita on rakennettu osallistujien välille?[23] .

Median kriittisen lukemisen taidon Norman Fairclough nostaa kirjassaan Miten media puhuu tärkeäksi kansalaisen taidoksi. Kansa, suuri yleisö on sanomalehden lukijana tiedon vastaanottaja, ja sillä täytyy olla kykyä tehdä kriittisiä huomioita kulttuurista, diskurssista ja kielestä sekä itse tiedotusvälineiden diskurssista ja kielestä.[24] Lukiessaan tiettyä tekstiä vaikkapa sanomalehden artikkelia informaation vastaanottajan tulisi osata vastata seuraaviin kysymyksiin:

- Kuinka teksti on suunniteltu, miksi se on siten suunniteltu ja kuinka se olisi voitu suunnitella toisin?

- Kuinka kyseisen kaltaiset tekstit tuotetaan ja millä tavoin niitä todennäköisesti tulkitaan ja käytetään?

- Mitä teksti kertoo tiedotusvälineiden diskurssijärjestyksestä?

- Mihin laajempaan sosiokulttuuriseen yhteyteen teksti kuuluu, mitkä ovat sen yhteiskunnalliset ehdot ja millaisia vaikutuksia sillä todennäköisesti on?[25]

Edellä mainittujen asioiden valossa uskon löytäväni vastaukset asettamiini tutkimuskysymyksiin käyttämällä analysoinnissa diskurssianalyysiä. Arja Jokisen mukaan diskurssianalyysissä käytetään usein sellaisia kulttuurisia aineistoja, jotka ovat lähtökohtaisesti olemassa tutkijasta riippumatta kuten sanoma- ja aikakauslehdet [26] . Valitsin Uuden Suomettaren artikkelit lähdeaineistoksi sen vuoksi, että kyseinen lehti oli suomenkielinen ja suurin suomenkielinen sanomalehti 1890-luvun Suomessa. Toisena vaihtoehtona olisi ollut Päivälehti, mutta sen artikkeleiden mukaan ottaminen olisi tehnyt työstä

[23] Miten media puhuu, 14.
[24] Ibid, 264.
[25] Ibid, 265.
[26] Diskurssianalyysin suhde sukulaistraditioihin, 255.

liian laajan. Tehdessäni aineistovalintaa en huomioinut sitä, että toinen sanomalehti oli konservatiivinen, vanhasuomalainen ja toinen nuorsuomalainen. Moni taiteilija 1890-luvun Suomessa kuten myös Pekka Halonen kuului Nuoren Suomen piiriin, ja olisi ollut yllätyksetöntä valita nuorsuomalaisen sanomalehden artikkelit lähdeaineistoksi. Aineiston valintaan vaikutti juuri Uuden Suomettaren levikin suuruus Suomessa. Vuosiin 1890-1900 päädyin, koska aloittaessani projektia Kansalliskirjaston digitoiduissa aineistoissa oli sanomalehdet digitoitu vuoteen 1905 asti. Myös 1890-luvun mielenkiintoiset historialliset tapahtumat vaikuttivat ajankohdan valintaan.

1.1 Diskurssianalyysin määrittelyä

Diskurssianalyysin perustana on kielenkäytön käytäntö eli teot ja toiminta. Kielenkäytön tehtävänä on kuvata maailmaa, jossa elämme. Tarkemmin sen tehtävänä on merkityksellistää ja ymmärtää, järjestää ja rakentaa sekä uusintaa ja muuntaa ympärillä olevaa sosiaalista todellisuutta. Sosiaalinen todellisuus on hyvin laaja ja moninainen. Todellisuus hahmottuu rinnakkaisten tai keskenään kilpailevien systeemien kenttänä, ja kyseessä olevat järjestelmät merkityksellistävät maailmaa. Merkityssysteemejä on kutsuttu joko diskursseiksi tai tulkintarepertuaareiksi. Kumpikin määritelmä rakentuu sosiaalisissa käytännöissä ja rakentaa sosiaalista todellisuutta. [27] Suurimmaksi osaksi sosiaalinen vuorovaikutus ja asioiden merkityksellistäminen tapahtuvat sanallisen viestinnän keinoin[28]. Kielenkäytön analysoinnissa lähdetään liikkeelle siitä, millä sanastoilla aihealuetta aineistossa tarkastellaan[29]. Eero Suonisen mukaan kieltä käyttäessään ihmiset uusintavat tai muuttavat edustamansa kulttuurin kielenkäyttöä. Kielenkäytöllä tehdään ymmärrettäväksi kulttuurin ilmiöitä. [30] Eero Suoninen jatkaa: *”Hieman täsmällisemmin määriteltynä diskurssianalyysi on kielenkäytön ja muun merkitysvälitteisen toiminnan tutkimusta, jossa analysoidaan yksityiskohtaisesti sitä, miten sosiaalista*

---

[27] Diskursiivinen maailma. Teoreettiset lähtökohdat ja analyyttiset käsitteet, 26-34.
[28] Ibid, 34.
[29] Näkökulma sosiaalisen todellisuuden rakentumiseen, 232.
[30] Ibid, 231-232.

todellisuutta tuotetaan erilaisissa sosiaalisissa käytännöissä" [31]. Omassa tutkimuksessani lähdeaineistona ovat Pekka Halosta koskevat Uuden Suomettaren sanomalehtiartikkelit vuosilta 1890-1900. Työssäni tarkastelen Pekka Halosen historiallista asemaa 1890-luvun Suomessa ja sitä, miten hänen asemansa muodostuu ja muuttuu suomalaisessa taide-elämässä ja miten tämä ilmenee Uuden Suomettaren artikkeleissa.

Diskurssianalyysin kolmio:[32]

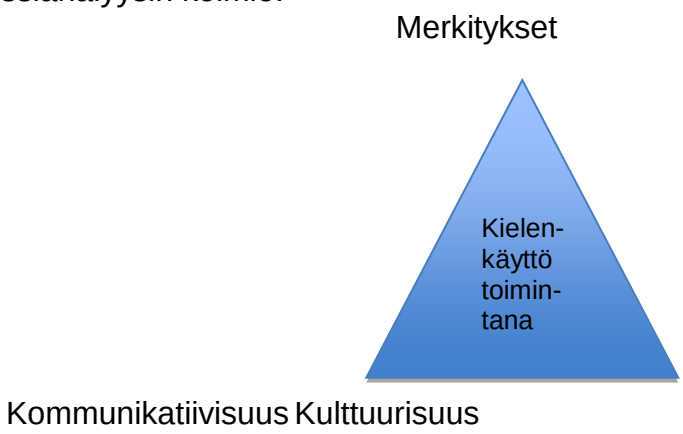

Diskurssianalyysissä on huomioitava kielenkäytön tapahtumatilanne eli konteksti ja sen moniulotteisuus. Analysoitavaa kielenkäytön tilannetta tarkastellaan tiettynä aikana ja tietyssä paikassa. Yksinkertaisimmillaan konteksti määritellään sanojen yhteydeksi lauseeseen tai yksittäisen teon suhdetta toimintaepisodiin eli puhutaan lause- ja episodikontekstista. Yksi sana voi merkitä eri paikoissa aivan eri asioita. Toinen kontekstin ilmentymä on vuorovaikutuskonteksti. Kulttuurin konventioita todennetaan kulttuurisessa kontekstissa, jolloin diskurssianalyysissa tunnistetaan seikkoja, joita analyysin tekijän omassa kulttuurissa esiintyy kuten tapoja, stereotypioita ja yhteiskunnallisen ilmapiirin tuntemus. Kontekstiksi voidaan lukea myös tutkittavan aineiston tuottamiseen olennaisena olleet reunaehdot. [33] Arja Jokinen, Kirsi Juhila ja Eero Suoninen antavat tästä esimerkiksi tieteellisen

[31] Näkökulma sosiaalisen todellisuuden rakentumiseen, 232-233.
[32] Diskurssianalyyttisen tutkimuksen kartta, 268.
[33] Diskursiivinen maailma. Teoreettiset lähtökohdat ja analyyttiset käsitteet, 36-40.

tekstin tuottamisen ehdot, jotka ovat toiset kuin sanomalehtiuutisen tai haastattelupuheen[34].

Kielenkäyttö kuvaa asioita, mutta sillä tehdään myös jotakin. Kielenkäytön tapahtumat väittävät jotakin todellisuuden luonteesta ja rakentavat tuota todellisuutta. Todellisuuden rakentamisessa ilmaistaan kielenkäyttäjän kunkin ilmaisun tarkoittamaa tekemistä ja tuottamista. Analyysissä voidaan tarkastella tilannekohtaisia funktioita tai yksittäisten tilanteiden ylittäviä ideologisia seurauksia. [35] On huomioitava myös, mitä lausumilla tehdään tietyissä tilanteissa eli mitä funktioita niillä on [36]. Eero Suonisen mukaan funktiolla tarkoitetaan kaikkia niitä tosiasiallisia tekoja, joita kielenkäyttäjä puheellaan tai kirjoituksellaan tekee, ja kaikkea sitä, mitä hän tekee puheellaan mahdolliseksi [37]. Suoninen jatkaa: *”Diskurssianalyysissä huomioidaan, mitä sanoja tai sanastoja kielenkäyttäjät valitsevat ilmaisulleen. Sanavalinnat perustuvat yleensä sanastoihin, joilla on tunnetut taustat, avainvertauskuvat ja konnotaatiot”*[38].

Lähtien yksittäisestä sanasta ja päätyen kulttuurisen yhteisymmärryksen rakentumiseen Kenneth Gergen listaa seitsemänkohtaisesti merkitysten muotoutumisen ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa[39]:

1 *yksittäiset sanat saavat merkityksensä osana lausetta*
2 *lausuman merkitys todentuu täydentävän teon kautta*
3 *lausumat ja täydennykset sekä luovat että rajoittavat merkitystä*
4 *jokainen täydennys on avoin lisätäydennykselle*
5 *merkitykset rakentuvat jatkuvasti uudelleen laajenevassa täydennyskehässä*
6 *kun merkityksiä luovat ja rajoittavat teot alkavat toistua, kehittyy yhteisymmärryksellisiä ontologioita*

---

[34] Diskursiivinen maailma. Teoreettiset lähtökohdat ja analyyttiset käsitteet, 40.
[35] Ibid, 47-48.
[36] Kielenkäytön vaihtelevuuden analysoiminen, 57.
[37] Ibid, 58.
[38] Vuorovaikutuksen mikromaisema analysoiminen, 319.
[39] Kulttuurin jatkuvasti rakentuvat kehät. Tilanteisesta kulttuuriseen kontekstiin, 388-391.

7 *yhteisymmärryksen saavuttaminen on pohja paitsi yhteisille tulkinnoille myös ristiriidoille.*

Retorisen diskurssianalyysin lähtökohtana on todellisuuden tulkinnallisen luonteen korostaminen. Analyysissä tulkitaan asian olemuksen argumentointia, ja se nähdään tekemisenä, sosiaalisena toimintana, jolloin voidaan puhua asemoitumisesta. Tällöin otetaan tietynlainen positio julkisessa keskustelussa. Argumentaatiossa on aina kyse puhuja-yleisösuhteesta. Puhe on puhetta jollekin.[40] Arja Jokisen mukaan analyysissä tarkastellaan, kuka tai mikä on se taho, jolle puhe tai kirjoitus on suunnattu, ja kenet se pyrkii vakuuttamaan[41]. Vakuuttavuutta voidaan lisätä keinoilla, jotka huomioivat väitteen esittäjän tai keinoilla, jotka keskittyvät esitettyyn argumenttiin[42].

[40] Vakuuttelevan ja suostuttelevan retoriikan analysoiminen, 338-340.
[41] Ibid, 340.
[42] Ibid, 344.

2 Taidemaalari Pekka Halosen tärkeimpiä elämän vuosia

Pekka Halonen syntyi syyskuun 23. päivänä 1865 Lapinlahdella Pohjois-Savossa ja kuoli Tuusulassa joulukuun 1. päivänä 1933. Hän syntyi Olli ja Wilhelmiina Halosen talonpoikaistaustaiseen perheeseen. Perheen isä Olli Halonen maalasi viljelystyön ohella koristemaalauksia kirkkoihin sekä työskenteli kirkkojen rakennustyömailla kirkonkorjaajana.[43] Pekka Halonen sai ensi kosketuksen taiteeseen varmaankin isänsä kirkkojen koristemaalaus- ja korjausmatkoilla. Olli Halosen mukana oli nimittäin usein joku perheen pojista, ja kirkoissa oli alttaritauluja sekä maalauksia saarnatuoleissa ja lehterinreunuksissa.[44]

Pekka Halonen saapui Helsinkiin syksyllä 1885 ja ryhtyi Taideyhdistyksen piirustuskoulun oppilaaksi keskellä lukuvuotta. Kesällä 1886 Pekka Halonen mietti tulevaisuuttaan Taideyhdistyksen piirustuskoulussa. Hän päätti hakea kotipitäjästä köyhäintodistusta, jotta saattoi jatkaa opintojaan. Todistuksen saatuaan Halonen pääsi koulun vapaaoppilaaksi, ja hänen tulevaisuuden suunnitelmansa olivat selvät. Pekka Halonen opiskeli piirustuskoulussa vuoteen 1890 asti.[45]

Syksyllä 1890 Pekka Halonen matkusti Pariisiin ensimmäisen kerran, ja hän opiskeli kaupungissa talvikuukausien ajan useampaan otteeseen 1890-luvun alussa[46]. Tällöin Pariisi oli taiteen ehdoton kansainvälinen keskus, ja moni suomalainen taiteilija opiskeli yksinomaan Pariisissa.[47]

Kesäisin Pariisin opintojen rinnalla Pekka Halonen teki matkoja Suomeen, ja ensimmäisen Suomen kesän hän vietti Lapinlahden lähitienoilla maalaten useita teoksia, joilla hän syksyllä osallistui ensimmäiseen Suomen Taiteilijain näyttelyyn Helsingissä[48]. Merkittäväksi ajankohdaksi Pekka Halosen elämässä

---

[43] Pekka Halonen. Elämä ja teokset, 7-298.
[44] Ibid, 21-23.
[45] Ibid, 24-31.
[46] Ibid, 40-92.
[47] Maalaustaide 1880-luvulla – Ulkoilmarealismi, 201.
[48] Pekka Halonen. Elämä ja teokset, 46-47.

muodostui kesä 1892. Hän oli palannut suomalaisten taiteilijoiden kanssa Pariisista ja suuntasi matkansa Sortavalan Myllykylään. Hänen veljensä Aapeli Halonen työskenteli Eero Mäkisen harmonitehtaassa. Pekka Halonen oli matkalla tapaamaan veljeään, mutta jo laivalla Savonlinnasta Kesälahteen kuljettaessa Halonen tapasi tulevan vaimonsa Maija Mäkisen (synt. tammikuun 1. päivänä 1873 ja kuollut marraskuun 30. päivänä 1944).[49] Häitä vietiin muutama vuosi myöhemmin tammikuun 2. päivänä vuonna 1895[50].

Haloset asuivat eri puolilla Suomea ennen kuin he muuttivat Tuusulaan vuonna 1898[51]. Hyvin usein taiteilija teki hiihto- ja maalausmatkoja Tuusulanjärvellä, ja eräällä hiihtoretkellä Halonen löysi Pitkäniemen, jonne hän halusi pystyttää ateljeekotinsa[52]. Tonttikaupat tehtiin maanviljelijä Johan Robert Alénin kanssa keväällä 1899[53]. Halosenniemi toimi Halosen perheen ympärivuotisena kotina aina taiteilijan sekä hänen vaimonsa kuolemiin asti. Kesällä 1916 Pekka Halonen löysi Kuhmoisten Kivikosken ja osti itselleen Kivikosken vanhan vesimyllyn pihassa olevan aittarakennuksen, minkä jälkeen hän vietti kesiä Kivikosken maisemissa. Kivikoskelta taiteilija löysi itselleen uuden ympäristön.[54]

Pekka Halonen arvosti ateljeekotiaan Halosenniemeä suuresti, ja hän on sanonutkin Svenska Pressenin haastattelussa 5.4.1932 seuraavaa: *”Yli 30 vuotta olen asunut samassa paikassa metsä aivan taloni vierellä. Usein minusta on tuntunut siltä kuin omistaisin Louvren tai maailman suurimmat taideaarteet oveni ulkopuolella. Minun tarvitsee vain mennä metsään nähdäkseni mitä ihanampia tauluja – muuta en kaipaa..”*[55].

---

[49] Etevä Eero Mäkinen. Seminaarinlehtori ja käsityöläistehtailija 1800-luvun lopun Sortavalassa, 505.
[50] Pekka Halonen. Elämä ja teokset, 59-92.
[51] Ibid, 126.
[52] Ibid, 127.
[53] Ateljeekoti Halosenniemi, 124.
[54] Pekka Halonen. Elämä ja teokset, 246-247.
[55] Ateljeekoti Halosenniemi, 128.

3 Historiallista taustaa

3.1 Kansallisaatteesta

1800-lukua voidaan pitää nationalismin vuosisatana. Ranskan ja Saksan sodan päättyminen ja Saksan yhdistyminen vuonna 1871 saivat aikaan kansallisia pyrkimyksiä niin Saksassa kuin Ranskassakin. Näiden maiden tapahtumat vauhdittivat kansallisuusliikkeitä muissakin Euroopan maissa vuosina 1870-1914.[56] Kai Häggmanin mukaan kaikkialla Euroopassa etsittiin samaan aikaan omaa kansallista erityislaatua, muokattiin identiteettiä, rakennettiin kansakunnan historiakuvaa ja kehitettiin kirjakieltä[57]. Matti Vainion ja Pentti Savolaisen mukaan kansallisen identiteetin tärkeimpänä synnyttäjänä on ollut yhteisesti koettu tietoisuus kansan omasta menneisyydestä, johon kuuluu käsitys kansan synnystä, kielestä ja kulttuurista, geneettisistä yhteyksistä ja historiasta sekä erityisesti myyttisestä menneisyydestä, josta kertovat asianomaisten kansojen runonmuotoiset eepokset[58].

Kansallinen herääminen ja kansallisromanttinen suomalaisuusliike alkoi Suomessa jo 1800-luvun alkupuoliskolla. Liikkeen tärkeimpänä tehtävänä oli kansan sivistäminen. Elias Lönnrotin vuonna 1835 julkaisemaa Kalevalaa voidaan pitää kansallisen innostuksen peruskivenä. Kai Häggmanin mukaan Kalevala ei ilmestyessään herättänyt niin paljon huomiota kuin voisi kuvitella[59]. Hän jatkaa sanomalla: *”Eepos tarjosi Suomen kansalle sekä historian että kirjallisuuden, mutta suomenkielinen rahvas ei tässä vaiheessa tiennyt teoksen olemassaolosta ja merkityksestä tuon taivaallista. Osa sivistyneistöstä tiesi teoksen ilmestyneen, mutta useimmat näistä eivät kyenneet sitä kunnolla lukemaan”*[60]. Kai Häggmanin mielestä *”Kalevala on todiste siitä, että kirjalla voi*

---

[56] Johdanto: Uudistuva Suomi 1870-1905, 10.
[57] Paras tawara maailmassa. Suomalainen kustannustoiminta 1800-luvulta 2000-luvulle, 167.
[58] Suomi herää. Mistä on suomalaisuus tehty?, 21.
[59] Paras tawara maailmassa. Suomalainen kustannustoiminta 1800-luvulta 2000-luvulle, 193.
[60] Ibid.

olla merkitystä vaikka vain harva todella lukee sen”[61]. 1800-luvun Suomessa oli tärkeintä Kalevalan olemassaolo, ja teosta pidettiin kansallisen identiteetin perustana ja kiteyttäjänä[62].

Toiseksi merkittäväksi teokseksi nousi ruotsinkielisen runoilijan J. L. Runebergin Vänrikki Stoolin tarinat. Vänrikki Stoolin ensimmäinen osa ilmestyi vuonna 1848 ja toinen vuonna 1860. Vänrikki Stoolissa rakennettiin romanttista kuvaa tavallisen suomalaisen kansan sotilaallisesta sankaruudesta, ja tarinat rakensivat suomalaisuuden imagoa ruotsinkielisen sivistyneistön käyttöön. Johan Wreden mukaan Runebergin sotarunot loivat ihannoidun kuvan ”suomalaisena olemisesta”[63]. Wrede käsittää teoksen olleen kansalaismielisen isänmaallisuuden puolestapuhuja kaikkivaltiasta keisarillista byrokratiaa vastaan[64].

1800-luvulla kansallisaatteen hengessä syntyi kuva suomalaisesta talonpojasta ja ihmisestä. Leena Kosken mukaan ideaali sisälsi samanaikaisesti ihmisen sisäisen ja ulkoisen olemuksen sekä pyrkimyksen muuttaa koko yhteiskunta[65].

Kansallisen heräämisen myötä myös suomen kielen asemaa yritettiin parantaa, ja tässä tärkeänä vaikuttajana toimi J. V. Snellman. Virkamiesten ja sivistyneistön kieleksi oli saatava suomi, jolloin väestön suomenkielisen enemmistön asemaa voitaisiin kohentaa. Snellman vaati, että sivistyneistön oli myös työskenneltävä suomenkielisen rahvaan hyväksi.[66] Suomen kielen ohella Snellman vaikutti merkittävästi kansallishengen syntyyn. Hänen mielestään kansallisuus

”on siinä, että saman kansan yksilöt luonnostaan rakastavat kaikkea sitä, mikä esi-isiltä perittynä on ollut heidän ajallisen ja henkisen olemassaolonsa

---

[61] Paras tawara maailmassa. Suomalainen kustannustoiminta 1800-luvulta 2000-luvulle, 193.
[62] Ibid.
[63] Se kansa meidän kansa on. Runeberg, vänrikki ja kansakunta, 7.
[64] Ibid.
[65] Sivistystyön ihmiskäsitys: villi-ihmisestä aikuiseksi yksilöksi, 161.
[66] Suurmiehistä kulttuurin uranuurtajiin, 10.

elinehtona, esi-isien kieltä, isien maata, synnynmaan tapoja, lakeja ja laitoksia". Kansakunnan moottoriksi, kansallishengeksi, kansallisuus nousee kuitenkin vasta sitten, kun siihen yhdistyy tietoinen pyrkimys jatkuvaan kehitykseen. Kansallishengen kiteytymä ja kantaja on valtio. Kansallishenki puhuu kansan kieltä: "Arvellaan ehkä: äänne kuin äänne, kieli kuin kieli, ne vain ilmaisevat eri tavoin samoja ajatuksia. Mutta ihminen ei ilmaise sanoissaan vain ajatuksiansa, hän uskoo ja tuntee, tietää ja tahtoo sanoissaan, hänen ajatuksensa, hänen koko järjellinen olemuksensa liikkuu ja elää kielessä. Kuinka siis voisikaan kansakunnan henkisyys ilmaista itseään millään muulla kielellä kuin omallaan?" Kansan sivistäminen edellyttää, että sivistyneistö puhuu samaa kieltä kuin kansan enemmistö. Siksi sivistyneistö on kansallistettava ja kansa sivistettävä. Sivistyneistön on omaksuttava suomen kieli, tai muuten kansakunta ei lainkaan saavuta olemassaoloa. Kansallisen herätyksen täytyy alkaa sivistyneistöstä".[67]

Zacharias Topeliuksen mukaan suomalaiset olivat yksi kansa, joka puhui kahta kieltä. Vaikka kielellä oli erottava merkitys, oli kansalla monia yhdistäviä tekijöitä kuten luonto ja yhteinen historia. Nämä loivat kaikille suomalaisille yhteisen kokemusmaailman. Ruotsinkielisen sivistyneistön ja kulttuurin rinnalle oli annettava mahdollisuus ja oikeus suomenkielisen sivistyneistön ja kulttuurin kehittämiselle.[68]

Vuonna 1850 keisari antoi kieliasetuksen, jonka jälkeen Suomessa pystyttiin julkaisemaan ainoastaan taloudellista ja uskonnollista suomenkielistä materiaalia. Viisi vuotta myöhemmin Venäjällä vaihtui keisari, ja valtaan nousi vapaamielinen ja uudistushaluinen Aleksanteri II. Aiempi kieliasetus kumottiin vuonna 1860, ja kolme vuotta myöhemmin keisari määräsi suomen kielen aseman parantamisen virastojen ja tuomioistuinten kielenä.[69]

Erityisesti 1880- ja 1890-luvuilla suomalainen taide- ja kulttuurielämä kukoisti. Suomalaiset poliitikot ja kulttuurin edustajat alkoivat miettiä oman kansakunnan

---

[67] Fennomanian perilliset, 78-80.
[68] Ibid, 106.
[69] Suurmiehistä kulttuurin uranuurtajiin, 10.

rakentamista huolimatta helmikuun manifestista vuonna 1899.[70] Säädöksen mukaan Venäjää koskevien lakien säätämisessä Suomen valtiopäivillä oli vain neuvoa-antava rooli, eikä Suomen valtiopäivien kielteinen lausunto estäisi lain voimaantuloa Suomessa[71]. Luonto, kansa, historia sekä kirjallisuus toivat esille mielikuvan kansallisesta omaleimaisuudesta, ja poliittisen kansallismielisyyden pohjaa rakennettiin kansasta, sen kielestä, muinaisuudesta ja historiasta. Ajatuksena oli kansakunta, jolla oli maailmanhistoriallinen asema ja tehtävä.[72] Kansallista henkeä luotiin jatkuvassa vuorovaikutuksessa muun Euroopan kanssa. Erityisesti 1890-luvulla suomalaiset taiteilijat etsivät kansallisia juuria ja arvoja. He omaksuivat vaikutteita ulkomaanmatkoillaan ja etsivät Suomessa esteettisiä arvoja kansallisromanttisista aiheista kuten kansanrunous ja korpimaiseman maalauksellisuus. Taide yhdisti kansakuntaa ja erillisiä kieliryhmiä sekä vahvisti kansallista identiteettiä.[73] Suomi haluttiin nähdä omana kansakuntana kansakuntien joukossa, ja nämä pyrkimykset kulminoituivat Pariisin maailmannäyttelyssä vuonna 1900. Suomi sai esiintyä maailmannäyttelyssä Suomen omassa paviljongissa.[74] Helmikuun manifestin jälkeen oli tärkeää esiintyä ja näyttää maailmalle oma itsenäinen kansa ja kulttuuri. Pyrkimyksenä oli erottua mahdollisimman selvästi emämaastaan.[75] Suomessa omaa paviljonkia pidettiin tärkeänä itsenäisyyden ilmauksena, vaikka keisarin näkökulmasta Suomelle annettiin oma paviljonki maantieteellisten ja etnisten erikoisominaisuuksien takia, ei kansallisen riippumattomuuden[76]. Autonominen Suomi koki voimakkaan taloudellisen ja kulttuurisen nousun, ja suuriruhtinaskunta oli muuttumassa eurooppalaiseksi sivistysvaltioksi.[77]

Johann Gottfried von Herderin ajatukset kansanrunoudesta ja kansasta Stimmen der Völker in Liedern -teoksessa vuosina 1778-1779 kuvastavat Suomen tilannetta 1890-luvulla karelianismin hengessä: ”*Kirjallisuus voitiin*

---

[70] Johdanto: Uudistuva Suomi 1870-1905, 10-11.
[71] Suomen venäläistäminen ja sen vastustaminen -Internet-sivusto.
[72] Johdanto: Suomi vuoden 1809 jälkeen, 13.
[73] Kasvava sanomalehdistö sensuurin kahleissa 1890-1905, 427.
[74] Johdanto: Uudistuva Suomi 1870-1905, 10-11.
[75] Kultakausi, 76.
[76] Ibid.
[77] Suurmiehistä kulttuurin uranuurtajiin, 8.

Herderin mukaan uudistaa ainoastaan turvautumalla kansan luomaan runouteen, ja itse asiassa jokainen kansakunta saattoi ymmärtää erikoispiirteensä vain ammentamalla rahvaan perinteestä. Sieltä löytyivät tavat, ajattelu, historia, ja siinä kuvastuivat myös ympäröivä luonto ja taloudelliset ehdot".[78]

3.2 Sanomalehdistön historiaa

Ensimmäiset sanomalehdet ilmestyivät Euroopassa 1600-luvulla. Lehtien päätarkoituksena oli uutisten välittäminen, mutta lehdissä painettiin myös julistuksia ja kuulutuksia sekä julkaistiin artikkeleita sekä kaunokirjallisia tuotteita. [79] Suomen sanomalehdistö syntyi 1800-luvun alkupuolella. [80] Suomessa sanomalehdet tulivat jokaiselle tutuiksi ensimmäiseen maailmansotaan mennessä, ja tällöin sanomalehdistö oli Suomessa noin 150 vuoden ikäinen.

3.2.1 Uusi Suometar

Valtakunnallinen ja suomenmielinen Uusi Suometar perustettiin syksyllä 1868[81]. Lehti oli perustettu jatkajaksi Suometar-lehdelle, jonka kansalliset tavoitteet ilmenevät jo sen nimestä[82]. Uusi Suometar alkoi ilmestyä seuraavan vuoden tammikuussa. Sanomalehden perustajina toimivat fennomaanit kuten Yrjö Sakari Yrjö-Koskinen ja J. V. Calamnius. Lehden linjaksi muodostui yrjökoskislainen jungfennomania. [83] Jungfennomaanit edustivat fennomaanien jyrkempää siipeä. Heidän mielestään suomalaisuusaatteen edistäminen vaati poliittista taistelua, [84] ja lehden tavoitteena oli edistää suomalaisuusliikkeen

---

[78] Kultakausi, 7.
[79] Suomen sanomalehdistön alkuvaiheet, 25.
[80] Ibid, 25-27.
[81] Suomen lehdistön historia 7, 201.
[82] Yhdestä lehdestä sanomalehdistöksi 1809-1859, 181-182.
[83] Suomen lehdistön historia 7, 201.
[84] Jungfennomaanit-verkkoartikkeli.

poliittisia ja kulttuurisia ajatuksia [85] . Lehti toimi jungfennomaanien äänenkannattajana,[86] ja heitä alettiin kutsua suomettarilaisiksi[87].

Suomen lehdistön historian mukaan Uudella Suomettarella oli 1880-luvulla sekä poliittisia että taloudellisia vaikeuksia. Jälkimmäiset ongelmat poistettiin perustamalla osakeyhtiö, joka jatkoi Uuden Suomettaren ilmestymistä [88] . Osakeyhtiöön kuului kymmenen henkilöä suomalaisen puolueen johtajista, ja vuosisadan alussa lehden omistajat kuuluivat joko toimitukseen tai toimivat lehden avustajina. [89] Lehti ei ollut taloudellisesti sidoksissa suomalaiseen puolueeseen vaan osakeyhtiön jäsenet olivat yksityishenkilöitä[90].

Suomalainen puolue oli yksi johtavista puolueista autonomian aikana. Puolue oli syntynyt fennomanian pohjalta, ja puolueen oppi-isänä toimi J. V. Snellman. Puolueen ideologisena perustana olivat sosiaaliuudistukset ja vanhoillisuus sekä suomenmielisyys yhtenäisen kansakunnan luomisessa. Yhtenä tärkeänä tavoitteena oli suomen kielen aseman nostaminen ruotsin rinnalle maan virallisena kielenä. [91] Täten koulupolitiikka sai vahvemman aseman heidän toiminnassaan[92]. Puolueen johtajana 1800-luvun lopussa toimi Yrjö Sakari Yrjö-Koskinen[93].

Uuden Suomettaren asemana oli olla ainoastaan omistuksellisesti sidoksissa suomalaiseen puolueeseen sen johtavien henkilöiden kautta, ei aatteellisesti. Lehti toimi suomenmielisten johtavana äänenkannattajana, ja ennen vuoden 1883 kieliasetusta Uusi Suometar taisteli suomen kielen nostamiseksi maan viralliseksi kieleksi ruotsin rinnalle. Lehdessä vallitsi tämän lisäksi vahva kansallinen perinne.[94] Samaan aikaan suomalaisen puolueen keskinäiset riidat

---

[85] Uusi Suometar-verkkoartikkeli.
[86] Suomen lehdistön historia 7, 201.
[87] Sanomia kaikille. Suomen lehdistön historia, 61.
[88] Suomen lehdistön historia 7, 201.
[89] Ibid.
[90] Kasvava sanomalehdistö sensuurin kahleissa 1890-1905, 428.
[91] Suomalainen puolue -verkkoartikkeli.
[92] Sanomia kaikille. Suomen lehdistön historia, 60.
[93] Suomalainen puolue -verkkoartikkeli.
[94] Suomen lehdistön historia 7, 201-202.

johtivat ”nuorten” puolueryhmittymän syntyyn 1880-luvulla. Lehden historiikin mukaan ”nuoret” kävivät ”vanhojen”, joiden äänenkannattajana Uusi Suometar toimi, kanssa kiivasta keskustelua suomalaisen puolueen linjasta ja pyrkimyksistä[95].

Vielä 1890-luvulla Uusi Suometar jatkoi kielitaistelua sekä painotti kansallisen sivistyksen merkitystä, ja lehdessä painotettiin kansanvalistusta. Lehti oli tarkoitettu kaikille kansanluokille [96], vaikka sanomalehti toimikin maaseutuväestön merkittävänä mielipidejohtajana[97]. Konservatiivisena lehtenä Uudessa Suomettaressa korostettiin eettisiä ja moraalisia arvoja. Näin ollen raittiuskysymyksessä Uusi Suometar otti ehdottoman kannan, ja vuonna 1900 väkijuomailmoittelu kiellettiin kokonaan. Uskonnollisissa kysymyksissä lehti puolusti luterilaista valtiokirkkoa torjuen nuorsuomalaisten uskonnonvapausvaatimukset.[98] Jyrki Vesikansan mukaan Uuden Suomettaren oli vaikea saada toimitukseen älymystöä, ja lehdeltä puuttui vuosisadan vaihteessa kiinnostavia kirjoittajia ja hengen luojia[99].

Uuden Suomettaren kanta Venäjän politiikkaan perustui snellmanilaiseen, varovaiseen ja lojaalisuutta korostaneeseen linjaan [100]. Suomen lehdistön historia 7 -artikkelin mukaan laillisuuskriisin aikana 1890-luvun alussa lehti asettui torjumaan venäläisten lehtien hyökkäyksiä ja puolustamaan Suomen oikeudellista asemaa. Lehti pyrki myös suuntaamaan poliittista keskustelua pois Venäjän-poliittisista aroista kysymyksistä mm. kielitaisteluun[101].

Helmikuun manifestia Uusi Suometar kuitenkin vastusti. Lehti arvosteli myös kesällä 1900 kielimanifestin julkaisua. Yrjö-Koskisen toiminta Uudessa Suomettaressa oli erittäin vakaumuksellista, ja lehden kanta näytti horjuvalta. Toimitus ja omistajat olivat eri mieltä kannanotoista. Vuoden 1900 lopussa Uusi

---

[95] Suomen lehdistön historia 7, 202.
[96] Sinivalkoiseen Suomeen, 77.
[97] Kasvava sanomalehdistö sensuurin kahleissa 1890-1905, 454.
[98] Suomen lehdistön historia 7, 202.
[99] Sinivalkoiseen Suomeen, 113.
[100] Suomen lehdistön historia 7, 202.
[101] Ibid.

Suometar lopulta irtisanoutui Yrjö-Koskisen edustamasta radikaalista myöntyvyyslinjasta ja haki yhteistyön mahdollisuutta muun muassa ruotsinmielistenkin joukosta. Lehden linja muuttui ja alkoi edustaa J. R. Danielsonin ja E. G. Palménin maltillista myöntyvyyslinjaa. Sen mukaan suomalaisten oli tehtävä myönnytyksiä venäläisten vaatimusten edessä, mutta heillä oli oikeus lausua vastalauseensa asioista[102]. Lehti ei kuitenkaan ryhtynyt vastalauseeseen Yrjö-Koskisen linjaa vastaan[103].

1880-luvulla Uusi Suometar oli tilaajamäärältään suurin suomenkielinen sanomalehti ja Hufvudstadsbladetin jälkeen koko maan toiseksi suurin. Uusi Suometar ilmestyi vuosina 1881-1913 kuusi kertaa viikossa[104], ja lehden levikki kasvoi vuosina 1890-1900 6100:sta 11300:aan[105]. Vuonna 1898 Uuden Suomettaren noin 10 000 kappaleen painoksesta suurin osa levisi Helsingin ulkopuolelle. Helsingin osuus oli noin neljännes, muiden kaupunkien vajaa neljännes ja maaseudun osuudeksi jäi noin 40 prosenttia.[106]

Kuvitustaidetta Uudessa Suomettaressa oli varsin vähän. Ainoastaan 1890-luvun lopulla lehteä alkoi elävöittää ilmoitusten yleistyvä kuvittaminen. Kuvitusten vähyyteen vaikutti muun muassa kuvitettujen aikakauslehtien tulo lehtimarkkinoille. Niiden kanssa ei haluttu kilpailla, ja tekninen laatu oli parempaa kuvitetuissa aikakauslehdissä.[107]

3.2.2 Sanomalehden sisältö

Ruotsalainen lehdistöntutkija Otto Sylwan on määritellyt sanomalehden sisällön klassiset ehdot tutkiessaan sanomalehdistön kehitystä 1800-luvulla. Lehdessä tulisi olla kaikenlaisia uutisia, julkisia asioita käsitteleviä artikkeleita sekä yleistajuisia, hyödyllisiä ja huvittavia kirjoituksia tiedotusten ja ilmoitusten

---

[102] Suomen lehdistön historia 7, 202.
[103] Ibid.
[104] Ibid, 201.
[105] Ibid, 203.
[106] Kasvava sanomalehdistö sensuurin kahleissa 1890-1905, 454.
[107] Sinivalkoiseen Suomeen, 104.

ohella.[108] Kotimaan uutiset käsittelivät muun muassa kaupunkiin tulleita ja sieltä lähteviä matkustajia, virkakuntien henkilömuutosten, akateemisen maailman tapahtumien ja viranomaisten toimien ohella. Kotimaan uutiset käsittelivät myös merenkulkua, torihintoja ja muita taloudellisia aiheita. Uutiset olivat tiedotuksellisia, tilastollisia sekä luettelomaisia, ja uutisaiheet ilmestyivät toistuvasti lehdestä toiseen.[109] Myös 1870- ja 1880-luvulla sanomalehdissä uutisoitiin matkustajista[110].

1880-luvulla tietyissä sanomalehdissä lisääntyivät kirjallisuus-, kuvataide-, teatteri- ja musiikkiarvostelut. Suomenkielisistä sanomalehdistä Uudessa Suomettaressa julkaistiin paljon kulttuuriuutisia. Kirjallisuutta tuotiin esille muun muassa kirjaesittelyin.[111] Kaunokirjallisuus kuten runot ja proosa ovat sanomalehdistömme vanhinta aineistoa, jonka merkitys pysyi korkeana koko 1800-luvun. Lars Landgrenin mukaan sillä oli tärkeä tehtävä oppimattoman kansanosan ja rahvaan sivistämisessä[112]. Vuosina 1862-1889 ilmestyneessä Helsingfors Dagbladissa oli jo kirja- ja taidearvosteluja[113].

1800-luvun lopulla Hufvudstadsbladetin sisältö noudatti seuraavaa peruskaavaa, jota muutkin lehdet noudattivat: ilmoitusten jälkeen tulivat pääkirjoitus, kotimaan uutiset, jotka yleensä jaettiin kahteen osastoon, artikkelit, kulttuuriosasto ja Venäjän uutiset. Tämän jälkeen ladottiin ulkomaan uutiset, viralliset kuulutukset ja yksityisluontoiset pikkuilmoitukset.[114] Sanomalehtien sisällöstä noin puolet oli ilmoituksia. Toimituksellisen aineiston kuten uutiset ilmestymispaikkakunnalta, kotimaasta, Venäjältä ja ulkomailta osuus oli suuri, ja noin neljäsosa lehdestä koostui pääkirjoituksista, mielipideartikkeleista sekä tietopuolisesta ja viihteellisestä aineistosta. Urheilun ja kulttuurin uutiset uusina tulokkaina veivät vähän tilaa lehdissä.[115]

---

[108] Yhdestä lehdestä sanomalehdistöksi 1809-1859, 214-215.
[109] Ibid, 217.
[110] Kieli ja aate – politisoituva sanomalehdistö 1860-1889, 378.
[111] Ibid, 388.
[112] Ibid, 394.
[113] Ibid, 294.
[114] Kasvava sanomalehdistö sensuurin kahleissa 1890-1905, 582-585.
[115] Ibid, 612.

1890-luvulla sanomalehdissä vähenivät ratkaisevasti kirkkoa ja uskontoa koskevat uutiset sekä uutisoinnit sensaatiotapahtumista. Vastaavasti lehdissä oli enemmän uutisia valtiollisista asioista, hallinnollisia uutisia sekä henkilöuutisia.[116]

Kulttuuriuutisia kuten taide- ja kirjallisuusarvosteluja julkaisivat 1890-luvun loppupuolella pääsääntöisesti kulttuuripoliittiset aikakauslehdet Finsk tidskrift ja Valvoja. Päivälehdistössä julkaistiin hyvin vaihtelevasti arvosteluja. Päivälehdestä tuli 1890-luvulla johtava arvostelulehti Suomessa.[117] Pirkko Leino-Kaukiaisen mukaan tärkein merkitys arvosteluilla oli Helsingin lehdissä, sillä huomattavimmat konsertit ja tärkeimmät taidenäyttelyt järjestettiin poikkeuksetta pääkaupungissa[118]. Myös kirjauutuuksien arvioinnit julkaistiin ensimmäisenä pääkaupungin lehdissä. Maaseudun lehdet uutisoivat kirjauutuuksista erityisesti ennen joulua.[119]

Taidearvostelut liitettiin yleiseen valistustoimintaan. 1890-luvulla erityisesti maaseudulla väestö luki halpaa, kevyttä kirjallisuutta, ja taidearvosteluiden avulla kansaa yritettiin saada lukemaan parempaa kirjallisuutta ja sanomalehtiä.[120] Halpahintaisella ja helppotajuisella kaunokirjallisuudella sekä sanomalehdillä pyrittiin tavoittamaan suuret joukot. Erityisesti romaanit, kertomukset ja näytelmät olivat suosittuja.[121] Kai Häggmanin mukaan suomenkielisen kaunokirjallisuuden tehtävänä oli tarjota sivistyneistölle kuvauksia suomalaisen kansan elämästä ja toisaalta opettaa ja valistaa samaa kansaa[122]. Maallinen kirjallisuus syrjäytti myös uskonnollista kirjallisuutta[123]. Suomalaisille talonpojille ja fennomaaneille kirjallisuus edusti suomalaisten kaunokirjailijoiden suomenkielistä kuvausta kansan elämästä ja ajattelutavasta,

---

[116] Kasvava sanomalehdistö sensuurin kahleissa 1890-1905, 599.
[117] Ibid, 603.
[118] Ibid.
[119] Ibid.
[120] Ibid, 604.
[121] Paras tawara maailmassa. Suomalainen kustannustoiminta 1800-luvulta 2000-luvulle, 174.
[122] Ibid.
[123] Ibid, 175.

vaikka kirjallisuus tarkoitti myös ulkomaista ja käännöskirjallisuutta [124]. Häggmanin mielestä kaunokirjallisuuden kautta kyettiin myös kyseenalaistamaan vanhoja näkemyksiä ja esittämään erilaisia reformivaatimuksia[125]. Toisaalta taidearvostelut yhdistettiin lehden toimituksen kulttuuripoliittiseen ohjelmaan. Kysymyksinä olivat suomalais- tai ruotsalaiskansallisen sivistyksen puolustaminen sekä suomenmielisten jakautuminen nuor- ja vanhasuomalaisiin. Päivälehteläiset olivat realismin kannattajia, kun taas vanhasuomalaiset kansallisen idealismin ja kristillis-siveellisten arvojen kannattajia. [126] Uudessa Suomettaressa painotettiin kansanvalistuksen merkitystä eettisten ja moraalisten arvojen ohella. Kristillis-siveellinen arvoajattelu korostui, kun lehdessä kiellettiin väkijuomailmoittelu vuonna 1900. Lehti tuki myös luterilaisen valtiokirkon asemaa Suomessa.[127]

Vuonna 1889 perustetun Päivälehden tavoitteena oli sekä suomenmielisyys että vapaamielisyys ja yhteiskunnallisten epäkohtien poistaminen. Päivälehdestä tuli nuorsuomalaisten johtava äänenkannattaja. Muutama vuosi perustamisen jälkeen vuonna 1894 Päivälehti julkaisi nuorsuomalaisten ohjelman, jossa muun muassa vaadittiin valtiollisten ja yhteiskunnallisten olojen kehittämistä kansanvaltaisempaan suuntaan, äänioikeuden ja elinkeinovapauden laajentamista, ennakkosensuurin poistamista, kansakouluvelvollisuutta, työväen aseman parantamista ja kirkolta suurempaa suvaitsevaisuutta.[128]

1890-luvulla Päivälehti oli poliittisen merkityksensä ohella myös yksi merkittävimpiä sanomalehtiä kulttuuripoliittisessa kirjoittelussa. Päivälehden ympärille muodostui huomattava kirjailijoiden ja taiteilijoiden joukko, ja tästä Nuoren Suomen piiristä lehti sai korkeatasoisia toimittajia ja avustajia.[129]

---

[124] Paras tawara maailmassa. Suomalainen kustannustoiminta 1800-luvulta 2000-luvulle, 178-179.
[125] Ibid, 174.
[126] Kasvava sanomalehdistö sensuurin kahleissa 1890-1905, 604.
[127] Suomen lehdistön historia 7, 202.
[128] Suomen lehdistön historia 6, 285.
[129] Ibid.

Useat taidearvostelijat työskentelivät asiantuntijoina sekä kirjallisuuden että kuvataiteen alalla. Kuvataiteen arvostelussa tarkasteltiin lähinnä aihetta ja teoksen aatetta, ei niinkään tekniikkaa tai tyylillisten ongelmien tuntemusta. Harva taidearvostelija oli itse taidemaalari.[130] Riitta Konttisen mukaan taidearvostelun joutuminen amatöörien pelikentäksi ei kuitenkaan miellyttänyt taiteilijoita[131]. Pekka Halonen kirjoitti 23.5.1894 päivätyssä kirjeessään Axel Gallénille Kasimir Leinosta seuraavaa: *"[…] jotka kyllä imevät pois kaiken itsenäisyyden ja totuuden […]"* ja *"[…] sitten ollaan jokainen uskollisia taiteelle, eikä kuunnella ollenkaan Kasimir L. […]*[132]. Pekka Halonen jatkoi 4.10.1894 päivätyssä kirjeessään Axel Gallénille: *"[…] Olisi niin hauska jos sinä sanoisit pari sanaa niistä aivan niin kuin sinä ajattelet. Eihän niissä muissa ole paljon sanomistakaan paitsi siinä suurimmassa johon enimmän työtä uhrasin. Ettei minun tarvitseisi kuulla kritiikkiä K. L:ta. […]"*[133]

Ympäröivästä maailmasta annettava kuva oli lehden tärkein tehtävä. Se oli sidoksissa lehden omaksumaan ohjelmaan, joka oli lehden valtiollis-yhteiskunnallisen linjan mukainen.[134] Pirkko Leino-Kaukiaisen mukaan vanhasuomalaisuus, nuorsuomalaisuus, ruotsinmielisyys ja sosialidemokratia olivat suuntauksia, jotka eivät vaikuttaneet ainoastaan lehtien pääkirjoituspalstoilla vaan tulivat esiin myös pakinoissa, kritiikeissä, erilaisissa elämänohjeissa ja julkaistun kaunokirjallisuuden valinnassa[135].

---

[130] Sammon takojat. Nuoren Suomen taiteilijat ja suomalaisuuden kuvat, 46-47.
[131] Ibid, 47.
[132] Pekka Halosen kirje Axel Gallénille 23.5.1894.
[133] Pekka Halosen kirje Axel Gallénille 4.10.1894.
[134] Kasvava sanomalehdistö sensuurin kahleissa 1890-1905, 613.
[135] Ibid.

4 Opinnäytetyön aineisto

4.1 Aineiston esittely

Tutkimuksessani käsittelen Pekka Halosesta kirjoitettuja artikkeleita, jotka ovat ilmestyneet vuosina 1890-1900 Uudessa Suomettaressa. Valitsin Uuden Suomettaren, koska se oli suurin suomenkielinen sanomalehti kyseisenä ajankohtana[136].

Pekka Halosesta kirjoitettuja artikkeleita, jotka haussani löytyivät, ilmestyi Uudessa Suomettaressa vuosina 1890-1900 254 kappaletta. Aineistoni hain pääsääntöisesti Kansalliskirjaston digitoidusta aineistosta. Palvelu löytyy osoitteesta https://digi.kansalliskirjasto.fi/. Kansalliskirjaston digitoidun aineiston -palveluun on tällä hetkellä digitoitu kaikki Suomessa vuosina 1771-1929 ilmestyneet sanomalehdet.[137] Hakuni rajasin Uuteen Suomettareen sekä 1890-1900 väliseen ajankohtaan, ja hakusanana käytin Pekka Halosta. Toisena artikkelilähteenä käytin Kansallisgallerian lehtileikekokoelman taiteilijaviitekortteja, jotka löytyvät osoitteesta http://taiteilijaviitekortit.kansallisgalleria.fi/ [138] . Taiteilijaviitekorteista löytyi muutama Pekka Halos -artikkeli, jotka eivät digitoitujen aineistojen haussa löytyneet.

Koostin Uudesta Suomettaresta haetut artikkelit Excel-taulukkoon, jotta saisin selville artikkelien määrän kunakin vuonna, ja samalla jaottelin artikkelit aiheen mukaan. Artikkeleista löytyi aiheryhmiä, joita sanomalehdessä ilmestyi useasti ja tämän lisäksi ilmestyi yksittäisiä artikkeleita, jotka liittyivät Pekka Haloseen. Ks. liite 1.

Tutkimuksessani käyttämäni ajankohta vuodesta 1890 vuoteen 1900 ajoittuu Pekka Halosen elämässä hänen taiteilijauransa alkuvaiheeseen. Pekka Halonen opiskeli vuoteen 1890 asti Suomen Taideyhdistyksen

---

[136] Kasvava sanomalehdistö sensuurin kahleissa 1890-1905, 451.
[137] Digi - Kansalliskirjaston digitoidut aineistot.
[138] Kansallisgalleria lehtileikekokoelman taiteilijaviitekortit.

piirustuskoulussa, ja hakuni ensimmäiset artikkelit ovat hänen opiskeluajoiltaan vuodelta 1890. Tämä näkyy myös artikkelien määrässä. Ensimmäisenä vuotena Uudessa Suomettaressa ilmestyi neljä artikkelia, joissa Pekka Halonen mainitaan, mutta jo seuraavana vuonna, jolloin Pekka Halonen teki läpimurtonsa taiteilijana, lehdessä ilmestyi seitsemäntoista Pekka Halos -artikkelia. Yhdentoista vuoden aikana artikkelien määrä Uudessa Suomettaressa vaihtelee vuosittain. Eniten Pekka Halos -mainintoja on vuodelta 1900, jolloin lehdessä ilmestyi lähes viisikymmentä artikkelia (48 kpl), joissa taiteilija Halonen mainitaan. Vuosi 1900 oli merkittävä Suomen taiteessa. Kyseisenä vuotena Suomi osallistui Pariisin maailmannäyttelyyn omalla paviljongillaan, ja Pekka Haloseltakin oli esillä Pariisissa useampi teos.

Aihepiirit, jotka Uudessa Suomettaressa ilmenivät useammin, olivat apurahoihin ja stipendeihin liittyvät artikkelit, näyttelyilmoitukset ja -arvostelut, maininnat Nuoren Suomen joulualbumeihin, Uuteen joulukirjaan, Uuteen kuvalehteen, ym. lehtiin tehdyistä kuvituksista tai julkaistuista taideteosten kuvista sekä maininnat Helsingin ja Turun taideyhdistysten ostoista ja arpajaisista. Useampi maininta Pekka Halosesta koski myös hänen maalaamiaan muotokuvia tai alttarimaalauksia sekä Halosen saamaa huomiota ulkomailla. Vähäisempiä mainintoja oli Pekka Halosen saamista palkinnoista, häntä koskevista matkustusilmoituksista, myydyistä taideteoksista sekä taiteilijan kuvituksista suomalaisten kirjailijoiden ja runoilijoiden teoksiin. Yksittäinen maininta oli muun muassa Emil Wikströmin taiteilijahuvilan palon tai Hotelli Kämpin episodin yhteydessä. Suurin määrä artikkeleita (51 kpl) oli näyttelyilmoituksia ja -arvosteluja.

4.2 Aineiston analysointi

Uuden Suomettaren lehtikirjoittelussa suomalaisuus ja kansanomaisuus ilmenevät useasti kuvattaessa Pekka Halosta tai hänen taidettaan. Käsittelen näitä määreitä tutkimalla asiayhteyksiä, ja annan esimerkkejä sanojen yhteyksistä aikajärjestyksessä.

4.2.1 Suomalaisuus lehtikirjoittelussa

Poliittisesti Suomi oli 1809-1917 Suomen suuriruhtinaskuntana Venäjän keisarikunnan autonominen osa. Alue käsitti maantieteellisesti pääosin nykyisen Suomen valtion alueen. 1890-luvulla Suomen poliittisen tilanteen kiristyessä erityisesti kansallinen herääminen voimistui, ja kansallistunto ilmeni moni tavoin. Kansallismielisyys pohjautui kansasta, sen kielestä, muinaisuudesta ja historiasta. Erityisesti suomalainen luonto ja kansa ilmensivät kansallista omaleimaisuutta. Kulttuurin saralla taiteilijoiden korostettiin olevan suomalaisia tai heidän teostensa aiheet olivat suomalaisia kuten Pekka Halonen ja hänen taiteensa.

1890

Pekka Halonen opiskeli Suomen Taideyhdistyksen piirustuskoulussa vuosina 1886-1890. Uusi Suometar uutisoi 24.5.1890 Suomen Taideyhdistyksen kevätkokouksesta. Tässä artikkelissa Pekka Halonen mainittiin useasti. Hän oli saanut suomalaisena taiteilijana Suomen Taideyhdistyksen jakamia apurahoja ja menestyksekkäästi hoidetuista opinnoista kuvateoksia.[139] Yhdistyksen nimi *”Suomen Taideyhdistys”* kuvaa taideyhdistyksen olevan suomalainen.

Uuden Suomettaren artikkelissa Haettuja taiteilijastipendejä 2.10.1890 ilmaistiin Howingin matkarahan olevan tarkoitettu ”*itsenäisesti työskentelewille suomalaisille maalareille ja kuwanweistäjille”* [140]. Pekka Halosen kerrottiin hakeneen Howingin 600 markan arvoista stipendiä kuukautta myöhemmin ilmestyneen Uuden Suomettaren artikkelin mukaan [141]. Stipendi ei ollut tarkoitettu venäläisille taidemaalareille.

---

[139] Uusi Suometar 24.5.1890 nro 118, 2.
[140] Uusi Suometar 2.10.1890 nro 228, 3.
[141] Uusi Suometar 2.11.1890 nro 255, 3.

1891

Jo vuotta aiemmin ilmestyneessä Uudessa Suomettaressa ilmaistiin Howingin stipendin olevan tarkoitettu ”*suomalaisille maalareille ja kuwanweistäjille”,* ja stipendin jakajana toimi *Suomen Taideyhdistys*. Tämä kaksoisilmaus suomalaisuudesta ilmeni Uuden Suomettaren artikkelissa 2.5.1891. Uutisen mukaan Pekka Halonen oli hakenut Howingin 500 markan suuruista stipendiä.[142]

Taiteilijoita koskevat matkailmoitukset olivat yleisiä Uudessa Suomettaressa. 1.9.1891 ilmestyneessä artikkelissa korostettiin, että ”*nuoret suomalaiset taiteilijat Gebhard, Halonen, Wuori ja Wasastjerna”* ovat palanneet Pariisista. Taiteilija-substantiivia määrittävät sekä nuori että suomalainen -adjektiivit. Seuraavana vuonna Uusi Suometar uutisoi jälleen taiteilijoiden matkoista. Toukokuun 26. päivän 1892 uutisessa kerrotaan: *”Kotiin palanneita taiteilijoita. Eilen palasivat kotimaahan maalarit A. Gallén, P. Halonen […] Parisista”*[143]. Uutisessa painotettiin kahdesti taiteilijoiden palanneen Pariisista kotiin, ja ilmauksessa käytettiin Suomi-paikannimen tilalla koti-substantiivia.

Uusi Suometar mainosti 29.10.1891 uutta joulukirjaa, jonka Päivälehden toimitus aikoi julkaista. Mainoksessa mainittiin joulukirjan ilmestyvän ”*suomen kielellä”* ja sisältävän kirjoituksia niiltä ”*suomalaisilta kirjailijoilta”*, jotka olivat Päivälehteen kirjoittaneet. Päivälehti oli nuorsuomalainen sanomalehti, ja ilmoituksessa korostettiin suomalaisuutta. Kirjoitusten ohella albumissa oli piirrettyjä kuvia taiteilijoilta kuten Gallénilta, Haloselta ja Järnefeltiltä.[144]

Pekka Halonen osallistui ensimmäiseen Suomen Taiteilijain näyttelyyn syksyllä 1891. Joulukiireiden vuoksi Uusi Suometar kirjoitti arvostelun näyttelystä vasta 29.12.1891 seuraavasti: *”Hra Halosen taulut woittiwat hywinkin paljon suosiota,*

---

[142] Uusi Suometar 2.5.1891 nro 100, 3.
[143] Uusi Suometar 26.5.1892 nro 121, 3.
[144] Uusi Suometar 29.10.1891 nro 251, 3.

eikä suinkaan suotta. Hänen "Niittomiehensä" on kerrassaan oiwallinen teos."[145] Edelleen toimittaja jatkoi: *"Wakaata ja harkittua on siinä kaikki tyyni. Hywin onnistuneesti on siinä maalattu ilmakin ja pohjoisen aurinkomme walju walo".*[146] Adjektiivilla pohjoinen määriteltiin aurinko-sanaa, ja aurinko-sanan monikon 1. persoonan possessiivisuffiksi -mme ilmaisi kyseessä olevan meidän maamme suomalainen aurinko. Sisämaanlampi teos kuvailtiin olevan *"niinikään erittäin luontoperäinen ja tyypillinen kuwa perinsuomalaisesta salomaasta"* [147] . Salomaan korostettiin olevan tosisuomalainen perin-etuliitteellä. Perin-etuliite on intensiteettimäärite, ja sitä voidaan käyttää adjektiivin tai adverbin intensifioivana astemääritteenä[148].

1892

Pekka Halonen oli hakenut jälleen Howingin apurahaa vuonna 1892, ja se oli myönnetty hänelle Uuden Suomettaren 6.5.1892 ilmestyneen artikkelin mukaan [149] . Howingin stipendi myönnettiin *"suomalaiselle maalarille tai kuvanveistäjälle"*. Muutama vuosi myöhemmin vuonna 1896 Pekka Halonen oli hakenut uudelleen Howingin stipendiä, [150] ja vuonna 1899 Suomen Taideyhdistys oli antanut 3000 markan suuruisen matkastipendin Pekka Haloselle[151].

Sanoilla *"Taiteilijaimme kesämatkoja"* alkaa Uuden Suomettaren artikkeli 4.6.1892. Monikon 1. persoonan possessiivisuffiksilla -mme ilmaistiin kyseessä olevan suomalaiset taiteilijat. Suffiksia käytettiin myös toisen kerran puhuttaessa suomalaisista taiteilijoista: *"Karjalassa aikowat useat taiteilijoistamme kesällä oleksia"*. [152] Samaa possessiivisuffiksia maa-sanan yhteydessä Uuden Suomettaren toimittaja käytti myös artikkelissaan 6.11.1896,

---

[145] Uusi Suometar 29.12.1891 nro 301, 2.
[146] Ibid.
[147] Ibid.
[148] Iso suomen kielioppi.
[149] Uusi Suometar 6.5.1892 nro 104, 3.
[150] Uusi Suometar 4.11.1896 nro 257, 3.
[151] Uusi Suometar 30.4.1899 nro 113A, 3.
[152] Uusi Suometar 4.6.1892 nro 128,3.

kun hän kirjoitti arpajaisista filharmoonisen seuran hyväksi: *”Kaikki maamme etewimmät maalarit owat muistaneet arpajaisia oiwallisilla tauluilla. […] P. Halonen kaksi oiwallista maisemakuwaa”*[153].

Nuoren Suomen joulualbumin mainos oli 23.9.1892 ilmestyneessä Uudessa Suomettaressa. Mainoksessa ilmaistiin albumin sisältävän *”kirjoituksia useimmilta maamme nuoremmilta kirjailijoilta”* sekä kuvasarjan *”Suomalaisesta teatterista”* ja kuvia *”Helsingin esplanaadilta”* ja kuvasarjan *”Suomen sekä Wenäjän Karjalasta”*. Pekka Halonen oli luvannut apua albumin tekoon.[154]

Vuonna 1892 järjestettiin toinen Suomen Taiteilijain näyttely. Uusi Suometar uutisoi 16.10.1892 Taiteilijain näyttelyn avajaisista seuraavaa: *”Eilen tapahtui Suomen taiteilijain toimeenpanewan syysnäyttelyn juhlallinen awaaminen Ateneumissa”*[155]. Pekka Halonen mainittiin tässä artikkelissa seuraavasti: *”[…] hra Halosen warmasti ja itsenäisesti käsiteltyjen, perin suomalaisten maisemien edessä seisoi alati taajat, ihastuneet katsojajoukot”*[156]. Toimittaja korosti Pekka Halosen maisemien olevan alkuperältään suomalaisia käyttäessään lisämäärettä suomalainen-adjektiivi. Suomalaisuutta korostettiin myös perin-etuliitteellä. Pekka Haloselta oli näyttelyssä maalauksia ja piirroksia kuten Oijustie, Kanteleensoittaja, Maisema kosken alapuolella, Iltamaisema Myllykylästä, Syyskesällä ja viisi harjoitelmaa. Taiteilija oli itse määritellyt teostaan Iltamaisema Myllykylästä paikannimellä Myllykylä, joka sijaitsi Sortavalan maalaiskunnassa Suomen suuriruhtinaskunnassa.

18.10.1892 päivätyssä Uuden Suomettaren artikkelissa korostettiin jälleen *”Suomen Taiteilijain näyttelyä”* ja kerrottiin Pekka Halosen myydyistä teoksista Maisema kosken alapuolella, Iltamaisema Myllykylästä ja muutamasta harjoitelmasta[157].

---

[153] Uusi Suometar 6.11.1896 nro 259, 2.
[154] Uusi Suometar 23.9.1892 nro 221, 3.
[155] Uusi Suometar 16.10.1892 nro 241, 2.
[156] Ibid.
[157] Uusi Suometar 18.10.1892 nro 242, 3.

Marraskuun alussa 1892 Uusi Suometar keskittyi Pekka Halosen taiteeseen toisessa Suomen Taiteilijain näyttelyssä. Arvostelun keskiössä oli Oijustie-teos, mutta lehden kriitikko nosti esille myös Iltamaisema Myllykylästä -teoksen. Tässä taulussa oli kuvattu perisuomalaisia punaisia rantarakennuksia: *”Iltamaisemassa Myllykylästä aurinko ilahuttawasti pistäytyy punaisten rantarakennusten seinustalle, mutta katoo sitten kokonaan muusta luonnosta”*[158].

Joulukuussa 1892 Uusi Suometar mainosti Päivälehteä tilattavaksi vuodelle 1893 sekä Uutta kuvalehteä. Uudessa Kuvalehdessä oli kirjoitusten lisäksi jäljennöksiä kotimaisten taiteilijoiden tauluista kuten Pekka Haloselta.[159]

1893

Maaliskuun puolessa välissä 17.3.1893 Uusi Suometar uutisoi Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran vuosikertomuksesta. Seuralla oli tarkoitus maalauttaa kaikkien Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran entisten esimiesten kuvat. Taiteilija Halonen oli maalannut jo Elias Lönnrotin kuvan, ja hän maalasi parhaillaan J. V. Snellmanin muotokuvaa.[160] Myöhemmin keväällä Uuden Suomettaren artikkelin 14.4.1893 mukaan Pekka Halonen oli saanut Lönnrotin ja Snellmanin muotokuvat valmiiksi[161]. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran entisten esimiesten maalatut muotokuvat olivat niin merkittävä tapaus, että Uusi Suometar uutisoi tapahtuneesta vielä 14.9.1893. Muotokuvat olivat seinillä kultapuitteisina öljymaalauksina, ja artikkelissa korostettiin *”kolmen kuulun suomalaisen ja entisen esimiehen kuwaa”*. [162] 16.3.1894 uutisoitiin Uudessa Suomettaressa jälleen kerran Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran entisten esimiesten muotokuvista, ja siitä, että Pekka Halonen oli maalannut Lönnrotin ja Snellmanin kuvat[163].

---

[158] Uusi Suometar 4.11.1892 nro 257, 1-2.
[159] Uusi Suometar 4.12.1892 nro 283, 2.
[160] Uusi Suometar 17.3.1893 nro 64, 2.
[161] Uusi Suometar 14.4.1893 nro 85, 3.
[162] Uusi Suometar 14.9.1893 nro 213, 2.
[163] Uusi Suometar 16.3.1894 nro 63, 6.

Taiteilijaseuran vuosiarpajaiset järjestettiin Ateneumissa 18.3.1893. Seuraavana päivänä Uusi Suometar uutisoi arpajaisista ja korosti uutisessa seuraavaa: *”[…] taiteilijaseura oli tämän wuotisia arpajaisia warten woitoiksi ostanut Suomen taiteilijoilta”*[164]. Taiteilijaseuran arpajaisissa arvottiin teoksia ainoastaan suomalaisilta taiteilijoilta. Artikkelista käytettiin ilmausta ”Suomen taiteilijat”. Pekka Haloselta oli ollut arpajaisissa kaksi teosta, Jokimaisema ja Harjoitelma.

Merkittävä tapahtuma keväällä 1893 oli Ylioppilaskunnan Laulajien 10-vuotisjuhla Ylioppilastalossa. Uusi Suometar mainosti aluksi tapahtumaa lehdessään ja lopulta myös uutisoi tapahtumasta. Juhlan ohjelmassa oli ollut puhe Suomen naisille ja Suomen soiton synty, 2-osainen laulu-kuvaelma Kalevalan mukaan. Pekka Halonen ja Emil Wikström olivat järjestäneet Suomen soiton synnyn, jonka musiikin oli sovittanut Oskar Merikanto.[165]

Tapahtuman jälkeisenä päivänä 7.4.1893 Uusi Suometar uutisoi tapahtumasta seikkaperäisesti. Suomen soiton synnyn taustana oli ensimmäisessä osassa *”jyrkkä komea koski, jonka takana sinitti korkea tunturi”. ”Kosken rannalla istuiwat Kalewalan uroot ruokailemassa”*. Uusi Suometar mainitsi artikkelissaan Sammon ryöstön, Lemminkäisen, Ilmarisen ja Väinämöisen. Toisen osan taustalla oli *”suomalainen savupirtti”*, jonka pöydällä oli kannel. Lopulta Väinämöinen alkoi soittamaan kannelta, ja muut kuvaelman henkilöt alkoivat laulaa Kalevalan viidettäkymmenettä runoa: *”Siitäpä nyt tie menewi, ura uusi urkenewi, laajemmille laulajoille, runsahammille runoille, nuorisossa nousewassa, kansassa kasuawassa”*. Kuvaelma ei olisi voinut olla suomalaisempi. Väinämöisenä esiintyi taiteilija Halonen, *”joka taidolla ja tuntehikkaasti helkytteli kannelta”*.[166] Artikkelissa korostettiin suomalaisuutta monin tavoin. Artikkeli toi esille Kalevalan tapahtumia ja päähenkilöitä sekä kuvaelman lavastuksen korostettiin olevan suomalainen savupirtti. Tämän lisäksi kuvaelmassa soitettiin suomalaista instrumenttia, kannelta.

---

[164] Uusi Suometar 19.3.1893 nro 66, 2-3.
[165] Uusi Suometar 28.3.1893 nro 72, 2.
[166] Uusi Suometar 7.4.1893 nro 79, 3.

Suomalainen-adjektiivilla ilmaistiin maantieteellistä aluetta, ja kyseessä oleva adjektiivi on lAinen-johdannainen, jonka kantasanana on erisnimi Suomi[167].

Suomea esittävä kuvateos Suomi 19:llä wuosisadalla ilmestyi keväällä 1893. Teos on Zacharias Topeliuksen kirjoitus Suomenmaasta, sen luonnosta ja historiallisista maakunnista. Uuden Suomettaren Kirjallisuutta ja taidetta -osiossa oli mainos kyseisestä teoksesta. Pekka Halonen oli piirtänyt teokseen kuvan Helsingin saaristosta.[168] Suomi 19:llä wuosisadalla on kuvaus Suomesta, ja Pekka Halosen kuva on maamme pääkaupungin saaristosta, jonka tuo esille ilmaus ”Helsingin saaristo”. Paikannimellä määriteltiin saariston tarkka olinpaikka.

19.4.1893 Uusi Suometar mainosti *”ajanmukaista suomalaista kuvalehteä”* eli Uutta kuvalehteä. Lehdessä oli ollut kuva Pekka Halosen teoksesta Oijustie.[169] Vuoden alussa 1894 Uudessa Suomettaressa oli jälleen mainos Uudesta Kuvalehdestä. Tässä mainoksessa sanottiin lehden toimittajan olevan Juhani Aho, ja että lehti oli *”astumaisillaan pitkän askeleen warsinaista tarkoitustaan kohden: olla etewimpien kirjailijaimme ja taiteilijaimme sekä suuren yleisön wälisenä kirjallistaiteellisena yhdyssiteenä. Kuuluu näet olewan warmat toiweet saada etewimmät kirjailijamme ja taiteilijamme m.m. […]”*[170] Pekka Halonen oli yksi lehden avustavista taiteilijoista. Vuoden lopussa 1894 oli Uudessa Suomettaressa jälleen tilausmainos Uudesta Kuvalehdestä vuodelle 1895. Mainoksesta ilmeni: *”Varmasti luottaen siihen, että huokeahintainen, kahdesti kuukaudessa ilmestyvä kuvalehti Suomessa on tosi tarpeen vaatima ja tulee saamaan paljon lukijoita, […]. Takeena siitä, että lehti tulee vastaamaan niitä toiveita, mitä meidän oloissamme kuvalehdille vaativammissakin piireissä asetetaan, ovat seuraavain lehdelle apuaan luvanneiden taiteilijain ja kirjailijain nimet: P. Halonen”.*[171]

---

[167] Iso suomen kielioppi.
[168] Uusi Suometar 11.4.1893 nro 82, 3.
[169] Uusi Suometar 19.4.1893 nro 89, 3.
[170] Uusi Suometar 21.1.1894 nro 17, 3.
[171] Uusi Suometar 28.12.1894 nro 302, 4.

Elokuussa 1893 Uudessa Suomettaressa oli jälleen matkustusilmoitus koskien Pekka Halosta. *”Taiteilija P. Halonen on tämän kesän kuluessa asunut Myllykylässä, jossa hänellä on tekeillä monta kaunista maalausta. Useat kuwaawat kohtia Myllykylän ympäristöltä, mutta joukossa on myös aiheita muualtakin Suomesta”*. [172] Artikkeli nosti Myllykylän ympäristön Sortavalan maalaiskunnasta ja ilmaisi Halosen maalanneen muitakin teoksia muualta Suomesta. Vielä syyskuun lopulla Uusi Suometar uutisoi taiteilija Halosen maalanneen Laatokan saaristossa useita maalauksia, jotka hän aikoi laittaa esille Suomen Taiteilijain näyttelyyn[173].

Suomen Taiteilijain näyttely järjestettiin kolmannen kerran syksyllä 1893. Uusi Suometar mainitsi näyttelystä lyhyesti syyskuun 19. päivän lehdessä. Pekka Haloselta oli tässä näyttelyssä kahdeksan teosta.[174]

Nuori Suomi -joulualbumi ilmestyi jälleen kerran vuonna 1893, ja sitä mainostettiin Uudessa Suomettaressa lokakuun puolessa välissä seuraavasti: *”Niin kuin edelliset albumit, tulee tämäkin sisältämään kirjoituksia useammilta maamme nuoremmilta kirjailijoilta […] ja apuansa owat luvanneet useat taiteilijat kuten P. Halonen”*[175]*.* Suomalaisia taiteilijoita korostettiin myös Nuoren Suomen -joulualbumin mainoksessa Uudessa Suomettaressa vuonna 1898: *”parhaitten taiteilijaimme kuwittawina”*[176].

Vuoden 1893 loppupuolella Uusi Suometar kertoi kahden suomalaisen taiteilijan Wäinö Blomstedtin ja Pekka Halosen matkustaneen Pariisiin. Artikkelissa käytettiin ilmausta ”taiteilijamme”, missä selvästi monikon 1. persoonan possessiivisuffiksi -mme ilmaisi kyseessä olevan suomalaisten taiteilijoiden.[177] Seuraavan kerran Uudessa Suomettaressa oli matkustusilmoitus 24.7.1894. Tällöin Uusi Suometar uutisoi: *”Kotiin palanneita taiteilijoita. Maalarit Halonen, Blomstedt ja Lindqwist palasiwat eilen Storforsten laiwalla kotimaahan Parisista,*

---

[172] Uusi Suometar 6.8.1893 nro 180, 3.
[173] Uusi Suometar 28.9.1893 nro 225, 3.
[174] Uusi Suometar 19.9.1893 nro 217, 3.
[175] Uusi Suometar 13.10.1893 nro 238, 3.
[176] Uusi Suometar 24.9.1898 nro 221, 3 .
[177] Uusi Suometar 23.11.1893 nro 273, 2.

jossa he owat olleet syksystä saakka. Kotimatkalla poikkesiwat taiteilijat Antwerpenin maailman-näyttelyyn" [178]. Lyhyessä uutisessa käytettiin kolme kertaa substantiivia koti, jolla ilmaistiin taiteilijoiden saapuneen Suomeen. Pekka Halosen saavuttua kotimaahan matkusti hän Itä-Karjalaa katselemaan [179]. Joitakin vuosia myöhemmin vuonna 1898 Uusi Suometar julkaisi jälleen matkustusilmoituksen. Tällöin taiteilija Halonen Järvenpäästä oli majoittunut Kämpin hotelliin. Ilmoituksessa käytetty ilmaus "Järvenpäästä" ilmaisi paikallissijaa ja määritteli tarkasti jonkin henkilön alkuperän.

1894

Uuden Suomettaren artikkelissa 1.4.1894 käytettiin uutta ilmausta kuvastamassa Suomea. *"Waltion apurahoja taideopintoja warten owat hakeneet taidemaalari P. Halonen"* [180]. Waltio-substantiivilla, joka määritti apuraha-substantiivia, viitattiin selkeästi Suomen valtioon.

Turussa avatusta taidenäyttelystä Uusi Suometar uutisoi 4.4.1894. Näyttelyssä sanottiin olevan *"öljymaalauksia ja akwarelleja kotimaisilta taiteilijoilta"*.[181] Pekka Haloselta oli näyttelyssä kolme teosta. Suomalaisen sijaan käytettiin kotimainen-adjektiivia, jolla ilmaistiin taiteilijoiden olevan suomalaista alkuperää.

Vuoden 1894 Suomen Taiteilijain näyttelyssä oli esillä teoksia Pekka Haloselta[182], ja 7.10.1894 Uusi Suometar uutisoi seuraavasti: *"Pekka Halosella on useita miellyttäwiä kankaita, laatukuwia ja maisemia, joiden tosisuomalainen tunnelma ei woi olla lämmittämättä"* [183]. Uusi Suometar käytti ilmaisua tosisuomalainen korostaen suomalaisuutta tosi-prefiksillä. Marraskuun 9. päivänä 1894 Uusi Suometar kirjoitti tarkemmin Pekka Halosen esillä olevasta teoksesta Paimenessa seuraavaa: *"jossa maisemalta niin tykkänään puuttuu*

---

[178] Uusi Suometar 20.6.1894 nro 140, 3.
[179] Uusi Suometar 24.7.1894 nro 169, 3.
[180] Uusi Suometar 1.4.1894 nro 74, 2.
[181] Uusi Suometar 4.4.1894 nro 76, 3.
[182] Uusi Suometar 18.9.1894 nro 217, 3.
[183] Uusi Suometar 7.10.1894 nro 234, 2.

tuntu ilmasta, waikka se muutoin antaakin tunteen karjalaisesta karusta ahomaasta"[184]. Uuden Suomettaren arvostelija mainitsi teoksen maiseman olevan karjalainen eli suomalainen ahomaisema. Halosen Pihlaja-teosta lehden toimittaja kuvaili seuraavasti ja etsi jälkiä symbolismin vaikutuksesta tämän vuotisessa Taiteilijain näyttelyssä: *"Pihlajasta lienee tawoiteltu jotain symboolista waikutusta sekä aiheen että tekotawan kautta; siinä on haettu jotain jykewää ja tulewaa ja perisuomalaista*. *Se muutoin maalauksensa puolesta ehkä selwimmin osottaa, ettei taiteilija wielä ole woinut irtaantua realistisesta maalaustawasta, pihlajan häikäisewä wiherä ja taiwaan kirkas sini eiwät ole saaneet osakseen sitä käsittelyä, joka olisi saanut ne rauhallisesti ja sopusointuisesti waikuttamaan."*[185] Arvioija luonnehti taiteilijaa: *"Mutta hän tekee erittäin rehellistä työtä, eikä pyytele yleisön suosiota; semmoiselta taiteilijailta aina woi odottaa oiwallista, etenkin jos hän niin kieltämättömällä tawalla on osottanut suurta kykyä kuin hra Halonen"*[186]. Pihlaja-teoksen nimi viittasi pyhään pihlajaan, josta oli kirjoitettu jo Kalevalassa.

1895

Vuoden 1895 alussa Uusi Suometar uutisoi *Porin suomalaiseen lyseoon* hankittavasta menehtyneen rehtori Adolf Malinin muotokuvasta, jonka Pekka Halonen tulisi toimittamaan[187]. Myöhemmin samana vuonna Uusi Suometar kertoi 17.10.1895 päivätyssä artikkelissa muotokuvan paljastustilaisuudesta[188].

Keväällä 1895 Uudessa Suomettaressa kerrottiin Suomen Taideyhdistyksen kevätnäyttelystä. Monikon 1. persoonapronominin genetiivimuodolla meidän viitataan suomalaisiin taiteilijoihin: *"Meidän taiteilijain wakinaiset suuret näyttelyt owat heidän syysnäyttelynsä joihin he kukin panewat mitä parasta owat wuoden kuluessa aikaansaaneet"*[189]. Artikkeli jatkoi: *"Kewätnäyttelyssä katsoja*

[184] Uusi Suomtar 9.11.1894 nro 262, 2.
[185] Ibid.
[186] Ibid.
[187] Uusi Suometar 26.1.1895 nro 22, 3.
[188] Uusi Suometar 17.10.1895 nro 241, 3.
[189] Uusi Suometar 16.5.1895 nro 112, 2.

luonnollisesti odottaa näkewänsä kuluneen talwen työn tuotteita, talwimaisemia, kotoisia laatukuwia"[190]. Kotoisalla tarkoitettiin suomalaista alkuperää olevia teoksia.

Merkittävä uutinen 1.10.1895 päivätyssä Uudessa Suomettaressa kertoi valtion henkilömaalauskilpailusta seuraavasti: *"Kilpailuun waltion palkinnosta figuurimaalauksessa on eilen umpeen mennen määräajan kuluessa jätetty kaksi teosta, toisen nimeltään Äiti, on jättänyt neiti Elin Danielson ja toisen Pekka Halonen, joka on taulunsa aiheen ottanut Kalewalasta: Neijot niemien nenissä, katselewat, kuuntelewat*[191]*.* Suomalaisuus ilmeni sekä valtio-substantiivista, jolla viitattiin Suomeen, että Kalevalasta, joka on perisuomalainen kansanrunoteos. Lokakuun lopussa Uusi Suometar kertoi: *"Waltion palkinnon laatukuwamaalauksessa on saanut taiteilija P. Halonen taulustaan Neidet niemien nenässä […]*[192]. Edelleen valtio-substantiivilla viitattiin Suomeen.

Seuraavan vuoden maaliskuussa vietettiin Suomen Taideyhdistyksen 50-vuotisjuhlaa vuosikokouksen yhteydessä. Vuosikertomuksen luvun yhteydessä mainittiin erikseen Pekka Halosen voittaneen valtion palkinnon teoksellaan Neiet niemien nenissä[193]. Teoksen merkittävyyteen vaikutti teoksen nimi, sillä se viittasi suomalaiseen kansanrunouteen. Tämän takia teoksen ostoa koskeva uutinen 11.4.1896 päivätyssä Uudessa Suomettaressa oli tärkeä[194].

Säännöllisin väliajoin Uusi Suometar uutisoi Suomen Taiteilijain näyttelystä. Kyseinen näyttely järjestettiin syksyisin Ateneumissa. Pekka Halonen osallistui vuosittain tähän näyttelyyn, ja useasti hänet valittiin näyttelyn järjestelytoimikuntaan. Syksyllä 1895 Uudessa Suomettaressa oli useampia artikkeleita koskien Taiteilijain näyttelyä. 27.10.1895 Uusi Suometar nosti Pekka Halosen teoksen Neiet niemien nenissä yhdeksi näyttelyn parhaista teoksista. Marraskuun puolella 10.11.1895 Uudessa Suomettaressa käsiteltiin tarkemmin

---

190 Uusi Suometar 16.5.1895 nro 112, 2.
191 Uusi Suometar 1.10.1895 nro 227, 3.
192 Uusi Suometar 30.10.1895 nro 252, 2.
193 Uusi Suometar 11.3.1896 nro 59, 2.
194 Uusi Suometar 11.4.1896 nro 83, 3.

Halosen Neiet niemien nenissä -teosta. Artikkeli alkoi väkevästi: *”Suomalaisen kansanrunouden aiheiden käsitteleminen on käynyt taiteilijoillemme mieluiseksi tehtäwäksi”*[195]. Kaksoisilmauksella tuotiin ilmi suomalaisuus, ja monikon 1. persoonan possessiivisuffiksilla -mme ilmaistiin suomalaiset taiteilijat. Uuden Suomettaren toimittaja siteerasi tämän jälkeen Kalevalaa ja ilmaisi: *”Hän on suuressa taulussa kuwannut neitoja, jotka niemen nenissä ihmettelewät, kun kalewalaiset soiton kera kulkewat meren ulappaa pitkin Pohjolaan, Sampoa ryöstääkseen”*. Kalevalainen suomalaisen kansanrunouden tapahtuma ilmeni artikkelista, ja toimittaja jatkoi vielä: *”Taiteilija on jättänyt kalewalaisten weneen kokonaan näkymättömiin, niin että waan neitoset, jotka sitä katsowat, ynnä luonto kiinnittäwät katsojan mieltä”.* Toimittaja ei jättänyt epäselväksi sitä, etteikö kyseessä olisi ollut suomalaiseen kansanrunouteen viittaava teos. Artikkelin lopussa toimittaja muistutti lukijoita taiteilija Halosen saaneen valtion palkinnon tällä teoksella. Samassa Taiteilijain näyttelyssä Pekka Haloselta oli esillä myös Syysmaisema-teos, joka oli *”luonnon mukaan maalattu pieni pohjanmaan harriwirta kauniine rantoineen, […]”*. [196] Toimittaja viittasi artikkelissa suomalaiseen maakuntaan, missä teos oli maalattu. Suomalaiseen paikkaan viittasi myös Pekka Halosen maalaus Kesäpäiwä Laatokan saaristossa, josta Uusi Suometar uutisoi huhtikuun lopussa 1896[197].

16.11.1895 päivätyssä artikkelissa Uuden Suomettaren toimittaja palasi Pekka Halosen teokseen Neiet niemien nenissä. Tässä artikkelissa oli sekä kansanomaisuuteen että suomalaisuuteen viittaavia ilmauksia, mutta tässä yhteydessä mainitsen muutaman suomalaisuuteen viittaavan sanonnan: *”Palaan wielä Pekka Halosen suureen tauluun, jonka aihe on Kalewalan säkeestä Neiet niemien nenissä*, *”Suomessa on kowa maanraataminen tehnyt rahwaan kankeaksi ja umpimieliseksi. Maan semmoista rahwasta, joka enemmän käy yhteen Kalewalan kanssa, tapaa Raja-Karjalassa ja wielä kauempana Wienan Karjalassa”.*, *”Sieltä on saatu suurin osa eepillisiä runojamme, […]”, ”Nämä karjalaiset[…]”,* ja toimittaja jatkoi karjalaisen kansan

[195] Uusi Suometar 10.11.1895 nro 262, 2.
[196] Ibid, 3.
[197] Uusi Suometar 30.4.1896 nro 99, 3.

kuvauksella[198]. Toimittaja näki Halosen teoksen pohjautuvan kalevalaisiin tapahtumiin. Raja-Karjala ja Wienan Karjala, missä kalevalaista runonlaulua vielä harjoitettiin, mainittiin artikkelissa useampaan kertaan.[199] Huhtikuussa 1896 Uusi Suometar uutisoi Neiet niemien nenissä -teoksen kaupan. Hovioikeudennotaario O. Rewell oli ostanut Halosen kuuluisan maalauksen[200].

Nuoren Suomen -joulualbumin ja Uuden Kuvalehden ohella Suomessa ilmestyi myös Taiteilijaseuran Joululehti. Lehden toimitus- ja avustajakunnassa oli *”maamme etewimmät taiteilijat ja tunnetuimmat kirjailijat”* kuten Pekka Halonen[201]. Uusi Suometar mainosti kaikkia näitä julkaisuja. Vuonna 1896 Uuden Suomettaren mainostaessa Taiteilijaseuran joululehteä Otavan joulukirjallisuus -ilmoituksessa painotettiin julkaisun olevan *”kauniimpia kirjallisia tuotteita mitä Suomessa on kirjapainosta walmistunut. […] Kuwia on seuraawilta taiteilijoilta: P. Haloselta, […]”*[202]. Yksivartaloista ja inessiivissä olevaa Suomi-erisnimeä käytettiin rajaamassa julkaisun olevan Suomen valtion sisällä ilmestyvä julkaisu.

Kalevalaan liittyvät maininnat viittasivat ja liittyivät suoraan suomalaiseen kansanrunouteen. Joulukuussa 1895 oli ilmestynyt Kuwia Kalewasta -teos, jota Uusi Suometar mainosti lehdessään 15.12.1895. Teoksessa oli myös kuva Pekka Halosen Neiet niemien nenissä -teoksesta.[203] Artikkelin mukaan *”on taiteilijaimme näyttelyissä ollut suuria Kalewalan aiheisia taulujakin”*[204]. Kalevalaan ja suomalaiseen maakuntaan viittasi myös Pekka Halosen tekemä kansikuva Veljekset Friis’ein julkaisemaan kuvalliseen luetteloon konepajansa tuotteista, jota Uusi Suometar mainosti 18.3.1897.[205] Kansikuvassa oli pohjalainen jokiranta, tehtaanpiippuja ja Seppo Ilmarinen[206].

---

198 Uusi Suometar 16.11.1895 nro 267, 1-2.
199 Ibid.
200 Uusi Suometar 11.4.1896 nro 83, 3.
201 Uusi Suometar 10.11.1895 nro 262, 3.
202 Uusi Suometar 17.12.1896 nro 294, 2.
203 Uusi Suometar 15.12.1895 nro 292A, 3.
204 Ibid.
205 Uusi Suometar 18.3.1897 nro 72, 3.
206 Veljekset Friis’ein. Kuvallinen luettelo.

1896

Vuoden 1896 alussa Uudessa Suomettaressa ilmestyi artikkeli suomalaisen taiteen herättämästä huomiosta Englannissa. The Studio-lehden kirjoituksen otsikkona oli The artistic movement in Finland. Artikkelin yhteydessä oli neljä kuvaa, joista yhtenä oli Pekka Halosen Neiet niemien nenissä -teos. Uuden Suomettaren toimittajan mukaan kirjoitus oli erittäin suopea meidän taiteellemme. [207] Englantilaiset arvostelijat huomauttivat: *”Jos taidetta harrastawat henkilöt, sanotaan siinä, ryhtyisiwät kartalta etsimään paikkaa, josta woitaisiin odottaa kuwaamataiteiden luonnollista eloonherättämistä, niin tuskimpa kukaan silloin osottaisi Suomea, joka ei herätä suurempaa huomiota kuin jos se olisi Huippuwuorten lähellä”*[208]. Toimittaja jatkoi: *”Suomalaisilla maalauksilla on selwäpiirteinen omituinen luonne. Aiheet ovat kansallisia, jopa wärinkäsittelykin ja tekniikka owat toisenlaiset kuin kaikkien muiden koulujen. Suomalaiset karttawat tarkoin saksalaisten ja wenäläisten waikutuswaltaa ja kehittäwät waan omaa persoonallisuuttaan”*[209]. Suomalaisen eli kansallisen taiteen ymmärrettiin olevan erilaista kuin saksalaisten ja wenäläisten taide. Lopuksi arvostelija näki suomalaisen taiteen jatkumon, ja hän mainitsi: *”Suomen taiteellista elämää ei saata jättää mainitsettamatta, kun otetaan puheeksi ne woimat, jotka meidän aikanamme waikuttawat taiteen edistymiseksi. Tulemme suurella harrastuksella seuraamaan tämän elämän kehitystä.”* [210]. Artikkeli toi esille suomalaisen taiteen omaleimaisuuden suhteessa saksalaiseen ja venäläiseen taiteeseen.

Emil Wikströmin huvilan tulipaloa koskeva uutinen Uudessa Suomettaressa ilmestyi 16.8.1896. Artikkelissa kerrottiin tulipalossa tuhoutuneen arvokasta taidetta. Wikström oli saanut lahjoja sekä oman maan että ulkomaiden taiteilijoilta, joiden joukossa mainittiin myös Pekka Halonen. *”Tätä aartehistoa paloi suuri määrä”* [211]. Pronominimaisella adjektiivilla oma määriteltiin ja

[207] Uusi Suometar 24.1.1896 nro 19, 3.
[208] Ibid.
[209] Ibid.
[210] Ibid.
[211] Uusi Suometar 16.8.1896 nro 189, 2.

tarkennettiin maa-substantiivia, jonka myötä ilmaus selvensi kyseessä olevan suomalaiset taiteilijat.

Kalevalaan viitattiin useassa Uuden Suomettaren artikkelissa. 2.9.1896 uutisoitiin Kalvoilan Heinun kylässä järjestetyistä iltahuveista. Artikkelin mukaan Eino Leino piti esitelmän Kalevalan synnystä, ja *”lawan taustalle oli taiteilija Pekka Halonen, joka tämän suwen on näillä paikoin asunut, maalannut soman järwimaiseman”*[212].

Uuden Suomettaren 10.10.1896 päivätyn artikkelin mukaan vuoden 1896 Suomen Taiteilijain näyttelyssä oli esillä Pekka Halosen teos, joka *”kuwaa muinaisia heimotaisteluita, käsittelee noita samoja muinaissuomalaisia aiheita, joita hänen wiime-syksyinenkin teoksensa”* [213]. Halosen uusi teos viittasi aiheeltaan kalevalaiseen mielenmaisemaan, ja toimittaja nosti vertaukseksi taiteilijan edellisenä vuotena maalatun teoksen Neiet niemien nenissä. Muinaissuomalaisella-adjektiiviilla ilmaistiin suomalaista ikivanhaa ja alkukantaista tapahtumaa Suomen historiassa.

Suomalainen taide oli huomioitu Amerikassa vuonna 1897. Uusi Suometar kirjoitti tästä huhtikuun 24. päivänä 1897. Artikkelin yhteydessä oli jäljennös Pekka Halosen teoksesta Wainolaista vastaan.[214] Tämä oli teos, joka puoli vuotta aiemmin oli yhdistetty Uudessa Suomettaressa edellä kerrotuin tavoin muinaissuomalaiseen heimotaisteluun.

1897

Persoonapronominin me genetiivimuotoa meidän sekä monikon 1. persoonan possessiivisuffiksia -mme käytettiin ilmauksessa ”Meidän taiteilijamme” kerrottaessa suomalaisten taiteilijoiden viettäneen aikaa Italiassa Uuden Suomettaren artikkelissa 12.4.1897: *”Meidän taiteilijamme owat menneen*

---

[212] Uusi Suometar 2.9.1896 nro 203, 2.
[213] Uusi Suometar 10.10.1896 nro 236, 3.
[214] Uusi Suometar 24.4.1897 nro 106, 3.

wuoden aikana wiettäneet sangen liikkuwaista elämää, ja huomattawa seikka on, että Italia taas rupeaa entisellä woimallaan wiehättämään heitä puoleensa" […] Siellä oleskelewat nykyään nuori kuwanweistäjä Malmberg, maalajatar neiti Danielson sekä maalaajat Halonen ja Gebhard, […] Näyttää siltä kuin Pariisi, jonka wiehätyswoima meidän taiteilijoihimme wielä muutamia wuosia sitten oli niin wastustamaton, olisi nyt kerrassaan jäänyt pois muodista."[215].

Uuden Suomettaren Kirjallisuutta ja taidetta -osiossa kerrottiin 4.12.1897 Kotkan kirkon alttaritaulusta. Kirkonrakennuslautakunta puolsi Pekka Halosen luonnosta kirkon alttaritauluksi.[216] Suomalaisella paikannimellä todettiin paikka, mihin alttaritaulua oltiin tekemässä. Mikkeli ja mikkeliläiset ilmenivät samalla tavalla vuosisadan lopussa ilmestyneessä Uuden Suomettaren uutisessa, joka koski Pekka Halosen maalaamaa Mikkelin uuden kirkon alttaritaulua[217]. Paikannimet Tampere ja Turku tulivat esiin Uuden Suomettaren uutisissa 14.3.1899[218] ja 29.3.1898[219]. Uutiset koskivat Tampereen ja Turun taideyhdistyksiä. Tampereen taideyhdistys oli päättänyt ostaa Pekka Halosen Wainolaista vastaan -teoksen[220] ja Turun taideyhdistyksen näyttelyssä oli esillä yksi Pekka Halosen maalaus[221].

Adjektiivimääritteellä pohjalainen ilmaistiin jälleen paikan alkuperää kuten Uuden Suomettaren uutisessa 23.3.1898 Pohjalaisen osakunnan kokouksesta[222]. Tapahtumassa oli julkistettu *"waltiollisen kirjailijan ja waltiopäiwämiehen Andreas Chydeniuksen muotokuwa. Sen on taiteilija P. Halonen maalannut […]"*[223]. Valtiollinen-adjektiivilla ja valtiopäivämies-yhdyssanalla viitattiin Suomeen. Paikkakuntaan viitattiin myös 29.1.1899 ilmestyneessä Uuden Suomettaren artikkelissa, jossa kerrottiin Joensuun työväenyhdistyksen lahjoittaneen kaupunginlääkärille taiteilija Halosen

[215] Uusi Suometar 12.4.1897 nro 96, 2.
[216] Uusi Suometar 4.12.1897 nro 301, 3.
[217] Uusi Suometar 18.5.1899 nro 129, 3.
[218] Uusi Suometar 12.3.1899 nro 67, 3.
[219] Uusi Suometar 29.3.1898 nro 72, 3.
[220] Uusi Suometar 12.3.1899 nro 67, 3.
[221] Uusi Suometar 29.3.1898 nro 72, 3.
[222] Uusi Suometar 23.3.1898 nro 68, 2.
[223] Ibid.

maalaaman maisemataulun [224] . Paikkakuntaan viittaava uutinen oli taas 15.2.1899 päivätyssä Uuden Suomettaren artikkelissa. Pekka Halonen osallistui tällöin Wiipurin taidenäyttelyyn.[225]

Uusi Suometar mainosti Kyläkirjaston Kuvalehden B-sarjan julkaisua 14.12.1897. Mainoksessa kuvattiin lehden olevan isänmaallinen, ja tarkoitettu kansan kaikille kerroksille. Joulukuussa ilmestyneessä numerossa oli Kaarle Olavinpojan kirjoittama historiallis-romantillinen kuvaus Erämiehet, johon taiteilija Pekka Halonen oli piirtänyt kuvia.[226]

1898

Uusi Suometar julkaisi 16.1.1898 alun perin Päivälehdessä ilmestyneen artikkelin, joka kertoi tapahtumasta hotelli Kämpin kahvilan eteisessä. Artikkelissa identifioitiin *”kolme suomea puhuwaa henkilöä”,* jotka olivat pyrkineet Hotelli ja Kahvila Kämppiin. Artikkelin lopussa henkilöt paljastuivat kirjailija Juhani Ahoksi, kirjailija Kalle Kajanderiksi ja taiteilija Pekka Haloseksi. Artikkelin mukaan henkilöt olivat puhuneet suomea ja *”heillä oli päässään lakit suomalaista kuosia”*[227]. Loppujen lopuksi taiteilijat eivät olleet päässeet Hotelli ja Kahvila Kämppiin sisään, ja toimittaja jatkoi: *”Ja minun mielestäni se on nyt niin, että tossa suomalaiset eiwät Kämpin hotelliin enää passaa, sittenkun ruotsalaisuus nyttemmin on semmoiseen mahtiin meidän maassa paisunut, suomalaisilla ei myöskään pitäisi tästälähin olla mitään asiata käyttää Kämpin hotellia, ei sen rawintolaa eikä myöskään sen matkustajahuoneita”*. [228] Toimittajan mukaan tapahtuma vaikuttaisi suomen ja ruotsin kielen asemaan Suomessa, ja miten kielipolitiikka vaikuttaisi Hotelli ja Kahvila Kämpin asiakkuuksiin.

---

[224] Uusi Suometar 29.1.1899 nro 25, 3.
[225] Uusi Suometar 15.2.1899 nro 42, 3.
[226] Uusi Suometar 14.12.1897 nro 309, 3.
[227] Uusi Suometar 16.1.1898 nro 12, 3.
[228] Ibid.

Jo ennen vuotta 1900 ulkomaisissa sanomalehdissä kiinnostuttiin suomalaisesta taiteesta. Uudessa Suomettaressa mainittiin 22.2.1898 Pietarin wenäläis-suomalainen taidenäyttely, johon Pekka Halonen myös osallistui[229]. Wenäläis-suomalainen -adjektiivi ilmaisi paikallista kuuluvuutta jonnekin.

1.3.1898 päivätty uutinen Uudessa Suomettaressa oli hyvin suomalainen: *”Waltioneuwos Th. Rein sai eilen, […], joita hänen jalo isänmaallinen toimintansa kaikissa piireissä on herättänyt”*[230]. Erilaisilla ilmauksilla kuten Th. Reinin arvonimellä ja adjektiivilla isänmaallinen tuotiin esille suomalaisuutta. Nuoren Suomen Klubi, joka toi onnentoivotuksen valtioneuvokselle, viittasi myös isänmaalliseen toimintaan. Klubin tuoman adressin kansikuva oli taiteilija Halosen maalaama.[231]

Taideyhdistyksen kevätnäyttelystä oli uutinen 10.5.1898 ilmestyneessä Uudessa Suomettaressa. Artikkelissa jaoteltiin *”ruotsalaiset ja meikäläiset taiteilijat”* eli nimityksinä käytettiin kansalaisten tai kansanryhmää edustavien ihmisten ja alueen asukkaiden nimityksiä. Pekka Halonen osallistui kyseiseen näyttelyyn.

1899

Paikannimi ilmeni jälleen kerran 16.8.1899 ilmestyneessä uutisessa, joka koski Pekka Halosen maakauppaa. *”Uudenmaan läänin kuwernööri on wahvistanut ne maanpalstoittamiset, joiden kautta on erotettu: Neljännestä Puotilan perintötilasta Tuusulan pitäjän Tuomaankylässä palsta Pitkäniemi taiteilija P. Haloselle”*[232].

Vuoden 1899 Suomen Taiteilijain näyttelyssä, josta Uusi Suometar kertoi 14.10.1899, Pekka Haloselta oli esillä muun muassa laatukuva Aterioiwia

---

[229] Uusi Suometar 22.2.1898 nro 43, 3.
[230] Uusi Suometar 1.3.1898 nro 49, 1.
[231] Ibid.
[232] Uusi Suometar 16.8.1899 nro 206, sivu 2.

talonpoikia Sawosta [233] . Elatiivi-muotoinen ilmaus ”Savosta” määritteli talonpoikien alkuperän ja paikallisen kuuluvuuden.

Vuoden 1900 kohokohta suomalaisessa taide-elämässä oli Pariisin maailmannäyttely. 3.11.1899 päivätyn uutisen mukaan *”Jurylautakunnaksi Suomen taideosastoa warten Pariisin maailmannäyttelyssä walitsiwat näyttelyssä esiintywät taiteilijat eilen: maalauksia warten; hrat Galleenin, Järnefeltin, Halosen, […]”* [234] . Suomi osallistui maailmannäyttelyyn omalla paviljongilla, ja genetiivi-muotoinen Suomi-erisnimi määritti, kenen taideosastosta oli kyse.

Erilainen uutinen Suomen Taiteilijain näyttelystä vuodelta 1899 oli marraskuun 8. päivänä ilmestyneessä Uudessa Suomettaressa. Artikkelissa kirjoitettiin nykyisen näyttelyn että vanhemman näyttelyn luettelosta. Uutisessa eriteltiin näyttelyn suomen- ja ruotsinkielinen luettelo. Nimittäin *”Ruotsalaisessa luettelossa on ainakin ennen ollut törkeitä wirheitä (esim. Halosen taulun nimi ”Neiet niemien nenissä”, […] Elleiwät taiteilijat itse tunne äidinkielensä oikeinkirjoitusta, niin sopisi heidän luettelon korrektuuria lukiessaan kysyä jonkun filoloogin neuwoa, jotta se wast’edes esiintyisi tyydyttävässä asussa”*[235].

Paikannimiin viittasivat vuoden 1899 Suomen Taiteilijain näyttelyssä esillä olleet Pekka Halosen maalaukset. 12.11.1899 päivätyssä arvostelussa toimittaja kirjoitti seuraavasti: *”niihin moniin kuwiin Sortawalan läheisyydessä olewasta Myllykylän tilasta ja tehtaasta”*, *”Mutta hra Halosen parhaat maisemat owat mielestäni Maisema Karjalasta, jossa näkyi kappale Kirjawalahtea ynnä korkea ahoranta sen takana”* sekä *”Suurehko laatukuwamaalaus, joka esittää päiwällispöytää rahwaineen sawolaisessa pirtissä […]”*.[236] Artikkelissa mainitut paikannimet Myllykylä, Kirjavalahti, Karjala sekä Savo viittasivat tiettyihin paikkoihin Suomessa, missä teokset oli maalattu.

---

[233] Uusi Suometar 14.10.1899 nro 257, 4.
[234] Uusi Suometar 3.11.1899 nro 274, 3.
[235] Uusi Suometar 8.11.1899 nro 278, 2-3.
[236] Uusi Suometar 12.11.1899 nro 282, 3.

Kaunokirjailijaliiton iltama järjestettiin joulukuussa 1899. Tapahtumasta kerrottiin 16.12.1899 päivätyssä Uudessa Suomettaressa. Toimittaja kuvasi iltaman pitopaikan olleen *”siniwalkoisilla werhoilla ja kasweilla kaunistettu”*. *”Taiteilija P. Halonen oli maalannut suuren karjalaista talwimetsämaisemaa esittäwän kuwan, joka oli aiottu ”wiimeisen runolaulajan kuolemaa” esittäwän kuwaelman taustaksi. […]”*.[237] Suomalaisuuteen viitattiin sinivalkoisilla verhoilla ja kasveilla, karjalaisella määriteltiin suomalaisen kansanryhmän ihmisiä sekä runonlaulajalla tarkoitettiin suomalaista runonlaulajaa.

Joulukuun lopussa 1899 uutisoitiin Uudessa Suomettaressa Lars Stenbäckin runoteoksesta, johon oli liitetty runoilijan muotokuva. Taiteilija Pekka Halonen oli piirtänyt tämän valokuvan mukaan. Ilmoituksesta ilmeni, että runoteos oli ilmestynyt ruotsiksi ja *”Ainoastaan suomea taitawan lukijakunnan ihailtawaksi saatanee Stenbäckin runot läheisessä tulewaisuudessa. Niiden suomentaminen on sangen waikea tehtävä. […]”*.[238]

1900

Vuoden 1900 mittaan Uusi Suometar uutisoi useasti Pariisin maailmannäyttelystä. Pekka Halonen valittiin maailmannäyttelyn Suomen osaston näyttelykomiteaan, ja hän oli myös järjestämässä maailmannäyttelyyn tulevien teosten ennakkonäyttelyä Ateneumissa.

Uuden Suomettaren ensimmäinen uutinen Pariisin maailmannäyttelystä ilmestyi 9.1.1900. Artikkelin aiheena oli Suomen taide Pariisin maailmannäyttelyssä, ja toimittaja käytti ilmauksissa monikon 1. persoonan possessiivisuffiksia -mme puhuessaan Suomen taide-elämästä. Hän käytti ilmaisuja *”maalaustaiteemme”*, *”kuwanweistomme”*, *”maamme ynnä kansamme luonteesta ja omituisuudesta”* ja *”Warmaan ne sen wuoksi maailmannäyttelyssä saawat osakseen ulkomaalaisen huomion, joka muutoinkin on niin yleisesti, ja niin*

[237] Uusi Suometar 16.12.1899 nro 311, 5.
[238] Uusi Suometar 17.12.1899 nro 312A, 3.

myötätuntoisella tawalla maahamme kiintynyt". [239] Pekka Haloselta oli näyttelyssä esillä aiheeltaan hyvinkin suomalaisia teoksia kuten Neiet niemien nenissä, Erämaa ja Kanteleensoittaja[240].

Pekka Halonen osallistui Pariisin maailmannäyttelyyn myös kahdella pannoomaalauksella, joista toinen Avannolla mainittiin ensimmäisen kerran Uuden Suomettaren artikkelissa 28.2.1900. Artikkelin mukaan taulu *"esittää pyykinpesijättäriä awannolla talwisen lahden rannalla"*[241].

Kansainvälistä huomiota suomalaiset taiteilijat saivat maaliskuussa 1900. Tukholmassa oli esillä Suomen taiteilijain näyttely, johon myös Pekka Halonen osallistui. 23.3.1900 päivätyssä Uuden Suomettaren artikkelissa haluttiin taas korostaa paikannimellä "Suomi", minkä maan taiteilijoista oli kyse.[242]

Pekka Halonen maalasi uransa aikana seitsemän alttarimaalausta Suomen kirkkoihin. Näiden lopullisten alttarimaalausten lisäksi hän teki useampia alttarimaalausluonnoksia. 27.4.1900 päivätyssä Uuden Suomettaren artikkelissa uutisoitiin Pekka Halosen saaneen valmiiksi alttarimaalauksen Kotkan uuteen kirkkoon. Paikannimellä Kotka ilmaistiin alttarimaalauksen olevan suomalaisessa kirkossa. Toimittaja käytti myös monikon 1. persoonan persoonapronominin me genetiivimuotoa meidän sekä monikon 1. persoonan possessiivisuffiksia -mme kirjoittaessaan Suomen taiteesta: *"Tuloksena onkin mestariteos, joka tämän yhä edistywän maalaajan taideuralla merkitsee uutta suurta woittoa, mutta samalla myöskin koko meidän taiteellemme on suuresta merkityksestä"* [243] . Seuraavan päivän lehdessä jatkettiin alttarimaalauksen analysointia. Toimittaja määritteli teosta seuraavasti: *"Hänen neitsyensä on yksinkertainen kansannainen – melkeimpä suomalaista tyyppiä"*. [244] Alttarimaalauksen arvioinnin jälkeen Uudessa Suomettaressa mainostettiin alttarimaalauksen olevan nähtävillä yleisölle Ateneumissa.

---

[239] Uusi Suometar 9.1.1900 nro 6, 4-5.
[240] Ibid.
[241] Uusi Suometar 28.2.1900 nro 54, 5.
[242] Uusi Suometar 23.3.1900 nro 77, 5.
[243] Uusi Suometar 27.4.1900 nro 108, 5.
[244] Uusi Suometar 28.4.1900 nro 109, 5.

Toukokuun alussa 1900 avattiin Pariisin maailmannäyttely. Monissa Uuden Suomettaren artikkeleissa alettiin kertoa suomalaisen taiteen saamasta huomiosta ulkomaisissa lehdissä maailmannäyttelyn aikana. Muutama päivän avajaisten jälkeen Figaro-lehdessä oli maininta Suomesta Pariisin näyttelyssä. Uuden Suomettaren mukaan *”arwostelu asettaa suomalaisen koulun wenäläisen ja puolalaisen edelle. Yleinen mielipide ennustaa menestystä. Erityisesti mainitaan Rissanen, Gallén, Halonen, […]”*[245]. Uusi Suometar uutisoi toisen kerran 7.5.1900 Figaro-lehden artikkelista, jossa mainittiin suomalainen taide: *”Suomalainen koulu näyttää olewan omintakaisempi ja enempi etsiwä kuin wenäläinen ja puolalainen koulu, […]. Siinä suhteessa kehottaa kirjoittaja ottamaan suomalaisessa koulussa huomioon […] Halosen runollisen ja älykkään hengen aikaansaamat tapainkuwaukset; […]”*[246].

Russija-lehdessä oli myös laaja kuvaus Suomen paviljongista, mistä Uusi Suometar uutisoi 8.5.1900: *”Huolimatta pienuudestaan sisältää se tawattoman paljon erinomaista ja antaa warsin selwän käsityksen ankarista elinsuhteista tuosta ihanasta maasta, sen kansan korkeasta siwistyskannasta, siitä suuresta edistyksestä mihin se on kohonnut 30 wiime wuoden kuluessa sekä henkisessä että aineellisessa suhteessa sekä lopuksi sen lämpimästä rakkaudesta […] isänmaahansa”*[247]. Lopuksi Russija-lehden artikkelissa kerrottiin muun muassa suomalaisesta taideosastosta, Halosen taiteilijaluonteesta ja hänen esillä olevista tauluistaan, mutta niistä ei kirjoitettu tarkemmin Uuden Suomettaren artikkelissa.

Pariisin maailmannäyttelystä huolimatta Suomen taideyhdistyksen kevätnäyttely järjestettiin keväällä 1900 Helsingissä, mistä uutisoitiin 9.5.1900 päivän lehdessä. Monikon 1. persoonan possessiivisuffiksilla -mme ilmaistiin jälleen taiteilijamme: *”Tänä vuonna kewätnäyttelyyn on wielä waikuttanut heikontawasti Pariisin-näyttelyn puuhat, joihin etewimmät ja tuotteliaimmat taiteilijoistamme koko kewään owat olleet kiinnitetyt”* [248]. Pekka Halonen oli osallistunut

[245] Uusi Suometar 4.5.1900 nro 115, 4.
[246] Uusi Suometar 7.5.1900 nro 118, 4.
[247] Uusi Suometar 8.5.1900 nro 119, 3-4.
[248] Uusi Suometar 9.5.1900 nro 120, 5.

näyttelyyn parilla pienemmällä taululla. Helsingin näyttelyn lisäksi myös Kuopiossa avattiin taidenäyttely, jossa oli esillä teoksia *”wanhemmilta ja nuoremmilta taiteilijoiltamme”* kuten myös Pekka Haloselta[249].

Kesäkuun alussa 1900 Uusi Suometar uutisoi uudelleen kevään Taideyhdistyksen näyttelystä. Jälleen kerran monikon 1. persoon possessiivisuffiksilla -mme ilmaistiin kyseessä olevan suomalaiset taiteilijat. *”Wasta syksyllä omassa näyttelyssään nuorempi, elinwoimainen taiteilijapolwemme tuo esiin sen, mitä kesällä jolloin ilmanalamme sallii taiteilijain paremmin kuin talwella astua yhteyteen luontoemon kanssa, on luonut. […] Tänä kewännä owat muun lisäksi Pariisin-näyttelyn puuhat sitoneet etewimpiä taiteilijoitamme, niin että wain muutamilta on sirpaleita singonnut tähän näyttelyyn”*[250]. Pekka Halonen osallistui näyttelyyn Talvipäivä ja Järvi -teoksilla.

Suomalainen-adjektiivia käytettiin Uuden Suomettaren uutisessa 5.6.1900, jossa kerrottiin Pekka Halosen alkutaipaleesta maalari Julienin ateljeessa Pariisissa. Uuden Suomettaren artikkelin lähteenä toimi ruotsalainen Idun-lehti. Tapahtuma kuvaa taideopiskelijoiden arkea Julienin ateljeessa, jossa tuli hankkia mahdollisimman hyvä paikka malliin nähden. Muiden opiskelijoiden mielestä oli väärin, että tuntemattomalla ulkomaalaisella oli liian hyvä paikka. Tilanne oli kehittynyt niin, että Halonen tuskin näki mallia. Pekka Halosta oli kuvailtu *”tuntemattomaksi ulkomaalaiseksi”* ja *”tämän rehellinen suomalainen mieli, joka oli tottumaton wehkeilyihin, alkoi silloin kuohua […]”*.[251] Artikkelissa erotettiin suomalaiset ja ranskalaiset eri kansanryhmää edustaviksi käyttämällä ”ulkomaalainen”-ilmausta. Halonen oli lisäksi identifioitu *”lappalaiseksi noidaksi”*[252].

Pekka Halonen sai toisen luokan mitalin Pariisin maailmannäyttelystä. Asiasta kertoi ensimmäisen kerran Uusi Suometar 27.6.1900. Kansanryhmää

---

[249] Uusi Suometar 24.5.1900 nro 135A, 5.
[250] Uusi Suometar 1.6.1900 nro 142B, 1.
[251] Uusi Suometar 5.6.1900 nro 145, 5.
[252] Ibid.

tarkoittavaa ilmausta *”Palkinnoita suomalaisille maailmannäyttelyssä”* käytettiin Uuden Suomettaren uutisessa.[253] Toisen kerran Uusi Suometar uutisoi palkinnosta 11.9.1900[254].

Uusi Suometar kertoi 19.7.1900 tanskalaisen taidearvostelijan Schmidtin arvostelusta Politiken-lehdessä. Hän oli käyttänyt katsauksessaan ilmauksia: *”Suomen taiteesta on syytä kirjoittaa osaksi sen wuoksi, että se on nuori ja wielä tuntematon Skandinaawiassa, osaksi sen tähden että se on täyttä terwettä ja uurasta nuoruuden taiteluhalua ja rikas woimakkaista kywyistä.”*, *”Suomen taulunäyttelyssä on ennen kaikkea walppaan, woimakkaan taistelun leima arwokkaan päämäärän saawuttamiseksi. […] Mestaruuden kuitenkin tämä kelwollinen taidekoulu kerran saawuttaa.”* ja *”Pekka Halonen koettaa maisemamaalauksen alalla löytää uusia, alkuperäisiä erityisen suomalaisen luonnonomaisen mielialansa ilmaisumuotoja”*[255].

Ruotsalaisessa Stockholm Dagbladissa oli ollut myös kirjoitus Suomen taiteesta maailmannäyttelyssä, mistä Uusi Suometar uutisoi 15.9.1900 päivätyssä artikkelissa. Stockholms Dagbladin Pariisin kirjeenvaihtaja Spada käytti artikkelissa ilmauksia: *”Suomen taideosasto on etewämpi sekä Wenäjän että Puolan taidenäyttelyitä”* ja *”Jos ajattelee Suomen näyttelyä 1899, on kehitys siitä melkoinen, samalla kuin sen jälkeen warsin itsenäinen, eheä ja luonnollisille omituisuuksille perustuwa kansallinen luonne on päässyt waltaan, jonka ei enää tarwitse ottaa ohjeita Ruotsista, Saksasta tai Ranskasta”*[256]. Suomalainen taide oli määritelty kansalliseksi, ja se oli erotettu Venäjän ja Puolan taiteesta kuten myös ruotsalaisesta, saksalaisesta ja ranskalaisesta taiteesta.

Saksalainen Die Kunst niminen taideaikakauskirja oli uutisoinut syyskuun 1900 numerossa Suomen taiteesta ulkomailla, mistä Uusi Suometar julkaisi artikkelin 5.10.1900: *”Suomen taide ulkomailla”* ja *”Suomen pawiljongista ja sen*

---

[253] Uusi Suometar 27.6.1900 nro 164, 3.
[254] Uusi Suometar 11.9.1900 nro 229, 3.
[255] Uusi Suometar 19.7.1900 nro 183, 4.
[256] Uusi Suometar 15.9.1900 nro 233, 4.

taiteesta”[257]. Tässä saksankielisessä artikkelissa mainittiin myös Pekka Halosen maalaus Ilveksenampuja.

Le monde artiste -lehdessä oli lokakuussa 1900 ollut taidekatsaus Pariisin maailmannäyttelystä, mistä Uusi Suometar kirjoitti 17.10.1900 ilmestyneessä artikkelissa. Katsaus päätettiin muutamilla Suomea koskevilla riveillä: ”*Joka maa karkeasti, mutta samalla mahtawasti waikuttaen tarjoo teoksia, jotka kaunoaistinsa puolesta owat miellyttäwiä kuten Pekka Halosen muotokuvat”*[258].

Amerikkalaisessa New York Tribune -lehdessä oli ollut myös katsaus Pariisin maailmannäyttelyssä edustetusta seitsemästä taidesuuntauksesta, joiden joukossa Suomen taiteelle tunnustettiin arvokas sija. Uusi Suometar kuvasi laajasti New York Tribune -lehden artikkelia, jossa Suomen taide nähtiin kansallisena. New York Tribune -lehden kirjoittajan mukaan: *”Waikka Suomen taide näyttelyssä wirallisesti kuuluu wenäläiseen osastoon, on amerikkalaisen arwostelijan herkkä silmä kohta huomannut, että sillä on wallan omintakainen kansallinen leima. ”Wenäjän taiteen arwo”, sanoo hän, ”on lyhyesti sanottuna semmoinen, että parhain osa siitä on suomalaista”. ”Sillä tarkoitan”, jatkaa hän, ”ettei tällä haawaa ole yhtään wenäläistä jota woisi werrata Pekka Haloseen tai Axel Galléniin tai Albert Edelfeltiin.”* Arvostelija jatkoi kirjoitustaan mainitsemalla Pekka Halosen teoksen Neiet niemien nenissä ja sanoi sen aiheen otetun Suomen mytologiasta. Arvostelijan mukaan mytologiaa ei tarvinnut tuntea käsittääkseen taiteilijan teosta. Amerikkalaisen arvostelijan mielestä *”suomalainen ryhmä ei ole samalla asteella kuin johtajansa*. *Aiheen esitys on wielä heikkoa, sen käsittely tapailewaa, wäri wastenmielistä. Siitä huolimatta heidän työnsä pohjalla on kehityksen siemeniä”.*[259] Hän jatkoi: *”On koittawa päiwä, jolloinka maailma saa kuulla Suomesta tienraiwaajana ja walloittajana, ellei Wenäjän hallinnon ulottaminen tähän maahan masenna sen yrittelijäisyyttä”.*[260]

---

[257] Uusi Suometar 5.10.1900 nro 250, 3.
[258] Uusi Suometar 17.10.1900 nro 260, 4.
[259] Uusi Suometar 20.10.1900 nro 263, 5-6.
[260] Ibid.

Uudessa Suomettaressa uutisoitiin 21.7.1900 lyhyesti: *”Suomi Pariisin maailmannäyttelyssä”*. Uutisessa mainittiin Suomen paviljonki, jossa oli esillä Pekka Halosen pannoomaalaus Ilveksenajo.[261]

Suomen paviljongista oli kirjoittanut myös Journal des Debats -lehti, mistä Uusi Suometar kertoi 7.8.1900. Tässä artikkelissa kirjoittaja mainitsi ensimmäiseksi Zacharias Topeliuksen alkusanat teoksessa Suomi 19:llä wuosisadalla, ja artikkelin kirjoittaja jatkoi: *” […], että kansa, joka on luonut tämän omintakeisen teoksen, siihen sulkeakseen näyttelyn, joka todistaa niin suurta tarmon ja elinwoiman määrää, ei ole tullut kohtalonsa päähän. Sen luottamus itseensä on täysin oikeutettu. Kaikki tässä pawiljongissa todistaa hehkuwaa uuden tahi uudistetun kauneuden kaipausta: sen yleinen rakennustapa, sen sisustan koristelu, sen sisältö. Tuntee, että kaikilla, jotka tätä näyttelyä warten owat työskennelleet, on sama unelma ja yhteinen ihanne”*[262]*.* Artikkelin lopussa Journal des Depats -lehden toimittaja kertoi: *”Sen ajan mikä on aiwan nykyaikaista, aiwan yksilöllistä, […], sen muodostawat ne maalaukset, joissa Edelfelt, Enckel, Gebhard, Halonen, Blomstedt ja Rissanen owat esittäneet maisemia ja elämää isänmaassaan”*[263].

Uusi Suometar kertoi 13.10.1900 Pekka Halosen valinnasta Suomen Taiteilijain syysnäyttelyn arvostelulautakunnan jäseneksi[264]. Syksyllä 1900 järjestettiin Suomen Taiteilijain näyttely Ateneumissa. Uuden Suomettaren artikkelissa 10.11.1900 todettiin yleisesti suomalaisen taiteen menestys Pariisissa, ja lopuksi mainittiin: *”Etewin sija tämän syksyisessä näyttelyssä kuuluu maalareista Axel Gallénille ja Pekka Haloselle”*. Taiteilijain näyttelystä Uusi Suometar kertoi: *”Tänään awattawa näyttely todistaa, että he [suomalaiset taiteilijat] eiwät ole peräytyneet, päin wastoin waan tehneen suuren ja menestyneen woiman ponnistuksen, wiedäkseen eteenpäin suomalaista taidetta, joka nyt enemmän kuin koskaan on heidän uskontunnustuksensa. Nykyinen aika kysyy jokaisen mielen omaa arwoa ja omintakeista työtä, sen he*

---

[261] Uusi Suometar 21.7.1900 nro 185, 2-3.
[262] Uusi Suometar 7.8.1900 nro 199, 3.
[263] Ibid.
[264] Uusi Suometar 13.10.1900 nro 257, 5.

owat eläwästi tunteneet. Siinä on paras turwamme ja elämisemme mahdollisuus. Semmoinen työ kaswattaa woimakkaat yksilöt. Se parhaiten rikastuttaa ja sywentää taiteen, ainoastaan sen kautta on kotimaisen taiteen warttuminen mahdollista. Että tässä työssä ollaan hywällä alulla, sen on äsken ulkomaiden arwostelut wakuuttawalla tawalla osottanut. Juuri se tunnustus, paras mitä woi toiwoa, on Suomen taiteelle annettu Pariisin näyttelyssä".[265] Artikkelissa ilmaistiin vielä Suomen taiteen olevan nuorta. Hyvin ylevästi suomalaisten taiteilijoiden *"teokset yhä selwemmin puhuwat, että ne owat suomalaisista pajoista lähteneet, omain aatteiden ja oman työn tuloksia. Ne lähestymistään lähestywät sitä elämän lähdettä, joka on kansallisen taiteen sywin sisällys, tosi ja oikea kuwaus kansakunnan olemuksesta, omituisuudesta ja elämästä".*[266] Kyseessä olevan Taiteilijain näyttelyn taiteilijoista kirjoitettiin edelleen: *"että taiteilijamme owat saaneet wereksen "impulsin", sykäyksen sywentyä kotimaan neitseellisiin kauneusmaailmoihin, sitä osottaa elinwoimainen nousewa polwi, jonka näyttelyssä tapaamme"*[267]. Artikkelissa käytettiin useita ilmauksia korostettaessa suomalaisuutta. Toimittaja käytti suomalainen- ja kansallinen-adjektiivia, monikon 1. persoonan possessiivisuffiksia -mme sekä Suomi-paikannimeä.

Toinen arvio Suomen Taiteilijain näyttelystä oli Uudessa Suomettaressa 16.11.1900. Tässä artikkelissa ylistettiin myös Suomen menestystä ja suomalaisuutta Pariisin maailmannäyttelyssä. *"Saattaa liioittelematta wäittää Suomen taiteen ensikerran tulleen huomatuksi erikoisen, omalla tawallaan tuntewan ja ajattelewan kansallisuuden edustajana. […] Sillä miten suuri merkitys yksityisten etewien suomalaisten taiteilijain tätä ennen woittamalla tunnustuksella ulkomailla lieneekään ollut, niin on se wain ollut ikään kuin walmistusta nyt saawutettuun. […] Suomen taiteessa on jotain kansallisen omituista, joka antaa sille kokonaisuudessaan itsenäisen sijan muittein kansain taiteen rinnalla. […] Liian warhaista olisi ruweta aprikoimaan, mitä kaikkea tämä taiteemme woitto on merkitsewä tulewaisuuten nähden. Tässä muistettakoon wain, että se ensikädessä on waikuttawa ja nähtäwästi jo onkin waikuttanut itse*

---

[265] Uusi Suometar 10.11.1900 nro 281, 5.
[266] Ibid.
[267] Ibid.

taiteilijoihimme, kiihoittaen heidän innostustaan"[268]. Pekka Halosta pidettiin Taiteilijain näyttelyn toisena sankarina Axel Gallénin rinnalla. Haloselta tässä näyttelyssä oli esillä Tienraiwaajat Karjalassa. Tämä teos *"asettaa hänet taiteilijaimme eturiwiin".* Lehden arviossa mainittiin: *"Sommittelua käy selittäminen joko jokapäiwäiseksi tapahtumaksi niiltä ajoilta, jolloin Karjalaa ruwettiin asumaan, taikka symbolistisesti kuwaksi siitä työstä, jolla Suomen kansa täällä Pohjolassa on raiwannut tietä wiljelylle"*. [269] Artikkelin lopussa viitattiin sanalla meillä Suomen taide-elämään: *"Teos on kieltämättä suurtyylistä maalausta, jommoista meillä harwoin on yritetty, ja se todistaa, että tekijässä on taipumusta ja kykyä waltawiin tehtäwiin"*[270].

Hyvin runollisesti Uusi Suometar kirjoitti 11.12.1900 vielä Suomen taiteesta syksyn Suomen Taiteilijain näyttelyssä: *"Näitten wankkain honkain wierellä Suomen taiteen wihertäwässä lehdossa on joukko nuoria puita, joilla on wielä hywä matka ylettäwää woidakseen kaswamisen huolista wapautuneina katsella ylös ja alas ja kaikille kupielleen ja ottaa wastaan aatteita ja waikutuksia taiwaan tuulilta, ilman linnuilta ja omasta ympäristöstään, mutta jotka wiime wuosirenkaasta lähtien kuitenkin owat osottaneet wireätä kaswunwoimaa"*.[271]

Uusi Suometar kertoi 27.11.1900 kahdesta Albert Edelfeltin kirjoittamasta kirjeestä, jotka kuvaavat tapahtumia Pariisissa. Ranskan opetusasiain ministeri Lengues vieraili suomalaisella osastolla Albert Edelfeltin kanssa ja pyysi häntä siellä asettamaan syrjään muutamia tauluja muun muassa Halosen Ilta-auringon, jotta Luxembourgin museon konservaattori Bénédite voisi valita jonkun tauluista museoon. *"Itse puolestaan ministeri halusi ostaa joitakin pieniä suomalaisia maisemia. Ne hän tarwitsisi itselleen… Hän on ollut Suomessa, tuntee hywin olot ja sanoi wälttämättä tahtowansa jonkun suomalaisen maiseman…"*[272]. Edelfelt jatkoi: *"Taideosastollamme on ollut suuri succés – nyt alkaa kuulua semmoista joka taholta, samoin kuin pawiljongillakin. On kysymys siitä, että koko pawiljonki lahjoitettaisiin Ranskan waltiolle, jos Pariisin kaupunki*

---

[268] Uusi Suometar 16.11.1900 nro 286, 3.
[269] Ibid.
[270] Ibid.
[271] Uusi Suometar 11.12.1900 nro 307, 2.
[272] Uusi Suometar 27.11.1900 nro 295, 4.

lupaa sen kunnossa. Irtonaiset pannoot annettaisiin kuitenkin ainoastaan lainaksi, siitä olen ehdottomasti pitänyt kiinni, samoin kuin reliefitkin. Ranskalaiset owat erittäin ystävällisiä meitä kohtaan, […]”.[273] Loppujen lopuksi ministeri Lengues *”oli niin ihastunut suomalaisiin tauluihin, että hän kahden päiwän kuluessa käwi neljä kertaa niitä katsomassa. Lopputulos näistä käynneistä oli, että Luxembourgin museoon ostettiin P. Halosen Ilta-aurinko, sekä ministeri samasta taulusta tilasi itselleen jäljennöksen, joka olisi walmistettawa ”niin pian kuin mahdollista””*[274].

Teuvo Pakkalan toimittama joululehti Joulukontti ilmestyi joulukuussa 1900. Joululehti mainittiin 11.12.1900 ilmestyneessä Uudessa Suomettaressa, ja lehden kalliimmassa laitoksessa oli jäljennös Pekka Halosen alttaritaulusta Tietäjät itäiseltä maalta. Uusi Suometar toivoi sen *”pääsevän koristamaan tuhansien suomalaisten kotien seiniä”* [275]. Samassa kuussa 13.12.1900 Uudessa Suomettaressa uutisoitiin Nya Pressenin toimittajain julkaisemasta joulualbumista, *”johon useat kotimaiset ja skandinaawiset kirjailijamme ja taiteilijamme owat antaneet apuaan”* [276]. Joulualbumissa oli kuvana Pekka Halosen Tienraiwaajia Karjalassa -teos. Nuoren Suomen kymmenes joulualbumi ilmestyi myös joulukuussa 1900. Uuden Suomettaren mainoksessa 16.12.1900 mainittiin: *”tämä albumi, johon kirjallisen maailman parhaat woimat kukin owat tuotteitansa antaneet”*[277]. Suomalaisia taiteilijoita kutsuttiin maailman parhaiksi. Joulualbumissa oli kuva Pekka Halosen Tienraiwaajia Karjalassa -teoksesta.

Uudessa Suomettaressa oli 21.12.1900 kirjoitus otsakkeella ”Wenäläinen lausunto Suomen taiteesta” -artikkeli. Lehti kertoi nimimerkin ”[…] Ruskija” kirjoittaneen otsikolla ”Suomesta” *”kiittäwän kirjoituksen taiteilijaseuran parhaillaan kestäwästä näyttelystä täällä. […] Suomen taiteen sanotaan*

---

[273] Uusi Suometar 27.11.1900 nro 295, 4.
[274] Ibid.
[275] Uusi Suometar 11.12.1900 nro 307, 6.
[276] Uusi Suometar 13.12.1900 nro 313, 6.
[277] Uusi Suometar 16.12.1900 nro 312A, 5.

hankkineen itselleen pysywäisen ja kunnioitetun sijan taidemaailmassa. […] huomiota herättäwiä maalauksia on muun muassa Haloselta, […]"[278].

4.2.2 Kansanomaisuus lehtikirjoittelussa

Suomalaisuuden ohella tutkin Uuden Suomettaren Pekka Halosta koskevissa artikkeleissa vuosina 1890-1900 ilmenevää kansanomaisuutta. Pekka Halonen oli lähtöisin talonpoikaistaustaisesta perheestä. Erityisesti kansanomaisuus näkyy hänen alkutuotannossaan. Halonen aloitti taiteilijauransa kansankuvauksilla, ja monet 1890-luvulla maalatut kansankuvaukset ovat nykyisin hänen tunnetuimpia teoksiaan.

Suomalainen kansanperinne ja kansanrunous pohjautuu kalevalaiseen runouteen. Leea Virtasen mukaan Suomea voidaan pitää kansankulttuuriltaan melko yhtenäisenä alueena. Suuret erot ilmenevät muuhun maahan verrattuna Lapissa ja Raja-Karjalassa tai Itä- ja Länsi-Suomen välillä.[279] Virtasen mukaan perinteentutkimuksen kansaa ovat kaikki ihmiset, jotka pienryhmänä, yhteisönä tai verkostona ovat välittömässä vuorovaikutuksessa keskenään ja luovat omaa, tavallaan epävirallista kulttuuriaan [280]. Toivo Vuorelan mukaan kansankulttuuri eli kansanomainen kulttuuri on perusluonteeltaan ns. korkeamman kulttuurin vastakohtana talonpoikaiskulttuuria [281]. Talonpoikaisyhteisö sai toimeentulonsa maanviljelyksestä ja yhteisölle maanviljelys oli elämänmuoto[282]. Vielä 1880-luvulla noin 75 % sai elantonsa maataloudesta[283].

---

[278] Uusi Suometar 21.12.1900 nro 316, 5.
[279] Suomalainen kansankulttuuri, 63.
[280] Suomalainen kansanperinne, 10.
[281] Suomalainen kansankulttuuri, 5.
[282] Suomalainen kansanperinne, 88.
[283] Suomalainen kansankulttuuri, 5.

1891

Pekka Halonen osallistui vuoden 1891 Suomen Taiteilijain ensimmäiseen näyttelyyn Niittomiehet-teoksella. Uuden Suomettaren toimittaja ei avannut teosta artikkelissaan 25.10.1891, mutta hän totesi Halosen kolmen teoksen herättäneen yleistä huomiota *”raittiilla esitystawallaan ja hywällä teknisillään”*[284]. Niittomiehet-teoksen nimi viittasi selvästi kansanomaiseen, talonpoikaiseen työhön. Pekka Halonen oli ottanut aiheen teokseen lähiympäristöstään. Hän kuvasi teoksessaan veljensä Antti Halosen niittotöissä. Vastaavanlaiseen työhön viittasi myös Pekka Halosen teos Weistäwä poika, jonka Taideyhdistys oli ostanut vuoden 1892 taidearpajaisiin joulukuun 1891 Uuden Suomettaren uutisen mukaan[285].

1892

Pekka Halosen Niittomiehet-teos oli esillä muutamassa Uuden Suomettaren artikkelissa. Uuden Suomettaren maaliskuussa 1892 ilmestyneen artikkelin mukaan Niittomiehet-teos oli kilpailemassa Taideyhdistyksen palkinnoista[286], ja 15.10.1892 Niittomiehien kerrottiin herättäneen edellisen vuoden Taiteilijain näyttelyssä ansaittua huomiota[287]. Uuden Suomettaren toimittaja mainitsi jälleen Niittomiehet-teoksen 4.11.1892[288]. Uudessa Suomettaressa saadun huomion perusteella Pekka Halosen voidaan sanoa esiintyneen edukseen kyseisellä teoksella.

Pekka Halosen uusi kansanomainen teos Kanteleensoittaja oli esillä Suomen Taiteilijain näyttelyssä vuonna 1892[289]. 30.10.1892 ilmestyneen taidearvostelun mukaan: *”Katselija kiintyy ainoastaan siihen kauniiseen ilmeeseen, joka asuu*

---

[284] Uusi Suometar 25.10.1891 nro 248, 2.
[285] Uusi Suometar 1.12.1891 nro 279, 3.
[286] Uusi Suometar 3.3.1892 nro 52, 3.
[287] Uusi Suometar 15.10.1892 nro 240, 2.
[288] Uusi Suometar 4.11.1892 nro 257, 1-2.
[289] Uusi Suometar 16.10.1892 nro 241, 2.

äijän silmissä ja koko naamassa, kun ukko siinä elämän-huolien lomassa raskaan työn kangistamilla sormillaan loihtii esiin säweleitä yksinkertaisesta soittokoneestaan"[290]. Pekka Halonen oli tutustunut instrumenttiin jo kotonaan. Halosen äiti Wilhelmiina Halonen oli säveltänyt soittimella kansanlauluja, ja Halonen oli oppinut vanhemmiltaan myös kanteleen rakentamisentaidon. Näin ollen kannel ei edustanut taiteilijalle pelkästään kalevalaista soitinta.

Uuden Suomettaren arvostelussa 4.11.1892 kirjoitettiin Suomen Taiteilijain näyttelyssä olleesta Pekka Halosen pääteoksesta Oijustie seuraavaa: *"Siinä on sitten pari akkaa menemässä puron poikki, toinen selin katsojaan ja jo yli pääsemässä, toinen wasta lähtemässä, hywin epäselwä naamaltaan. […] Onhan hän tämmöistäkin nähnyt – ja ehkä useammin kuin mitään muuta. Onhan joskus näköalan tunnusluonteena juuri sen harmaisuus, sen jokapäiwäinen wärittömyys."* [291] . Artikkelissa kuvattiin Oijustien aihe talonpoikaisena, arkipäiväisenä ja tavallisena. Erityisesti kansanomaisuus tuli ilmi, kun toimittaja jatkoi: *"Kuka meistä ei olisi nähnyt talonpoikaistaloa takapihan takaa ja katsonut sitä juuri samoilla silmillä kuin taiteilija tässä. Mutta se on meistä aina näyttänyt niin arkipäiwäiseltä, niin tawalliselta, että oudostumme kun näemme sen kankaalla. […] tämmöistä tuttua wärittömyyttä on juuri omansa kuwaamaan tuo takapihojen kautta taloihin wiewä oijustie. Siinä on nuo puron yli wiskatut puut: siinä on nuo harmaat alat, joita ei koskaan tule todellisuudessakaan sen tarkemmin katsoneeksi: […] kaikki se muistuttaa jo itsestäänkin jokapäiwäisintä, wärittömintä arkea."*[292] Vuoden 1894 syksyn Taiteilijaseuran arpajaisissa oli arvottavana Pekka Halosen teos Oijustie[293].

Toinen samassa näyttelyssä huomioitu teos oli Pekka Halosen Kanteleensoittaja ja kolmas Iltamaisema Myllykylästä. Viimeksi mainitussa teoksessa *"aurinko ilahuttawasti pistäytyy punaisten rantarakennusten seinustalle, mutta katoo sitten kokonaan muusta luonnosta"* [294] . Punaiset rantarakennukset muistuttivat ikonisesti suomalaisesta maalaismaisemasta.

---

[290] Uusi Suometar 30.10.1892 nro 253, 2.
[291] Uusi Suometar 4.11.1892 nro 257, 1-2.
[292] Ibid.
[293] Uusi Suometar 2.12.1894 nro 282, 2.
[294] Uusi Suometar 4.11.1892 nro 257, 1-2.

Kanteleensoittaja-teos ostettiin vuoden 1893 Taideyhdistyksen arpajaisiin[295], josta Uusi Suometar kertoi 19.11.1892. Vaikka Kanteleensoittaja-teos oli alun perin tarkoitettu vuoden 1893 arpajaisiin, se arvottiin vasta vuoden 1894 puolella[296].

1893

Ylioppilaskunnan Laulajien 10-vuotisjuhla järjestettiin 6.4.1893. Uusi Suometar uutisoi tapahtumasta seuraavana päivänä. Juhlassa oli esitetty 2-osainen laulu-kuvaelma Suomen soiton synty Kalevalan mukaan. Kuvaelman keskiössä oli *”suomalainen sawupirtti”*[297]. Lehtiartikkelin mukaan: *”Kantele oli pöydällä, ja sitä rämpytteli yksi ja toinen, sekä miehet että naiset. […] Samalla kuitenkin tulewat Kalewalan uroot huoneeseen ja Wäinämöinen alkaa wienosti ja suloisesti kannelta äännätellä. Kokoontuwat siinä kaikki hartaasti kuuntelemaan, kunnes hetkisen kuluttua Ilmarinen ja Lemminkäinen ynnä heidän mukanaan koko muu joukko puhkeawat laulamaan: […]”*.[298]

Vuoden 1893 Suomen Taiteilijain näyttelystä oli Uudessa Suomettaressa artikkeli 14.10.1893. Artikkelissa keskityttiin Wäinö Blomstedtin ja Eero Järnefeltin teoksiin näyttelyssä, mutta artikkelin lopussa kirjoittaja nosti esille Pekka Halosen teokset Joenahde Myllykylästä ja Iltahetki kesällä. Arvostelijan mukaan: *”wiimemainittu on mielestäni huomattawin hänen nykyisin näytteille panemistaan tauluista. Siinä on tuota Halosen totisuutta, johon hän jo on ennättänyt yleisön tutustuttaa. Ideaalisuutta, aatteellisuutta kaikkialta tawoittelewana se ei ennätä siwumennenkään iloisemmin naurahtamaan. Kun hän maalaa naisen istumaan ja nauttimaan iltahetken ihanuutta, niin ei hän suo ainoatakaan pensselinwetoa ilmaistakseen jotain erityistä kauneutta tämän naisen asennossa, ruumiin rakennuksessa tai edes waatetuksen satunnaisissa poimuissa. Hän kammoo huomion kääntymistä siihen suuntaan aiwan kuin entisajan herännäinen kammo kaikkea maallista. Sillä hän tahtoo esille sitä*

[295] Uusi Suometar 19.11.1892 nro 270, 3.
[296] Uusi Suometar 26.5.1894 nro 119, 3.
[297] Uusi Suometar 7.4.1893 nro 79, 3.
[298] Ibid.

aatteellista kauneutta, jota hän itse pyrkii kaikessa näkemään. Minä puolestani suosin Halosen taidetta juuri tästä syystä, ja minusta monta kertaa näyttää että sieltä tositaiteen warsinaiset lähteet owatkin haettawat, niin suurta ja niin epäkiitollista työtä kuin se aluksi tuntuukin kysywän, ja niin houkuttelewalta kuin saattaakin näyttää se taiteellinen pyrkimys, joka tyytyy löydettyään waan jotakin kaunista, kewyttä, silmää hiwelewätä, olkoon sitä sitten joko luonnon efekteissä taikka ihmisruumiin muodoissa."[299] Muista Halosen töistä arvostelija mainitsee Tukkimiehiä nuotiolla -maalauksen: *"Sen tähden minä mielelläni puhuisin enemmän hra H:n teoksista, jos waan muissakin löytäisin jotakin siihen aihetta antawaa. Mutta muut owat walitettawasti joko wähäpätöisempiä taikka wielä loppuun suorittamamattomia. Wasta alulla näyttää olewan se suurikokoinen taulu "Tukkimiehiä nuotiolla", joka on saanut sijansa näyttelyhuoneen pimeään peräsopukkaan."*[300] Teoksen nimi ja aihe viittasivat kansanomaisuuteen. Tämä maalaus ilmoitettiin myös Taiteilijaseuran kiertävään maaseutunäyttelyyn[301].

Kannel esiintyy Pekka Halosen maalauksessa Kanteletta soittawa poika. Teos oli myyty syksyn 1893 Suomen Taiteilijain näyttelyssä, mistä Uusi Suometar kertoi Myytyjä taideteoksia -osiossa 12.11.1893. [302] Edellisenä vuonna samaisessa Suomen Taiteilijain näyttelyssä Pekka Haloselta oli esillä Kanteleensoittaja. Tällöin Uusi Suometar kirjoitti 4.11.1892 päivätyssä artikkelissa: *" Sekin on erinomainen teos – ei wärin tai piirroksen etewyyden wuoksi, waan sen wuoksi, että siinä on niin hienoa asiaa tawoiteltu ja niin selwästi näkywiin saatu*"[303].

Aiemmin mainittu Pekka Halosen teos Kanteleensoittaja ilmeni jälleen Uuden Suomettaren 23.5.1894 päivätyssä artikkelissa, jossa kerrottiin Suomen Taideyhdistyksen arvontaan ostetuista taideteoksista [304] . Muutama päivä myöhemmin Uusi Suometar uutisoi arpajaisten tuloksesta[305].

---

[299] Uusi Suometar 14.10.1893 nro 239, 2.
[300] Ibid.
[301] Uusi Suometar 3.12.1893 nro 282, 3.
[302] Uusi Suometar 12.11.1893 nro 264, 2.
[303] Uusi Suometar 4.11.1892 nro 257, 1-2.
[304] Uusi Suometar 23.5.1894 nro 116, 3.
[305] Uusi Suometar 26.5.1894 nro 119, 3.

1894

Pekka Halosen kansankuvaus Pyhä uudisasunnossa oli ensimmäisen kerran esillä vuoden 1894 Suomen Taiteilijain näyttelyssä. Uuden Suomettaren arvostelussa Taiteilijain näyttelystä 9.11.1894 kerrottiin teoksesta seuraavaa: *”Siinä on pyhäpäiwän tunnelmaa koitettu saada esiin mitä yksinkertaisimmilla keinoilla, ainoastaan istujain asennon kautta. Katsoja melkein kaipaa jotain ulkonaista efektiä, sillä nuo asennot eiwät riitä tuomaan esiin kaikkea sitä, mitä taiteilija on tahtonut ilmaista. Mutta waikka hra H. tässä tuntuukin niin puhdasweriseltä realistilta, on hän kuitenkin ”wärimusiikin” enimmän wakuutettuja puolustajoita. Tämä on hyvä tietää, kun katselemme hänen muita taulujansa, sillä niistä on ensi sijassa katseltawa juuri wäriwaikutusta.”*[306]

1895

Vuoden 1895 Pekka Halosen pääteos oli Neiet niemien nenissä. Halonen osallistui teoksella kyseisen vuoden Suomen Taiteilijain näyttelyyn, ja sai teoksella valtion palkinnon figuurimaalauksessa. Taiteilija Halonen oli ottanut teoksen aiheeksi Uuden Suomettaren 10.11.1895 päivätyn artikkelin mukaan suomalaisen kansanrunouden. Teoksen aihe oli Kalevalan säkeestä *”Neiet niemien nenissä, katselevat kuuntelevat: mi lienee ilo merellä, mitä laulu lainehilla, ilo ennistä parempi, laulu muita laatuisampi?”*[307] Uuden Suomettaren arvostelija palasi vielä 16.11.1894 Halosen suureen tauluun ja korosti kalevalaisen runonlaulannan tulevan Karjalasta: *”Suomessa on kowa maanraataminen tehnyt rahwaan kankeaksi ja umpimieliseksi. Maan semmoista rahwasta, joka enemmän käy yhteen Kalewalan kanssa, tapaa Raja-Karjalassa ja wielä kauempana Wienan Karjalassa. Sieltä on saatu suurin osa eepillisiä runojamme, rahwas on niitä huwikseen laulellut polwesta polween. Ja noissa etäisissä, tiettömissä seuduissa, jonne muu maailma pääsee niin hitaasti waikuttamaan, on myös säilynyt paljon sitä wanhanaikaista kehityskantaa, jonka pohjalla runot owat syntyneet. Nämä karjalaiset owat enimmäkseen*

[306] Uusi Suometar 9.11.1894 nro 262, 2.
[307] Uusi Suometar 10.11.1895 nro 262, 2.

eläneet wapailla elinkeinoilla, metsästyksellä, kalastuksella ja kaupoilla, eiwätkä sen wuoksi ole saaneet itseensä tuota talonpoikamaisuutta, jonka kowa maatyö waikuttaa. He owat etewää ja kaunista kansaa."[308]

Toimittaja jatkoi arviotaan kuvailemalla karjalaista rahvasta seuraavasti: *"Kalewala on pohjaltaan kuin tuore kesäaamu. Ja samanlaista on mielialaltaan tuo karjalainen wäestö, nuorekasta, runollista ja iloista. […] Heissä on jonkinlainen aateliuden leima. Se perustuu wanhaan perittyyn hienontumiseen, jota rahwas itsetietoisesti säilyttää. Heissä on kajastusta jostain entisestä mahtawuudesta, tekisi mieli sanoa sankariajasta. […] Raja-Karjalassa ja etenkin Wienan Karjalassa lauletaan wielä wanhoja eepillisiä runoja. Rahwaan suusta kuultuina waikuttawat ne paljoa eläwämmin ja wälittömämmin kuin luettuina. […] Tuttawuus tähän karjalaiseen rahwaaseen on warmaan hyödyllinen jokaiselle, joka tahtoo eepilliseen kansanrunouteemme sywentyä. Ja etenkin sen pitäisi waikuttaa taiteilijoihin ja awata heidän käsitystään."*[309]

Vuoden 1895 maininnat Pekka Halosesta keskittyivät pääsääntöisesti Neiet niemien nenissä -teokseen. Esimerkiksi maininta siitä, että teoksen kuva julkaistiin myös Taiteilijaseuran joululehdessä [310] . 15.12.1895 päivätyssä Uudessa Suomettaressa mainittiin suomalaisilla taiteilijoilla olleen Kalevala-aiheisia teoksia syksyn Taiteilijain näyttelyissä[311].

1896

Vuoden 1896 alussa suomalainen taide oli herättänyt huomiota Englannissa. The Studio-lehdessä oli ollut kirjoitus otsikolla The artistic movement in Finland, josta Uusi Suometar julkaisi artikkelin 24.1.1896. Artikkelin yhteydessä oli ollut

[308] Uusi Suometar 16.11.1895 nro 267, 1-2.
[309] Ibid.
[310] Uusi Suometar 11.12.1895 nro 288, 3.
[311] Uusi Suometar 15.12.1895 nro 292A, 3.

kuvia suomalaisista taideteoksista, ja yhtenä näistä oli Pekka Halosen Neiet niemien nenissä[312].

Viimeksi mainittu teos sai jälleen huomiota Suomen Taideyhdistyksen 50-vuotisjuhlan yhteydessä järjestetyssä vuosikokouksessa maaliskuussa 1896[313].

1899

Lokakuussa 1899 Uusi Suometar kirjoitti Pekka Halosen lähettäneen Suomen Taiteilijain näyttelyyn *”maisemia ja laatukuwan (aterioiwia talonpoikia, Sawosta) […]”*[314]. Viimeksi mainitun teoksen nimi Päivällinen ilmeni 15.10.1899 päivätystä Uudesta Suomettaresta [315]. Nykyisin teos on tunnettu Ateria-nimellä. Marraskuun 12. päivän 1899 Uudessa Suomettaressa oli tarkempi arviointi kyseessä olevasta teoksesta: *”Suurehko laatukuwamaalaus, joka esittää päiwällispöytää rahwaineen sawolaisessa pirtissä, on tarjonnut taiteilijalle monipuolisen tilaisuuden sekä piirtimen että wärien täyttämiseen ja walaistuksen tutkimiseen, mutta ei muutoin näytä sisältäwän erityistä mielenkiinnitystä”*[316].

1900

Suomalaisuus lehtikirjoittelussa -osiossa olen käsitellyt Pariisin maailmannäyttelyä laajemmin, ja tässä kohdassa mainitsen Pekka Halosen näyttelyssä esillä olleet kansanomaisuutta ilmentävät teokset Neiet niemien nenissä, Kanteleensoittaja ja pannoomaalaus, joka kuvaa ilveksenajoa[317].

---

[312] Uusi Suometar 24.1.1896 nro 19, 3.
[313] Uusi Suometar 11.3.1896 nro 59, 2.
[314] Uusi Suometar 14.10.1899 nro 257, 4.
[315] Uusi Suometar 15.10.1899 nro 258, 5.
[316] Uusi Suometar 12.11.1899 nro 282, 3.
[317] Uusi Suometar 9.1.1900 nro 6, 4-5.

Toinen Halosen pannoomaalaus Pariisin maailmannäyttelyssä oli teos, joka *”esittää pyykinpesijättäriä awannolla talwisen lahden rannalla”*[318].

Uusi Suometar kirjoitti 7.3.1900 Kirjallisuutta-osiossa Juhani Ahon teoksesta Katajainen kansani, jonka *”Kansikuwan on Pekka Halonen piirtänyt. Mottona on nimilehdellä sanat: ”Sammuta sinä – minä sytytän”*[319].

Ateneumissa oli esillä Pekka Halosen Kotkan kirkkoa varten valmistama alttaritaulu. Uuden Suomettaren 28.4.1900 artikkelin mukaan teoksessa kuvattu neitsyt oli *”yksinkertainen kansannainen – melkeimpä suomalaista tyyppiä, tekisi mieli sanoa – […]”*[320].

Ruotsalaisen Idun-lehden artikkelia olen käsitellyt suomalaisuus lehtikirjoittelussa -osiossa. Artikkelissa oli lisäksi mainittu: *”Kauhistuneet ranskalaiset seisoiwat jäykkinä ja äänettöminä ja heidän riwinsä läpi kulki kuiskaus ettei kenenkään Jumalan tähden enää tulisi loukata lappalaista noitaa, joka seisoi kaswot tulipunaisena woimakkaana kuin jättiläinen sekä puukko wyöllä. […] Sen jälkeen on Halonen hywin menestynyt ja hänen entisillä ranskalaisilla kumppaneillaan Julienin akatemissa on useammin kuin kerran ollut syytä kunnioituksella mainita ”lappalaisen noidan” nimeä.”*[321]

Suomen taide kiinnosti ulkomailla etenkin Pariisin maailmannäyttelyn aikaan. Viittaan aiemmin mainittuun Uuden Suomettaren artikkeliin, joka koski New York Tribune -lehden katsausta Suomen taiteesta Pariisin maailmannäyttelyssä. Pekka Halosen teoksesta Neiet niemien nenissä oli lehdessä kuva, mutta myös suopea maininta, jossa käytettiin ilmausta ”kansallispukuiset talonpoikaistytöt” kuvaamassa Halosen kyseistä teosta: *”[…] jossa joukko kansallispukuisia talonpoikaistyttöjä puiden lomitse katselewat wirtaa. Arwostelija kiittää taiteilijan erinomaisen eloisaa maalaustapaa. Aihe on otettu Suomen mytologiasta, mutta sitä ei tarwitse tuntea käsittääksensä*

---

[318] Uusi Suometar 28.2.1900 nro 54, 5.
[319] Uusi Suometar 7.3.1900 nro 61, 5.
[320] Uusi Suometar 28.4.1900 nro 109, 5.
[321] Uusi Suometar 5.6.1900 nro 145, 5.

taiteilijan teosta, sillä se on wiehättäwä kuwa eläwistä olennoista wilkkaassa näytelmässä, joka on suoraan luonnosta kuwattu”.[322]

Vuoden 1900 Suomen Taiteilijain näyttelyssä Pekka Haloselta oli esillä ainoastaan yksi taulu Tienraiwaajat Karjalassa. Teos mainitaan Uuden Suomettaren artikkelissa 16.11.1900, josta olen kirjoittanut suomalaisuus-osion yhteydessä. Artikkelissa kuvattiin edelleen: *”Siinä nähdään seitsemän nuorta, reipasta miestä keskellä metsäistä harjua wesien wälillä”. […].*[323] Toimittaja jatkoi: *””Hurstipukuiset miehet seisowat metsässä, ei minään ”staffage’na”, wanhaan tapaan, waan itsetietoisina mahtawan luonnon keskellä, […].*[324]

Uuden Suomettaren 20.11.1900 julkaistusta lehdestä löytyi kuvaus Suomen paviljongin ”wierasten kirjasta”: ”Herra *[…] Wandel on, täytettyjen petoeläinten sekä Halosen että Blomstedtin hiihtäwien metsästäjien innostamana, pukenut toiwomuksensa seuraawiin sanoihin: ”Vivent les braves chasseurs intrepides de Finlande” (Eläkööt Suomen reippaat ja urheat metsästäjät).”*[325]

4.3 Aineiston esittelyn ja analysoinnin johtopäätökset

4.3.1 Uuden Suomettaren artikkelit

Uuden Suomettaren kirjoittelu Pekka Halosesta alkoi jo hänen opiskeluaikanaan Suomen Taideyhdistyksen piirustuskoulussa. Ensimmäiset tutkimani ajankohdan maininnat olivat vuodelta 1890, ja tällöin Halosesta puhuttiin vielä piirustuskoulun oppilaana. Halonen opiskeli piirustuskoulussa vuoteen 1890, ja matkusti varsin pian tämän jälkeen Pariisiin jatkamaan opintojaan. Ulkomaan opinnot tulivat mahdollisiksi hänen saamiensa stipendien ja matka-apurahojen turvin. Ensimmäisen apurahan Halonen sai jo opiskeluaikana, ja merkittävimmät apurahat tulivat ulkomaan opiskeluja varten.

---

[322] Uusi Suometar 20.10.1900 nro 263, 5-6.
[323] Uusi Suometar 16.11.1900 nro 286, 3.
[324] Ibid.
[325] Uusi Suometar 20.11.1900 nro 289, 2.

Erityisesti Howingin matkaraha oli tarkoitettu suomalaisille maalareille ja kuvanveistäjille, joita myös Pekka Halonen edusti suomalaisena taiteilijana. Suomen valtion apurahaa taideopintoja varten korostettiin vuoden 1894 ilmoituksessa, jossa kerrottiin Pekka Halosen hakeneen kyseessä olevaa apurahaa.

Taiteilijoiden tunnettavuudesta Suomessa kertoivat myös Uudessa Suomettaressa ilmestyneet matkustusilmoitukset, jotka koskivat sekä kotimaan että ulkomaan matkoja. Matkustusilmoitukset kuuluivat lehden normaaliin uutisointiin, mutta Halosen merkitys suomalaisessa taide-elämässä oli muuttunut selvästi, ja hänen matkoistaan uutisoitiin Uudessa Suomettaressa. Ilmoituksissa korostettiin suomalaisten taiteilijoiden palanneen Pariisista tai he olivat kotiin tai kotimaahan palanneita taiteilijoita. Joissakin matkustusilmoituksissa käytettiin monikon 1. persoonan possessiivisuffiksia -mme, jolla ilmaistiin suomalaisia taiteilijoita esimerkiksi maamme, taiteilijoistamme tai meidän taiteilijamme. Muutamissa matkustusilmoituksissa korostettiin myös paikannimeä kuten Karjalassa sijaitsevaa Myllykylää.

Suuri määrä Uuden Suomettaren artikkeleita koski näyttelyilmoituksia tai -arvosteluja. Suomen Taiteilijain näyttelyn merkittävyys ilmeni jo varhaisessa vaiheessa 1890-luvulla. Ensimmäinen taiteilijoiden kokoama näyttely järjestettiin vuonna 1891, ja hyvin nopeasti taiteilijoiden syksyinen näyttely heikensi Suomen Taideyhdistyksen järjestämien näyttelyiden asemaa suomalaisessa taide-elämässä. Uusi Suometar kirjoitti useampaan otteeseen Taideyhdistyksen näyttelyn merkittävyyden heikkenemisestä ja kertoi, kuinka maamme taiteilijat itse asettivat merkittävimmät teokset näytteille Suomen Taiteilijain näyttelyyn. Vuoden 1898 Taideyhdistyksen kevätnäyttelyn yhteydessä puhuttiin uudella nimityksellä suomalaisista taiteilijoista eli meikäläisistä taiteilijoista.

Näyttelyilmoitusten ja -arvostelujen ohella hyvin yleisiä ilmoituksia olivat taidearpajaisten ostot ja arpajaisvoittajat. Näissä maininnoissa korostettiin voittojen olevan suomalaisilta taiteilijoilta.

1890-luvun lopulla Uusi Suometar julkaisi kaksi yksittäistä ja merkillepantavaa uutista, jotka koskivat Pekka Halosta. Ensimmäinen näistä käsitteli Pekka Halosen pyrkimystä päästä Hotelli Kämpin kahvilaan ja toinen ruotsalaisessa Idun-lehdessä uutisoitua tapahtumaa Halosen opiskeluajoilta Pariisissa. Alun perin Hotelli Kämpin kahvilan tapahtuma uutisoitiin Päivälehdessä, mitä Uusi Suometar siteerasi. Kaikki muut uutiset ja artikkelit, jotka Uudessa Suomettaressa ilmestyivät vuosina 1890-1900 koskivat Pekka Halosen taiteilijuutta ja hänen teoksiaan, mutta nämä kaksi uutista poikkesivat tästä linjasta. Uutisarvoon vaikutti tietysti Pekka Halosen tunnettuus taiteilijana Suomessa, ja tämän vuoksi näistä erikoisista tapahtumista uutisoitiin lehdessä. Hotelli Kämpin kahvilan episodiin vaikutti toimittajan näkemyksen mukaan suomen- ja ruotsinkielisten asema Kämpin hotellissa, ja niinpä kielipolitiikka vaikutti asian kerrontaan. Artikkelissa korostettiin kahvilaan pyrkineen kolme suomea puhuvaa henkilöä. Pekka Halosen vahvasta luonteesta taas kertoi Pariisin opiskeluaikainen tapahtuma, josta alun perin oli kirjoittanut ruotsalainen Idun-lehti. Halonen oli ottanut oman paikkansa Académie Julianissa, ja samalla hankkinut kunnioitusta taideakatemiassa. Halosella sanottiin olevan suomalainen mieli, ja häntä pidettiin lappalaisena noitana. Hänet nähtiin myös puukko vyöllä olevana suomalaisen tyypin edustajana. Muutoin Uusi Suometar ei kuvannut Halosta rahvaanomaisena, talonpoikaisena taiteilijana.

4.3.2 Pekka Halosen asema suomalaisessa taide-elämässä

Pekka Halosen läpimurto tapahtui samaan aikaan kuin Suomen Taiteilijain näyttelyn perustaminen vuonna 1891. Tehdessään läpimurtonsa Pekka Halonen oli iäkkäämpi kuin osa hänen kollegoitaan kuten Akseli Gallen-Kallela. Pekka Halonen ja Akseli Gallen-Kallela olivat syntyneet samana vuonna 1865, mutta Pekka Halosen vasta astuessa estradille 1890-luvun alussa Gallen-Kallela oli jo konkari suomalaisessa taide-elämässä. Aluksi Halosesta puhutaankin nuorena taiteilijana, mutta tästä huolimatta Halonen saavutti suosiota ja arvokkuutta hyvinkin nopeasti 1890-luvulla, ja hänet asetettiin samaan asemaan Akseli Gallen-Kallelan ja Eero Järnefeltin kanssa, mikä näkyi Uuden Suomettaren kirjoittelussa.

Vielä 1895 Pekka Halonen mainittiin Uudessa Suomettaressa nuorena taiteilijana Suomen Taiteilijain näyttelyn yhteydessä. Läpimurrosta oli kulunut neljä vuotta. Vuoden 1895 näyttelyssä esillä oleva teos Neiet niemien nenissä nosti Halosen korkealle suomalaisen kansanrunouden puolestapuhujana. Toimittajan mukaan Halonen oli parhaimmin edustettuna kuin koskaan ennen, ja Neiet niemien nenissä -teos nousi merkittävämmäksi kuin hänen Niittomiehet-teoksensa. Saihan Pekka Halonen myös Suomen valtion palkinnon figuurimaalauksessa Neiet niemien nenissä -teoksellaan. Teoksen merkittävyyden osoitti myös Uuden Suomettaren uutinen teoksen myymisestä ja teoksen kuvan pääsystä Kuwia Kalevalasta -julkaisuun.

Vuoden 1899 Suomen Taiteilijain näyttelyn yhteydessä Uuden Suomettaren toimittaja antoi kuvan Pekka Halosen pitkästä urasta taiteilijana. Hänen mukaansa Halosen vahvin puoli oli olla suomalaisen luonnon monipuolinen tulkitsija. Tämä takasi taiteilijalle pisimmän kehittymisen kyvyn ja runsaimman taiteilijauran. Halonen kehittyi taiteessaan vuosi vuodelta, ja hän oli vuoden 1900 Suomen Taiteilijain näyttelyn toisena sankarina Axel Gallénin rinnalla. Uuden Suomettaren toimittaja vertasi näitä kahta taiteilijaa useampaan otteeseen, mutta mainitsi Halosen olevan tulisieluista Gallénia maltillisempi. Samassa artikkelissa toimittaja nosti Halosen Suomen taiteilijoiden eturiviin.

Pekka Halonen nousi talonpoikaisperheestä sivistyneistön pariin. Hänen kansankuvauksensa edustivat talonpoikaisväestöä, ja näin rahvaan tavat ja elinolot tulivat tutuiksi yleisölle, myös sivistyneistölle. O. E. Tudeerin kirjoitus Valvoja-lehdessä vuonna 1891 toi esille Suomen kansan tyypin Halosen Niittomiehet-teoksessa, ja Halosen muissa maalauksissa esiintyi Suomen sydänmaan luonto *”syvästi ja intiimisesti käsitettynä ja kuvattuna”*[326]. Pekka Halosen luontokuvauksissa kiteytyi suomalainen luonto.

Tutkimanani ajankohtana Pekka Halonen nousi Suomen yhdeksi tärkeimmäksi taidemaalariksi. Hänen uransa maalarina alkoi vuoden 1891 Suomen Taiteilijain

[326] Valvoja 1.11.1891 nro 11, 74.

näyttelystä, jolloin hän teki läpimurtonsa teoksellaan Niittomiehet, ja 1890-luvun aikana hänen asemansa muuttui yhä merkittävämmäksi. Vuonna 1900 Pekka Halonen osallistui huomattavaan taidetapahtumaan Pariisin maailmannäyttelyyn, jossa Suomella oli oma paviljonki. Halonen sai näyttelystä hopeapalkinnon. Uusi Suometar uutisoi Pekka Halosen urakehityksestä maltillisin sanoin.

Suomalaisuusaatteen vahvistuminen erityisesti 1890-luvulla perustui pitkään prosessiin. Kansallinen herääminen oli alkanut Kalevalan ilmestymisestä vuonna 1835. Suomalaisuus perustui maantieteellisesti Suomen valtion aluerajoihin ja muutoin suomalaisen kansan kieleen, tapoihin, ajatteluun, historiaan, lakeihin ja laitoksiin. Sivistyneistön parissa oli syntynyt käsitys suomalaisuudesta ja suomalaisesta kansasta. Zacharias Topeliuksen mukaan suomalaiset olivat yksi kansa, joka puhui kahta kieltä. Päättötyössäni käsittelemäni käsitteet suomalaisuus ja kansanomaisuus olivat saaneet sisältönsä 1800-luvulla. Pekka Halonen ja Uuden Suomettaren toimittajat eivät kuvanneet suomalaisuutta ja kansanomaisuutta ylhäältä alaspäin, eivätkä kansaa alkeellisena. He arvostivat kansaa, ja suomalaisuus ilmeni yhteisenä unelmana ja ihanteena. Kansallisuuden perusajatus oli selkeä. Tämä oli huomattu myös ulkomailla, mikä ilmeni muun muassa Pariisin maailmannäyttelyn aikaisessa kirjoittelussa.

Pekka Halosen uran nousu ajoittui samalle aikakaudelle suomalaisuusaatteen ja kansallishengen nousemisen kanssa. Suomalaisuusaatteella oli keskeinen asema 1890-luvulla. Kansallishengen luominen oli sekä kulttuurisesti että poliittisesti merkittävä asia Suomessa, ja taide-elämässä tämä kulminoitui vuoden 1900 Pariisin maailmannäyttelyyn.

Nykyään Pekka Halonen tunnetaan mahdollisesti parhaiten talven kuvauksista. Uuden Suomettaren toimittaja kylläkin kuvasi Halosta vuonna 1899 luonnon monipuolisena tulkitsijana, ja Halosen ensimmäiset talven kuvaukset olivat jo 1890-luvulta, mutta tutkimanani ajankohtana Uusi Suometar ei nosta esille taiteilijan talven kuvauksia. Erityisesti Uusi Suometar huomioi Pekka Halosen maisemat Myllykylästä Karjalasta. Vuodesta 1892 lähtien Halonen kuvasi

Myllykylän maisemia, hänen tulevan puolisonsa Maija Mäkisen kotitilaa ja sen ympäristöä. Nykyisin erittäin tunnettu Myllykylän kuvaus on Talvimaisema Myllykylästä vuodelta 1896, mutta tästä teoksesta Uudesta Suomettaresta ei löydy mainintaa. Monia 1890-luvulla maalattuja teoksia, joista Uusi Suometar uutisoi, pidetään nykyisin Halosen tunnetuimpina teoksina kuten Niittomiehet, Oijustie, Pyhäpäivä uudistalossa, Pihlaja, Neiet niemien nenissä, Tienraivaajat Karjalassa ja Vainolaista vastaan. Pidän tutkimaani ajankohtaa erittäin merkittävänä Pekka Halosen elämässä ja tuotannossa. Pekka Haloseen kohdistuvaa luottamusta ja arvonantoa osoittivat myös hänen valitseminen näyttelyiden järjestystoimikuntiin varsinaisena tai varajäsenenä. Hänet valittiin myös vuoden 1900 Pariisin maailmannäyttelyn Suomen osaston näyttelykomiteaan, mistä Uusi Suometar uutisoi.

4.3.3 Suomalaisuus lehtikirjoittelussa

Uuden Suomettaren toimittaja kohteli Pekka Halosta hyvin positiivisin sanoin hänen ensiesiintymisensä yhteydessä. Ensimmäisessä Suomen Taiteilijain näyttelyssä esillä olleet Halosen teokset Niittomiehet ja Sisämaanlampi saivat Uudessa Suomettaressa suopean vastaanoton. Niittomiehissä ilmeni suomalainen aurinko, kun taas Sisämaanlammen sanottiin olevan kuva perisuomalaisesta salomaasta. Vuoden 1892 Suomen Taiteilijain näyttelyn arvostelussa Uusi Suometar nosti Halosen suomalaiset maisemat, ja vuoden 1894 Suomen Taiteilijain näyttelyssä ollut Pihlaja edusti perisuomalaisuutta. Saman näyttelyn Halosen muissa teoksissa oli tosisuomalainen tunnelma. Muinaissuomalainen tapahtuma oli taiteilijan Vainolaista vastaan -teoksessa, joka oli esillä vuoden 1896 Suomen Taiteilijain näyttelyssä. Jotkut taiteilija Halosen teokset olivat saaneet nimensä maalauspaikan mukaan, jolloin teosten korostettiin olevan suomalaisia paikannimen mukaan kuten Iltamaisema Myllykylästä tai Aterioivia talonpoikia Savosta. Tämä teos edusti myös suomalaista kansankuvausta. Iltamaisema Myllykylästä -teoksen yhteydessä Uusi Suometar puhui punaisista rantarakennuksista, jotka muistuttivat suomalaisesta maalaismaisemasta. Pekka Halonen maalasi myös seitsemän alttaritaulua, jolloin alttaritauluista puhuttaessa mainittiin kaupungin nimi kuten

Kotkan kirkon alttaritaulu tai Mikkelin kirkon alttaritaulu. Tässä yhteydessä ei välttämättä mainittu alttarimaalauksen varsinaista nimeä vaan maalauksen yhteys löytyi paikkakunnasta, jonne alttaritaulu oli maalattu.

Pekka Halonen oli luomassa suomalaista kansallisidentiteettiä monen muun taiteilijain ohella 1890-luvulla. Kansallistunteen luomisessa Kalevala, ja sen pohjalta noussut kiinnostus aitoa suomalaista elämäntapaa kohtaan näkyi monissa Halosen 1890-luvun maalauksissa. Pekka Halosen läpimurtoteos Niittomiehet kuvasi talonpojan elämää suomalaisessa maalaismaisemassa, ja muutamia vuosia myöhemmin kuvattu Neiet niemien nenissä pohjautui kalevalaiseen mielenmaisemaan, kansanrunouteen ja elämään. Toinen kansanomaisuutta kuvastava teos oli Weistävä poika. Tukkimiehiä nuotiolla -teos edusti vanhaa kansanomaista, suomalaista perinneammattia. Perinteinen kansankuvaus ilmeni myös Avannolla-teoksessa, jossa Halonen kuvaa pyykinpesijätärtä avannolla. Kansankuvauksen ohella kansallistunnetta loivat suomalaiset maisemat. Albert Edelfeltin maalaus Näköala Kaukolanharjulta vuodelta 1890 kuvasi korkealta kuvattua suomalaista sisävesijärvimaisemaa, kun taas Eero Järnefeltin ikonisia Kolin maisemia pidetään nykyisin suomalaisen kansallismaiseman tärkeimpinä kuvauksina. Pekka Halonen matkusti Kolille ensimmäisen kerran vuonna 1914 – huomattavasti myöhemmin kuin moni muu suomalainen taiteilija. Pekka Halosen Erämaa vuodelta 1899 kuvasi suomalaista erämaata. Myöhemmässä tutkimuksessa Ville Lukkarinen osoittaa teoksessa ilmenevän poliittista kannanottoa Suomen tilanteesta sortovuosien alkaessa.

Venäjän kiristäessä otettaan erityisesti 1890-luvun loppupuolella kansallinen taide osoitti voimansa, mikä kulminoitui vuoden 1900 Pariisin maailmannäyttelyssä Suomen osallistuessa näyttelyyn omalla paviljongilla. Uuden Suomettaren mukaan maailmannäyttelyyn lähetettiin näytteille parhaat teokset, mitä suomalaiset taiteilijat olivat viime vuosikymmenen kuluessa saaneet aikaan. Kiinnostus Suomen taidetta kohtaan heräsi ulkomailla jo kuitenkin ennen vuotta 1900. Uusi Suometar uutisoi ulkomaisten sanomalehtien artikkeleista, jotka koskivat Suomen taide-elämää. 1890-luvun puolessa välissä englantilainen The Studio oli julkaissut lehdessään kuvan Pekka Halosen

teoksesta Neiet niemien nenissä, ja paria vuotta myöhemmin amerikkalainen The International Studio julkaisi jäljennöksen Pekka Halosen taulusta Vainolaista vastaan. New York Tribune -lehden suopeassa maininnassa kuvaillaan Halosen Neiet niemien nenissä teos, ja siinä sanotaan olevan kansallispukuisia talonpoikaistyttöjä edustaen suomalaista mytologiaa.

Suomalainen taide loisti vuoden 1900 Pariisin maailmannäyttelyssä. Monet ulkomaiset lehdet huomioivat Suomen paviljongin ja suomalaiset taiteilijat maailmannäyttelyssä, mistä Uusi Suometar uutisoi. Ulkomaisten lehtien toimittajien mukaan suomalaista taidetta pidettiin etevämpänä kuin venäläistä tai puolalaista taidetta, se osoitti tervettä ja nuorta taisteluhalua, ja sen sanottiin olevan rikas voimakkaista kyvyistä, taiteen kansallinen luonne huomioitiin ja suomalaista taidetta pidettiin itsenäisenä. Pariisin maailmannäyttelyä koskevaa kirjoittelua hallitsivat ilmaisut *”Suomen taide”, ”Suomen taideosasto”, ”Suomen taide ulkomailla”, ”Suomen paviljonki ja sen taide”* ja *”Suomi Pariisin maailmannäyttelyssä”.* Pekka Halosen teoksia kiiteltiin, ja niitä pidettiin runollisina. Erityisesti Halosen suomalaisen luonnon ja isänmaan kuvaukset nousivat esille. Eri maiden lehtien toimittajat nostivat Halosen maalauksista mainittavan arvoisiksi taiteilijan pannoomaalaukset Avannolla ja Ilveksenajon sekä Neiet niemien nenissä. Suurimman huomion Halosen taidetta kohtaan osoitti Ranskan opetusasiain ministeri Lengues, joka ihastui niinkin kovasti Halosen taiteeseen, että tilasi Ilta-auringosta jäljennöksen itselleen. Pekka Halosen saama hopeapalkinto Pariisin maailmannäyttelystä oli korkea-arvoinen kunnianosoitus hänelle.

Suomalaisuus ilmeni Pekka Halosta koskevissa Uuden Suomettaren artikkeleissa vuosina 1890-1900 monin tavoin. Artikkeleiden suomalaisuus-ilmaukset voidaan jaotella sen mukaan, olivatko ne Uuden Suomettaren toimittajien tai ulkomaisten lehtien toimittajien käyttämiä sanontoja tai Uudessa Suomettaressa ilmestyneissä mainoksissa käytettyjä ilmaisuja. Nuoren Suomen joulualbumin ja Uuden Kuvalehden mainoksissa käytetyt ilmaisut kuten suomen kieli ja suomalaiset kirjailijat eivät olleet Uuden Suomettaren toimituspolitiikkaan kuuluneita ilmauksia vaan mainoksissa käytettyjä sanontoja. Myös seuraavat ilmaukset kuten Suomen Taideyhdistys ja Suomen Taiteilijain näyttely olivat

erisnimiä tahoille, joita Uusi Suometar käytti uutisoidessaan suomalaista taide-elämää. Pekka Halonen identifioitui suomalaiseksi taiteilijaksi monissa artikkeleissa, joko käytettyjen suomalaisten instituutioiden kohdalla tai hänet nimettiin erityisesti suomalaiseksi taiteilijaksi.

Monissa artikkeleissa käytettiin suomalainen-adjektiivia, jolla ilmaistiin asian laatu. Kyseessä olevan adjektiivin käytön esimerkkejä olivat muun muassa suomalainen maalari, suomalainen taiteilija, suomalainen savupirtti, suomalainen taide, suomalainen maisema, suomalaiset taulut, lakki suomalaista kuosia, suomalainen tyyppi, suomalainen taideosasto, suomalainen mieli, suomalainen mieliala ja suomalainen paja. Suomalainen-adjektiivia korostettiin myös muutamissa kohdissa tosi-, perin- tai muinais-prefikseillä kuten tosisuomalainen, perinsuomalainen salomaa, perinsuomalaiset maisemat ja perinsuomalainen pihlaja sekä muinaissuomalainen. Suomalainen-adjektiivin ohella muutamissa artikkeleissa käytettiin ihmistarkoitteista substantiivia suomalainen, suomalaiset tai karjalaiset-ilmaisua. Suomalainen-adjektiivin ohella artikkeleissa käytettiin myös muita korvaavia adjektiiveja, jotka kuvasivat suomalaisuutta. Näitä adjektiiveja olivat kotimainen, kotoisa, kansallinen, isänmaallinen, meikäläinen ja sinivalkoinen.

Suomalaisuus ilmeni myös ilmauksissa, joissa oli käytetty koti-substantiivia kuten kotiin palanneet taiteilijat, kotimaahan tai kotimatka. Yhteisöön kuuluvuutta ilmaistiin myös oma-adjektiivilla. Oma-sanaa käytettiin substantiivin määreenä kuten oman maan taiteilijat. Pariisin maailmannäyttelyn yhteydessä suomalaisuutta verrattiin usein muihin kansakuntiin kuten ilmauksessa *”verrattuna muihin kouluihin”.* Taide-elämässä suomalainen koulu nähtiin omana koulukuntana.

Hyvin yleinen kieliopillinen ilmaus oli monikon ensimmäisen persoonan possessiivisuffiksin -mme käyttö. Tätä ilmausta käytettiin muun muassa seuraavissa kohdissa: pohjoisen aurinkomme valju valo, taiteilijaimme kesämatkat, taiteilijoistamme, maamme etevimmät maalarit, taiteilijamme, maamme, maalaustaiteemme ja meidän taiteellemme. Muutamassa

possessiivisuffiksin käytön tilanteessa suffiksin käyttöä vahvistettiin me-persoonapronominin genetiivimuodolla meidän kuten meidän taiteilijamme.

Suomalaisuuteen viitattiin artikkeleissa monin paikoin käyttämällä suomalaista paikannimeä joko teoksen nimessä tai teoksen kuvauksen yhteydessä. Teosten yhteydessä ilmenivät muun muassa seuraavat suomalaiset paikannimet: Myllykylä, Helsingin saaristo, Laatokan saaristo, Raja-Karjala, Wienan Karjala, Kotka ja Mikkeli. Muissa Pekka Halosta koskevissa yhteyksissä ilmenivät myös Tampere, Turku, Wiipuri, Savo, Järvenpää ja Uudenmaan lääni. Paikannimi ilmeni tämän lisäksi muutamissa käytetyissä adjektiiveissa kuten karjalainen karu ahomaa ja pohjanmaan harriwirta.

Suomalainen mytologia ja suomalainen kansanrunous ilmenivät useassa Uuden Suomettaren artikkeleissa. Kalevalan tapahtumat ja henkilöt olivat pääosassa Ylioppilaskunnan Laulajien 10-vuotisjuhlan kuvaelmassa Suomen soiton synty. Kuvaelmassa olivat mukana Sammon ryöstö, Lemminkäinen, Ilmarinen, Väinämöinen ja kannel. Suomen soiton synnyssä Halonen esiintyi kanteletta soittavana Väinämöisenä suomalaisessa savupirtissä. 10-vuotisjuhlan ohjelma ei olisi voinut olla suomalaisempi. Kalevalan 50. runo esiintyi Suomen soiton synty -kuvaelmassa, ja Kalevalan 40. runoon viitattiin Pekka Halosen Neiet niemien nenissä -teoksen yhteydessä. Kalevalan mukainen pyhä pihlaja oli pääosassa Pekka Halosen maalauksessa Pihlaja, ja kannel oli kahden Halosen teoksen aiheena ja nimenä.

4.3.4 Kansanomaisuus lehtikirjoittelussa

1890-luvun alussa Pekka Halosta kiiteltiin talonpoikaisväestön ja maaseutuelämän rehellisestä kuvauksesta ja siitä, ettei hän karttanut esittää hyvinkin tavallisia, arkipäiväisiä hetkiä talonpoikaisväestön elämästä kuten teoksissa Kanteleensoittaja, Oijustie ja Pyhä uudisasunnossa. Uuden Suomettaren artikkeleissa ei kuitenkaan tuotu esiin Pekka Halosen talonpoikaistaustaa vaan talonpoikaisuus ilmeni teosten nimistä ja aiheista. Kanteleensoittajan kohdalla Uuden Suomettaren toimittaja kuvaili

kanteleensoittajaa äijäksi ja ukoksi, jonka sormet olivat raskaan työn kangistamia. Samalla toimittaja kuvaili kannelta yksinkertaiseksi soittokoneeksi. Oijustien arviossa Uuden Suomettaren toimittaja korosti talonpoikaistaloa, talonpoikaisnaisia ja elämän arkipäiväisyyttä. Toimittajan mukaan teoksen aihe oli hyvin tavallinen ja katsojalle tuttu, mutta oli outoa nähdä se maalauksen aiheena kuvataiteessa. Katsoja tunnisti teoksen aiheen olevan talonpoikainen, eikä rahvaan elämä ollut hänelle vierasta. Vuotta myöhemmin Oijustien ensiesiintymisestä Eero Järnefelt maalasi toisen merkittävän rahvaankuvauksen Raatajat rahanalaiset (Kaski). Iltamaisema Myllykylästä -teoksen nimestä ei selvinnyt teoksen kansanomaisuus vaan Uuden Suomettaren toimittaja kuvaili teoksessa esiintyvät punaiset rantarakennukset.

Vuoden 1894 Suomen Taiteilijain näyttelyn Pekka Halosen tunnetuimmat teokset olivat Pihlaja ja Pyhä uudisasunnossa, joista viimeksi mainittu edusti hyvin suomalaista kansankuvausta. Teoksen kansanomaisuus tuli jo ilmi teoksen nimestä. Maatalon ihmiset olivat hiljentyneet pyhäpäivän viettoon. Uuden Suomettaren toimittajan mukaan pyhäpäivän tunnelmaa oli koitettu saada esiin mitä yksinkertaisimmilla keinoilla – ainoastaan istujain asennon kautta. Annetusta kritiikistä huolimatta toimittaja totesi Halosen olevan puhdasverinen realisti ja jatkoi, että Haloselta voi odottaa oivallisia töitä varsinkin, kun hän on osoittanut suurta kykyä. Pihlaja edusti Pekka Haloselle pyhää puuta, joka esiintyi jo Kalevalassa. Uuden Suomettaren artikkelissa 9.11.1894 Pihlaja-maalauksen kohdalla symbolismin vaikutteiden ei nähty onnistuneen, sillä toimittajan mielestä *”Halonen ei vielä ole woinut irtaantua realistisesta maalaustavasta.* [327] *”* Realismin vaikutteet voidaan nähdä selvemmin Halosen kansanomaisissa kuvauksissa.

Uudessa Suomettaressa vuonna 1895 ilmestyneen artikkelin mukaan Pekka Halonen oli ottanut Neiet niemien nenissä -teoksen aiheen Kalevalasta. Toimittaja ei keskittynyt kirjoituksessaan pelkästään Halosen Neiet niemien nenissä -teokseen vaan kuvaili myös suomalaista rahvasta. Talonpoikainen rahvas kuvattiin kankeaksi ja umpimieliseksi, sen sijaan kalevalaisen rahvaan,

[327] Uusi Suometar 9.11.1894 nro 262, 2.

joka oli elänyt vapailla elinkeinoilla kuten metsästyksellä ja kaupoilla, sanottiin tulevan Raja-Karjalasta tai Wienan Karjalasta. Sieltä on toimittajan mukaan saatu suurin osa eepillisiä runojamme. Toimittaja teki kirjoituksessaan selvän eron talonpoikaisen ja karjalaisen rahvaan välillä. Uuden Suomettaren toimittaja lopetti kirjoituksensa toteamalla *”Tuttawuus tähän karjalaiseen rahwaaseen on warmaan hyödyllinen jokaiselle, joka tahtoo eepilliseen kansanrunouteemme sywentyä. Ja etenkin sen pitäisi waikuttaa taiteilijoihin ja awata heidän käsitystään.”*[328] Näin Uuden Suomettaren toimittaja yhdisti karjalaisen kansan kuvauksen Pekka Halosen Neiet niemien nenissä -teokseen. Myöhemmin Uusi Suometar uutisoi New York Tribune -lehden artikkelista Pariisin maailmannäyttelyn aikana. Tässä artikkelissa puhuttiin Neiet niemien nenissä -teoksen kansallispukuisista talonpoikaistytöistä, ja teoksen aiheen sanottiin tulleen Suomen mytologista.[329]

Kansanomaisuus ilmeni myös Päivällinen-teoksen aiheesta. Siinä Uuden Suomettaren toimittajan mukaan oli kuvattu aterioivia talonpoikia Savossa.[330] Toisessa Uuden Suomettaren artikkelissa toimittaja kuvaili samaa teosta sanoilla *”joka esittää päivällispöytää rahvaineen savolaisessa pirtissä”*[331].

Kotkan kirkon alttaritaulun kansanomaisuus ilmeni teoksen kuvailusta Uudessa Suomettaressa. Sanomalehden toimittaja kuvaili alttaritaulun neitsyen olevan *”yksinkertainen kansannainen – melkeimpä suomalaista tyyppiä”*[332].

Poikkeava uutinen Uudessa Suomettaressa oli Ylioppilaskunnan Laulajien 10-vuotisjuhlasta, jossa Pekka Halonen esiintyi kannelta soittavana Väinämöisenä. Juhlassa esitettiin Suomen soiton synty Kalevalan mukaan. Uutinen ei liittynyt Pekka Halosen taiteeseen, mutta esiintyminen näinkin merkittävässä tapahtumassa oli ylittänyt uutiskynnyksen.

---

[328] Uusi Suometar 16.11.1895 nro 267, 1-2.
[329] Uusi Suometar 20.10.1900 nro 263, 5-6.
[330] Uusi Suometar 14.10.1899 nro 257, 4.
[331] Uusi Suometar 12.11.1899 nro 282, 3.
[332] Uusi Suometar 28.4.1900 nro 109, 5.

Taiteilijan kansanomaisuuden kuvaus Uuden Suomettaren artikkelissa vuonna 1893 löytyi Iltahetki kesällä -teoksen arvioinnin yhteydessä. Toimittaja toi esille Pekka Halosen totisuuden ja sen, kuinka Halonen halusi tuoda esille aatteellista kauneutta, jota hän pyrki näkemään kaikessa. Taiteilijan totisuuteen liittyi ideaalisuutta ja aatteellisuutta, ja toimittajan mielestä tositaiteen varsinaiset lähteet olivatkin sieltä haettavissa. Uuden Suomettaren toimittajan mukaan Halonen ei kaunistellut kuvatessaan kansaa vaan kuvasi sen realistisesti.

Toinen Pekka Haloseen itseensä liittyvä kansanomaisuuden kuvaus ilmeni ruotsalaisen Idun-lehden artikkelissa, jota Uusi Suometar siteerasi. Halosella nähtiin olevan kansanomaisia piirteitä Julienin ateljeessa Pariisissa: *”joka seisoi kaswot tulipunaisena woimakkaana kuin jättiläinen sekä puukko wyöllä”*[333], ja hänen sanottiin olevan lappalainen noita.

Monet 1890-luvulla ilmestyneet teokset olivat kuvauksia suomalaisesta tavallisesta kansasta tai teosten nimet kertoivat tavallisen kansan eri töistä. Niittomiehet, Weistävä poika, Kanteleensoittaja, Tukkimiehiä nuotiolla, Kanteletta soittava poika, Pyykinpesijättäret, Ilveksenajo, Pyhä uudisasunnossa, Aterioiwia talonpoikia Sawosta ja Tienraiwaajat Karjassa ovat tästä hyviä esimerkkejä. Tienraiwaajia Karjalassa -teoksessa kuvattiin tapahtumaa, jolloin Karjalaa ruvettiin asuttamaan tai työtä, jolla Suomen kansa oli raivannut tietä viljelylle Pohjolassa. Viimeksi mainitussa teoksessa oli edustettuina hurstipukuiset miehet, jotka olivat voimakkaita ja itsetietoisia. Toimittajan näkemys kansasta oli ihanteellinen ja kunnioittava. Raskasta työtä tekevät miehet olivat vahvoja raivaajatyyppejä. Vuoden 1900 lopulla Uusi Suometar uutisoi Pariisin maailmannäyttelyn aikana Suomen paviljongin vieraskirjassa olleesta katkelmasta. Siinä oli nostettu esiin Pekka Halosen ja Väinö Blomstedtin hiihtävät metsästäjät. Tällä kirjoituksella Uusi Suometar huomioi Halosen teoksen Ilveksenajon työn kuvauksen.

---

[333] Uusi Suometar 5.6.1900 nro 145, 5.

5 Yhteenveto

Pekka Halonen nousi Suomen yhdeksi merkittävimmäksi vuosisadan vaihteen taiteilijaksi hyvinkin nopeasti taideopintojensa jälkeen. Hän aloitti taideopinnot vanhempana kuin moni muu hänen kollegoistaan, mutta osoitti etevyytensä ja lahjakkuutensa varsin varhain taiteilijaurallaan. Tekemäni tutkimuksen perusteella Pekka Halosta kuvataan realistisena suomalaisena kansankuvaajana eli talonpoikaisväestön kuvaajana. Myös hänen maisemamaalauksensa nousevat sanomalehtikirjoittelussa esille, mutta eivät siinä mittakaavassa kuin hänen kansankuvauksensa. Nykyisin Pekka Halonen tunnetaan talvimaisemista, mutta tässä tutkimuksessa taiteilijan talven kuvaukset eivät tulleet Uuden Suomettaren artikkeleissa erityisesti esille, vaikka hänen ensimmäiset talven kuvauksensa ovat 1890-luvulta. Sanomalehtiartikkelit painottuvat Pekka Halosen teoksiin ja taiteilijuuteen, ja ainoastaan muutama artikkeli pureutuu hänen henkilökuvaansa tai yksityiselämään.

Pirkko Leino-Kaukiaisen mukaan sanomalehden välittämä sanoma on tietoisten, joko toimituksen sisäisten tai esimerkiksi sensuurin ulkoisten vaikutuspyrkimysten tulosta. Hän jatkaa toisaalta sen olevan kuitenkin aina riippuvainen yhteiskunnan vallitsevasta arvomaailmasta ja siten olevan voimakkaasti sidoksissa omaan aikaansa[334]. Sanomalehti heijastaa ympärillä olevaa maailmaa tuoden esiin asioiden eri puolia.

Uuden Suomettaren artikkeleissa kuvastuu 1890-luvulla voimistunut kansallisaate sekä suomalaisen kansallisidentiteetin kuvaus, joka pohjautuu merkittävältä osin suomalaiseen kansanrunouteen. Suomalaisuutta ja suomalaista alkuperää korostettiin enemmän kuin Halosen kansanomaisuutta. 1890-luvulla taide oli osa suomalaista politiikkaa kiristyvässä poliittisessa tilanteessa, ja kuvataiteilijat kuten Pekka Halonen osallistuivat yhteiskunnalliseen keskusteluun tekemällään taiteella.

---

[334] Kasvava sanomalehdistö sensuurin kahleissa 1890-1905, 612.

Nähdäkseni Uusi Suometar ei selittänyt suomalaisuus- ja kansanomaisuus-termejä lukijakunnalleen vaan ilmaukset olivat saaneet merkityksensä jo aiemmin. Käytetyt termit olivat ilmeisiä.

Haluan tuoda lyhyesti esille toisen suomalaisen sanomalehden Päivälehden ja aikakauslehti Valvojan kirjoittelun Pekka Halosesta Suomen Taiteilijain näyttelyssä vuonna 1891. Päivälehden tavoitteena oli olla suomenmielinen ja vapaamielinen sanomalehti. Sanomalehti oli perustettu 1890-luvun kynnyksellä, ja lehdestä tuli nuorsuomalaisten äänenkannattaja. Pekka Halonen luettiin myös nuorsuomalaisten piiriin. Tämä ei ilmennyt Uuden Suomettaren artikkeleista. Päivälehden toimittaja käytti hyvin myötämielisiä sanoja kirjoittaessaan nuoresta taiteilijasta 25.10.1891 seuraavaa: *”Wielä ilahduttaa suuresti jokaista kotimaisen taiteen ystäwää se seikka, että yhä uusia nuoria woimia ilmestyy, joista ainakin muutamilla on todelliset lahjat ja edistyksen edellytykset, kuten esim. hra Halosella nähtäwästi on”*[335]. Päivälehden toimittaja jatkoi Halosen positiivista kuvausta 29.10.1891: *”Tuossa on nyt esimerkiksi hra Halonen, joka on opiskellut Pariisissa ja ainoastaan Pariisissa, waan kotiin tultuaan osoittaa, että hän on säilyttänyt omat silmänsä ja maalaa niin perin suomalaisia aineita kuin suinkin on mahdollista”*[336]. Toisessa artikkelissa Pekka Halonen nostettiin perisuomalaiseksi taiteilijaksi, ja toisessa hänen lahjansa arvioitiin hyvin korkealle. Valvoja-lehden toimittaja O. E. Tudeer kirjoitti myös Pekka Halosesta ja Niittomiehet-teoksesta hyvin pontevin sanoin 1.11.1891: *”Niin luontevana, niin ihka elävänä kuin Suomen kansan tyyppi esim. Järnefeltin kaskenpolttajissa, Gallénin ”Iltarauhassa” ja Halosen ”Niittomiehessä”, sitä tuskin on tätä ennen nähty kuvattuna. Ne ovat tarkkaan todenmukaisia, mutta niitä ei ole kuvattu tiedonhaluisen etnografin objektiivisuudella; niissä on jotakin joka ilmaisee, että taiteilijat ovat noissa yksinkertaisissa, köyhissä rahvaan miehissä tunteneet ja oivaltaneet oman olentonsa perusluonnetta. – Ja maisemat sitten! Niin syvälle ei, totta tosiaan, olisi voitu tunkeutua Suomen luonnon sisimpiin omituisuuksiin, jollei rakkaus olisi ollut silmää trottamassa, kättä johtamassa. En voi olla huomauttamatta erittäin hra Halosen kuvia. Niissä – ”harjoitelmissa” yhä hyvin kuin täysin suoritetuissa tauluissakin – Suomen*

[335] Päivälehti 25.10.1891 nro 248, 3.
[336] Päivälehti 29.10.1891 nro 251, 2.

sydänmaan luonto teeskentelemättömässä neitsyeellisyydessään esiintyy niin syvästi, niin intiimisesti käsitettynä ja kuvattuna, että tuskin on sen vertoja nähty. Ja tämä taiteilija on vallan nuori, näyttelyn ensikertalaisia!"[337] Päivälehti käytti ensimmäisen Suomen Taiteilijain näyttelyn yhteydessä ylevämpiä sanoja kuin Uusi Suometar. Uudessa Suomettaressa käytetyt ilmaukset olivat maltillisia ja neutraaleja.

Osittain tutkimuksessa käydyt artikkelit vahvistivat käsitystäni ja tietämystäni Pekka Halosesta, mutta tutkimus toi myös lisätietoa taiteilijasta. Jatkossa tutkimusta voisi jatkaa uudella ajankohdalla tai käsitellä tarkemmin toisen sanomalehden kirjoittelua Halosesta samalta ajankohdalta ja verrata näitä kahta sanomalehteä keskenään.

Lopuksi haluan kiittää muutamia henkilöitä, jotka ovat omalla panoksellaan olleet minulle tukena ja apuna päättötyön kirjoittamisen aikana. Halosenniemen tutkijan Johanna Rinta-ahon kanssa olen keskustellut päättötyön sisältöön liittyvistä asioista, Hilkka Saarelaa kiitän suomenkielisen osion oikoluvusta ja Vera Machia sekä Hillevi Machia englannin- ja saksankielisten lyhennelmien oikoluvusta.

[337] Valvoja 1.11.1891 nro 11, 74.

6 Liitteet

Liite 1. Uuden Suomettaren sanomalehtiartikkelit jaoteltuna aihealueittain ja ilmestymisvuoden mukaan

	1890	1891	1892	1893	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	Yht.
stipendi/apuraha	3	4	2	1	1	1	1		1	1	1	16
matkailmoitus	1	2		3		1	1	1				9
näyttelyilmoitus/näyttelyarvostelu		3	6	7	6	6	5	1	3	4	10	51
muiden julkaisujen mainokset: Uusi joulukirja/Nuori Suomi/Uusi kuvalehti ym.		1	4	5	3	9	7		6	8		43
taideyhdistyksen ostot/arpajaiset		2	2	2	4	6	7	2	7	4	4	40
palkinnot			2			2					2	6
matkustusilmoitus			3		2							5
taideseuran jäsenyys			1									1
SKS:n vuosikertomus				1								1
tapahtuma				5								5
muotokuvat/alttaritaulu				2	1	5	3	2	1	1	9	24
myyty taideteos				1		1		1	1	2		6
luottamustoimi						1		1	2	2	1	7
huomio ulkomailla							1	1	1		13	16
Suomen taideyhdistyksen 50-vuotisjuhla, vuosikertomus							1					1
ostettuja tauluja							1					1
Wikströmin huvilapalo							1					1
tapahtumat							1			1		2
konepajatuoteluettelo								1				1
runokokoelma ym.								5				5
Kämp									1			1
adressin kansikuva									1			1
kunnialahja										1		1
tontin osto										1		1
sekalainen/taideteoksen nimi										1		1
Juhani Aho ym.											7	7
Idun-lehti											1	1
Yht.	**4**	**12**	**20**	**27**	**17**	**32**	**29**	**15**	**24**	**26**	**48**	**254**
											254	

Liite 2. Tiivistelmä

Opinnäytetyössäni analysoin Pekka Halosesta Uudessa Suomettaressa kirjoitettuja sanomalehtiartikkeleita 1890-1900 välisenä aikana. Tutkimuskysymykseni koskee Uuden Suomettaren artikkeleita 1890-luvulla ja tarkoituksenani on selvittää, minkälaisia artikkeleita Uusi Suometar julkaisi Pekka Halosesta vuosina 1890-1900. Toisena tutkimuskysymyksenä pohdin, minkälaisen kuvan sanomalehti antaa Pekka Halosesta ja hänen taiteestaan vuosina 1890-1900. Erityisesti keskityn Pekka Haloseen liitettyihin määreisiin suomalaisuus ja kansanomaisuus. Selvittääkseni kysymyksenasettelua tutkin lehtiartikkeleiden tekstin sisältöä ja miten artikkelit kuvaavat Pekka Halosen maailmaa, hänen elämäänsä ja tekemäänsä taidetta kyseisenä ajankohtana. Tärkeää on se, minkälaisia faktoja uutisista on mahdollista löytää, ja minkälaisia tulkintoja uutisista on mahdollista tehdä.

Diskurssianalyysin perustana on kielenkäytön käytäntö eli teot ja toiminta. Kielenkäytön tehtävänä on kuvata maailmaa, jossa elämme. Tarkemmin sen tehtävänä on merkityksellistää ja ymmärtää, järjestää ja rakentaa sekä uusintaa ja muuntaa ympärillä olevaa sosiaalista todellisuutta.

Tekemäni tutkimuksen perusteella Pekka Halosta kuvataan realistisena suomalaisena kansankuvaajana eli talonpoikaisväestön kuvaajana. Myös hänen maisemamaalauksensa nousevat sanomalehtikirjoittelussa esille, mutta eivät siinä mittakaavassa kuin hänen kansankuvauksensa. Sanomalehtiartikkelit painottuvat Pekka Halosen teoksiin ja taiteilijuuteen, ja ainoastaan muutama artikkeli pureutuu hänen henkilökuvaansa tai yksityiselämään.

Uuden Suomettaren artikkeleissa kuvastuu 1890-luvulla voimistunut kansallisaate sekä suomalaisen kansallisidentiteetin kuvaus, joka pohjautuu merkittävältä osin suomalaiseen kansanrunouteen. Suomalaisuutta ja suomalaista alkuperää korostettiin enemmän kuin Halosen kansanomaisuutta.

Nähdäkseni Uusi Suometar ei selittänyt suomalaisuus- ja kansanomaisuus-termejä lukijakunnalleen vaan ilmaukset olivat saaneet merkityksensä jo aiemmin. Käytetyt termit olivat ilmeisiä.

Liite 3. Zusammenfassung auf Deutsch

Eine Analyse von Zeitungsartikeln in der Zeitung „Uusi Suometar“ über den finnischen Künstler Pekka Halonen

Die vorliegende Masterarbeit untersucht den finnischen Maler Pekka Halonen im Zusammenhang mit Zeitungsartikeln aus den Jahren 1890 bis 1900. Zu dieser Zeit war die Zeitung „Uusi Suometar“ die größte finnischsprachige Zeitung. Die Analyse beschäftigt sich mit Zeitungsartikeln, die über Pekka Halonen in den Jahren 1890 bis 1900 in der genannten Zeitung erschienen. Die Studie behandelt die folgenden zwei Forschungsfragen:

- Welche Art von Artikeln wurden über Pekka Halonen in der Zeitung „Uusi Suometar“ in den Jahren 1890 bis 1900 veröffentlicht?

und

- Welches Bild wurde von Pekka Halonen als Künstler in den Jahren 1890 bis 1900 in der Zeitung „Uusi Suometar“ in Hinblick auf zwei Aspekte gezeichnet: als finnischer Künstler und als volkstümlicher Künstler?

Als Forschungsmethode dient dabei die Diskursanalyse, welche zu den qualitativen Forschungsmethoden zählt. Laut der Homepage der Universität Jyväskylä untersucht die Diskursanalyse die Bedeutungen, die durch Sprachverwendung und Kommunikation hergestellt werden sowie Bedeutungskontexte und -prozesse und durch diese Bedeutungen hervorgerufene Praktiken.[338] Mit dieser Methode werden Medientexte bzw. Zeitungsartikel analysiert.

Der finnische Maler Pekka Halonen wurde 1865 in Lapinlahti geboren. Sein familiärer Hintergrund war ungewöhnlich für einen Kunststudenten, da seine Familie Bauern und finnischsprachig waren. Mit über zwanzig Jahren war er bereits älter als die meisten seiner Kommilitonen, als er nach Helsinki zog um

[338] Homepage der Universität Jyväskylä s.v. „Discourse Analysis“

Kunst zu studieren. Nach vier Jahren an der Zeichenschule der Finnischen Kunstgesellschaft schloss er sein Studium in Paris und in Italien ab. Ende der 1890er Jahre zog Pekka Halonen nach Tuusula in Finnland, wo er sein Haus mit Atelier, Halosenniemi, errichten ließ. Dort lebte Pekka Halonen über dreißig Jahre. Er starb im Jahr 1933. In seinen Bildern stellte er vor allem die Landschaft rund um den Tuusula-See und die Ausblicke rund um sein Atelier dar. Heute gilt Pekka Halonen als einer der prominentesten Vertreter des Goldenen Zeitalters der finnischen Kunst.

1891 schaffte Pekka Halonen den Durchbruch mit seinem Werk „Die Mäher“ („Niitomiehet“). Man lobte den Künstler für seine Fähigkeit, das einfache Volk mit großem Realismus darzustellen. Im selben Jahr organisierten die Künstler zum ersten Mal eine eigene Ausstellung in Helsinki. Davor hatte es nur Ausstellungen gegeben, die von der Finnischen Kunstgesellschaft organisiert wurden. Doch ab 1891 gab es auch eine Ausstellung, welche von den finnischen Künstlern selbst organisiert wurde.

Zu dieser Zeit, in den Jahren 1809 bis 1917, war Finnland ein autonomer Teil des Russischen Reiches, das sogenannte Großherzogtum Finnland. Ende des 19. Jahrhunderts wurde die Russifizierung Finnlands vorangetrieben, zum Beispiel durch die Einführung des Postsystems des Zarenreiches im Jahr 1890 und das Februarmanifest im Jahr 1899.

Zugleich erlebte Finnland das sogenannte nationale Erwachen. Künstler in den Bereichen Malerei, Literatur, Musik und Architektur hoben in ihren Werken die finnische nationale Identität hervor und wollten der Welt die finnische Kultur näherbringen. Diese Epoche, ungefähr von 1880 bis 1910, bezeichnet man als das Goldene Zeitalter der finnischen Kunst. Ihren Höhepunkt erlebte diese Epoche in Paris im Jahr 1900. Finnland hatte seinen eigenen Pavillon auf der Pariser Weltausstellung. Mit diesem Pavillon konnte Finnland der Welt das Beste der finnischen Kunst zeigen.

In den 1890er Jahren war „Uusi Suometar“ die größte finnischsprachige Zeitung in Finnland. Im Vergleich zur Zeitung „Päivälehti“ war „Uusi Suometar“ eine konservative Zeitung. Für die vorliegende Studie dient „Uusi Suometar“ als Grundlage, da sie die größte finnischsprachige Zeitung war.

In den Jahren 1890 bis 1900 finden sich in der „Uusi Suometar“ 254 Artikel, die über Pekka Halonen berichten oder ihn erwähnen. Heute sind alle finnischen Zeitungen aus den Jahren 1771 bis 1929 digitalisiert und können in DIGI, der digitalen Sammlung der finnischen Nationalbibliothek, eingesehen werden. Diese digitale Sammlung sowie der Künstlerindex der Finnischen Nationalgalerie dienen als Grundlage für die vorliegende Studie.

Bereits am Anfang der 1890er Jahre begann „Uusi Suometar“ damit, Zeitungsartikel über Pekka Halonen zu veröffentlichen. Zu dieser Zeit studierte er noch in Finnland und in Paris Malerei. Die Anzahl an Artikeln nahm in den 1890er Jahren stetig zu und die größte Zahl an Zeitungsartikeln wurde im Jahr 1900 veröffentlicht.

Der Großteil der Artikel umfasst Ausstellungsankündigungen und Rezensionen von Pekka Halonens Kunstwerken. Einige Artikel erwähnen Halonen auch als Teilnehmer an Lotterien der Finnischen Kunstgesellschaft oder sie erwähnen seine Bilder, welche die Kunstgesellschaft im Lauf der Jahre kaufte. Ein großer Teil der Artikel erwähnt auch seinen künstlerischen Beitrag zu einigen Zeitschriften und zu finnischen Weihnachtsalben.

Viele Artikel erwähnen auch, dass Halonen Stipendien und Subventionen erhielt. Diese ermöglichten es ihm, seine Karriere fortzusetzen und ins Ausland zu reisen. „Uusi Suometar“ zitiert auch Zeitungen, die außerhalb Finnlands publiziert wurden und Pekka Halonen thematisieren. Insbesondere im Jahr 1900 rezensierten einige internationale Zeitungen und Zeitschriften finnische Kunst. Einige Artikel nehmen auch auf seine Porträts und seine Altargemälde in finnischen Kirchen Bezug. Nur äußerst selten erwähnen die Artikel den Künstler selbst. So berichten sie etwa, dass er keinen Zutritt zum Café des Hotel Kämp

in Helsinki bekam, und dass er während seines Studiums in Paris als „Hexer von Lappland“ bezeichnet wurde. Der letztgenannte Artikel wurde zuerst in der schwedischen Zeitschrift „Idun“ veröffentlicht und in Folge von „Uusi Suometar“ zitiert.

Heutzutage ist Pekka Halonen am bekanntesten für seine Winterlandschaften. Seine ersten Winterdarstellungen stammen aus der Mitte der 1890er Jahre, aber diese Werke werden nicht in den Artikeln der Zeitung „Uusi Suometar“ erwähnt. Halonen stellte das einfache finnische Volk und finnische Landschaften dar und wurde als realistischer Maler angesehen. Zu einem gewissen Grad wurzelte sein Werk in der finnischen Volksdichtung und es war sein Bestreben, an der Bewegung finnischer Künstler teilzunehmen, welche die finnische Identität in ihren Werken darstellten. Die Vorstellung von Finnentum und dem finnischen Volk fand bei gebildeten Leuten in Finnland immer mehr Verbreitung und Pekka Halonen stellte diese Ideen auch in seinen Werken der 1890er Jahren dar. Viele dieser Werke zählen heute zu seinen bekanntesten.

Finnentum findet sich in Zeitungsartikeln in „Uusi Suometar“ auf viele Arten. Die Wörter und Phrasen, die sich in den Artikeln darauf beziehen, wurden von Journalisten der Zeitung „Uusi Suometar“ oder von Journalisten anderer Zeitungen und Zeitschriften geschrieben, welche die „Uusi Suometar“ zitierte. Die Sprache, welche in Werbungen benutzt wurde, war eine andere Art, Phrasen mit Bezug zu Finnentum zu benutzen. Auch fixe Phrasen wie die „Finnische Kunstgesellschaft“ und die „Ausstellung der finnischen Künstler“ sind klare Verweise auf Finnentum. Die Motive oder die Namen von Pekka Halonens Werken sind finnisch oder sie zeigen finnische Landschaften. Einige seiner Werke wurzeln in finnischer Mythologie.

In den 1890er Jahren erhielt Pekka Halonen Lob für seine Darstellung von einfachen Leuten. „Uusi Suometar“ wies in den Artikeln nicht auf seine bäuerliche Herkunft hin. Die Zeitung benutzte in ihrer Berichterstattung über Halonens Werke volkstümliche Phrasen in Form von Namen oder in Kommentaren über die Motive seiner Werke. Volkstümliche Phrasen fanden auch für die Darstellungen von traditionellen finnischen Sängerinnen und

Sängern Anwendung. In zwei Fällen wurden volkstümliche Phrasen auf eine andere Art verwendet. In einem Fall beschrieb die Zeitung Halonens Malstil als volkstümlich. Im anderen Fall beschrieb sie das Verhalten des Malers als volkstümlich.

Die Artikel in „Uusi Suometar“ über Pekka Halonen konzentrieren sich auf seine Kunstwerke und auf ihn selbst als Künstler. Im Zuge der vorliegenden Studie zeigte sich, dass sich die Zeitung in ihren Artikeln über Pekka Halonen mehr auf das Finnentum als auf volkstümliche Phrasen konzentrierte. Die Phrasen, welche „Uusi Suometar“ in den Artikeln benutzte, waren den Leserinnen und Lesern bereits bekannt. Dies zeigt sich darin, dass die Zeitung die Phrasen nicht näher erklärte.

Am Ende der Studie werden zwei Artikel aus anderen Zeitungen bzw. Zeitschriften näher betrachtet. Dabei zeigt sich, dass die in „Uusi Suometar“ benutzten Phrasen neutraler sind als die Phrasen in der Zeitung „Päivälehti“ oder in der Zeitschrift „Valvoja“ in ihrer Besprechung der Ausstellung der finnischen Künstler 1891. Weiterführende Studien könnten aussagekräftige Ergebnisse auf Basis von Forschung über andere Zeitungen oder andere Zeiträume erbringen.

Liite 4. Summary in English

An analysis of newspaper articles in the Uusi Suometar about the Finnish artist Pekka Halonen

In my master thesis I research the Finnish painter Pekka Halonen in the context of newspaper articles written between 1890 and 1900. During that time the largest Finnish language newspaper was Uusi Suometar. I analyse the articles written about Pekka Halonen between 1890 and 1900 in that particular newspaper. I have two research questions, which are going to be answered in my master thesis. Those are

- What kind of articles were written about Pekka Halonen in the Uusi Suometar between 1890 and 1900?

and

- What kind of image was given of Pekka Halonen as an artist regarding two attributes, namely Finnish and demotic, in the Uusi Suometar between 1890 and 1900?

As my research method I use discourse analysis, which is a qualitative method of analysis. According to the University of Jyväskylä's homepage discourse analysis explores the meanings produced by language use and communication, the contexts and processes of the meanings and practices caused by these meanings.[339] I analysed media texts, i.e. newspaper articles, with this method.

Finnish painter Pekka Halonen was born in 1865 in Lapinlahti. His background was uncommon for an art student, as he came from a peasant family and he was Finnish speaking. Pekka Halonen was older than the average art student, already in his twenties, when he moved to Helsinki and he began his art studies. He studied four years at the Finnish Art Society's Drawing School and

[339] University of Jyväskylä's homepage, s.v. Discourse Analysis.

after that he completed his studies in Paris and in Italy. At the end of the 1890s Pekka Halonen moved to Tuusula, Finland and his studio home Halosenniemi was built in that same area. In Tuusula Pekka Halonen lived more than thirty years and he died in 1933. He depicted mostly the landscapes of the Lake Tuusula and the views around his own home studio. Nowadays Pekka Halonen is considered to be one of the most important artists of the Golden Age of Finnish Art.

Pekka Halonen made his breakthrough in 1891 with his work “Reapers” (“Niittomiehet”). The artist was praised for his ability to depict the common people as realistic as possible. In the same year the artists themselves organized an art exhibition in Helsinki for the first time. Before that there had only been art exhibitions organized by the Finnish Art Society, but from 1891 onwards there was also an exhibition organized by the Finnish artists themselves.

During that time, between 1809 and 1917, Finland was an autonomous part of the Russian Empire and was called the Grand Duchy of Finland. At the end of the 19th century Russification policies continued in Finland, for example through the introduction of the Imperial Post System in 1890 and the February Manifesto in 1899.

At the same time Finland experienced the so-called national awakening. The artists working in visual arts, literature, music and architecture were highlighting the Finnish national identity in their works and they wanted to show the world the culture of Finland. That period of time, approximately between 1880 and 1910, was called the Golden Age of Finnish Art. This period of time had its climax in Paris in 1900. Finland had its own pavilion at the Paris World Fair and through that pavilion Finland was able to show the best of Finnish art.

In the 1890s Uusi Suometar was the largest Finnish language newspaper in Finland. It was a conservative newspaper compared to Päivälehti. I chose Uusi Suometar because it was the largest Finnish language newspaper.

There were 254 articles on or mentions of Pekka Halonen published in Uusi Suometar between 1890 and 1900. Nowadays all the Finnish newspapers from 1771 to 1929 are digitalized in DIGI – National Library's Digital Collections, which is provided by the National Library of Finland. I used that service as my source of information as well as the Artist Index provided by the Finnish National Gallery.

Uusi Suometar started to publish articles about Pekka Halonen already at the beginning of the 1890s, during the time when he was still studying art in Finland and in Paris. The amount of articles increased constantly in the 1890s and the largest amount of articles was published in the year 1900.

The biggest amount of articles comprises art exhibition announcements and exhibition reviews of Pekka Halonen's art. Some articles mentioned him as a participant in Finnish Art Society's lotteries or they mentioned his paintings, which the Finnish Art Society bought over the years. A large amount of articles also mentioned him as a contributor to the artwork of several magazines and to Christmas albums in Finland.

There were also many articles which mentioned that he received several scholarships and grants, which enabled him to continue his career and travel abroad. Pekka Halonen was also mentioned in newspapers outside of Finland, which Uusi Suometar quoted. Some international newspapers and magazines were reviewing Finnish art especially in 1900. Some articles also mentioned his portraits and altarpieces in the churches in Finland. Very rarely articles mentioned the artist himself, such as how he was not able to enter the cafeteria of Hotel Kämp in Helsinki and how he was called "The Witch of Lapland" in Paris while studying there. The latter article was first published in the Swedish magazine Idun, which Uusi Suometar quoted.

Nowadays Pekka Halonen is best known for his winter landscapes. His first depictions of winter are from the middle of the 1890s, but those works were not mentioned in the articles of Uusi Suometar. He depicted the common people and landscapes of Finland and he was said to be realistic. To some extent his

roots were in Finnish folk poetry and he aimed to participate in the movement of Finnish artists who were depicting the national identity of Finland in their works. Among educated people in Finland the idea of Finnishness and Finnish folk was rising, and Pekka Halonen was also depicting this idea in his works in the 1890s. Nowadays, those are some of his best known works in Finland.

Finnishness appeared in Uusi Suometar articles in many ways. The words and phrases referring to Finnishness that are used in the articles were written by the reporters of Uusi Suometer or the reporters of other newspapers and magazines, which Uusi Suometar quoted. The language used in the advertisements was also another way of using phrases referring to Finnishness. Also the use of already given phrases such as Finnish Art Society and Finnish Artists' Exhibition was a clear reference to Finnishness. The themes or the names of Pekka Halonen's works were Finnish or he was depicting the Finnish landscapes. Some of his works had roots in Finnish mythology.

In the 1890s Pekka Halonen was praised for depicting the Finnish common people. Uusi Suometar did not point to his peasant background in the articles. The newspaper used demotic phrases when reporting on his works by stating the names or commenting on the themes of his works. Demotic phrases were also used for the depiction of folk song singers in Finland. Two occasions showed a different kind of usage of demotic phrases. On one occasion the newspaper depicted the artist's way of painting as demotic and on the other it portrayed Pekka Halonen's behaviour as demotic.

The articles about Pekka Halonen in the Uusi Suometar newspaper focused on his art works and him as an artist. In the course of my research it became clear that the newspaper was focusing more on Finnishness than the demotic phrases in its articles about Pekka Halonen. The phrases which Uusi Suometar used in articles were already clear to the readers. This can be derived from the fact that the newspaper did not clarify the phrases.

At the end of my master thesis I take a closer look at two articles from different newspapers and magazines. I wanted to show that the phrases used in Uusi

Suometar were more neutral than the phrases used in the Päivälehti newspaper or in Valvoja magazine in 1891 in the discussion of the Finnish Artists' Exhibition. Further studies could show distinctive results of other researches using different newspapers or periods of times.

7 Lähdeluettelo

7.1 Painamattomat lähteet

Pekka Halosen kirje Axel Gallénille 23.5.1894. Alkuperäinen kirje: Kansallisarkisto, Helsinki: Akseli Gallen-Kallelan kirjekokoelma (Gallen-Kallelan Museosäätiön kokoelma, Mikrokortit) (GKM). Kirjeen kopio: Tuusulan museo, Pekka Halosen kirjearkisto.

Pekka Halosen kirje Axel Gallénille 4.10.1894. Alkuperäinen kirje: Kansallisarkisto, Helsinki: Akseli Gallen-Kallelan kirjekokoelma (Gallen-Kallelan Museosäätiön kokoelma, Mikrokortit) (GKM). Kirjeen kopio: Tuusulan museo, Pekka Halosen kirjearkisto.

7.2 Kirjallisuus

Fairclough, Norman: Miten media puhuu. Vastapaino Tampere 1997. Tammer-Paino Oy, Tampere 1997.

Häggman, Kai: Paras tawara maailmassa. Suomalainen kustannustoiminta 1800-luvulta 2000-luvulle. Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava. Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu 2008.

Jokinen, Arja; Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero: Diskursiivinen maailma. Teoreettiset lähtökohdat ja analyyttiset käsitteet. Teoksessa Arja Jokinen, Kirsi Juhila & Eero Suoninen. Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö. Sivut 25-50. Vastapaino Tampere 2016. Tallinn Raamatutrükikoda, Tallinna 2016.

Jokinen, Arja: Diskurssianalyysin suhde sukulaistraditioihin. Teoksessa Arja Jokinen, Kirsi Juhila & Eero Suoninen. Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet

ja käyttö. Sivut 249-266. Vastapaino Tampere 2016. Tallinn Raamatutrükikoda, Tallinna 2016.

Jokinen, Arja: Vakuuttelevan ja suostuttelevan retoriikan analysoiminen. Teoksessa Arja Jokinen, Kirsi Juhila & Eero Suoninen. Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö. Sivut 337-368. Vastapaino Tampere 2016. Tallinn Raamatutrükikoda, Tallinna 2016.

Jokinen, Arja & Juhila, Kirsi: Diskurssianalyyttisen tutkimuksen kartta. Teoksessa Arja Jokinen, Kirsi Juhila & Eero Suoninen. Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö. Sivut 267-310. Vastapaino Tampere 2016. Tallinn Raamatutrükikoda, Tallinna 2016.

Juhila, Kirsi: Kulttuurin jatkuvasti rakentuvat kehät. Tilanteisesta kulttuuriseen kontekstiin. Teoksessa Arja Jokinen, Kirsi Juhila & Eero Suoninen. Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö. Sivut 369-407. Vastapaino Tampere 2016. Tallinn Raamatutrükikoda, Tallinna 2016.

Knapas, Rainer: Johdanto: Suomi vuoden 1809 jälkeen. Teoksessa Salme Sarajas-Korte (päätoim.) ars osa 3. Suomen taide. Sivut 10-13. Kustannusosakeyhtiö Otava, Keuruu 1989.

Konttinen, Riitta: Sammon takojat. Nuoren Suomen taiteilijat ja suomalaisuuden kuvat. Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava. Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu 2001.

Koski, Leena: Sivistystyön ihmiskäsitys: villi-ihmisestä aikuiseksi yksilöksi. Teoksessa Anja Heikkinen & Pirkko Leino-Kaukiainen (toim.) Valistus ja koulunpenkki. Kasvatus ja koulutus Suomessa 1860-luvulta 1960-luvulle. Sivut 159-183. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 1266:2, Tiede. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki. Kariston Kirjapaino Oy, Hämeenlinna 2011.

Kuoppamäki, Riitta: Etevä Eero Mäkinen. Seminaarinlehtori ja käsityöläistehtailija 1800-luvun lopun Sortavalassa. Helsinki 2008. Tammisaaren kirjapaino, Tammisaari 2008.

Landgren, Lars: Kieli ja aate – politisoituva sanomalehdistö 1860-1889. Teoksessa Päiviö Tommila (päätoim.) Suomen lehdistön historia 1. Sanomalehdistön vaiheet vuoteen 1905. Sivut 267-420. Kustannuskiila Oy, Kuopio. Graafiset Palvelut/SSKOY, Kuopio 1988.

Leino-Kaukiainen, Pirkko: Kasvava sanomalehdistö sensuurin kahleissa 1890-1905. Teoksessa Päiviö Tommila (päätoim.) Suomen lehdistön historia 1. Sanomalehdistön vaiheet vuoteen 1905. Sivut 421-632. Kustannuskiila Oy, Kuopio. Graafiset Palvelut/SSKOY, Kuopio 1988.

Lindström, Aune: Pekka Halonen. Elämä ja teokset. Werner Söderström Osakeyhtiö, Porvoo 1957.

Naski-Multanen, Marke (toim.) ”Tupatölli omalle turpeelle”. Halosenniemen taiteilijakoti. Halosenniemen museon julkaisusarja nro 10. Graficolor Ky, 2005.

Pettersson, Susanna: Suomen Taideyhdistys. Tausta, perustaminen ja toiminnan kulmakivet. Teoksessa Rakel Kallio (toim.) Dukaatti. Suomen Taideyhdistys 1846-2006. Sivut 11-31. Werner Söderström Osakeyhtiö, Helsinki. WS Bookwell Oy, Porvoo 2006.

Rinta-aho, Johanna: Ateljeekoti Halosenniemi. Teoksessa Anna-Maria von Bonsdorff (toim.) Pekka Halonen -kirja. Sivut 122-131. Ateneumin julkaisut no 52. Julkaisija Ateneumin taidemuseo / Valtion taidemuseo. 2. painos. Art-Print, Helsinki 2008.

Sarajas-Korte, Salme: Maalaustaide 1880-luvulla - Ulkoilmarealismi. Teoksessa Salme Sarajas-Korte (päätoim.) ars osa 4. Suomen taide. Sivut 200-253. Kustannusosakeyhtiö Otava, Keuruu 1989.

Smeds, Kerstin: Johdanto: Uudistuva Suomi 1870-1905. Teoksessa Salme Sarajas-Korte (päätoim.) ars osa 4. Suomen taide. Sivut 8-11. Kustannusosakeyhtiö Otava, Keuruu 1989.

Suoninen, Eero: Kielenkäytön vaihtelevuuden analysoiminen. Teoksessa Arja Jokinen, Kirsi Juhila & Eero Suoninen. Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö. Sivut 51-74. Vastapaino Tampere 2016. Tallinn Raamatutrükikoda, Tallinna 2016.

Suoninen, Eero: Näkökulma sosiaalisen todellisuuden rakentumiseen. Teoksessa Arja Jokinen, Kirsi Juhila & Eero Suoninen. Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö. Sivut 229-248. Vastapaino Tampere 2016. Tallinn Raamatutrükikoda, Tallinna 2016.

Suoninen, Eero: Vuorovaikutuksen mikromaiseman analysoiminen. Teoksessa Arja Jokinen, Kirsi Juhila & Eero Suoninen. Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö. Sivut 313-336. Vastapaino Tampere 2016. Tallinn Raamatutrükikoda, Tallinna 2016.

Tommila, Päiviö ja Salokangas, Raimo: Sanomia kaikille. Suomen lehdistön historia. Oy Edita Ab, Helsinki 1998.

Tommila, Päiviö (päätoim.): Suomen lehdistön historia 7. Hakuteos Savonlinna – Övermarks Tidning. Sanoma- ja paikallislehdistö 1771-1985. Kustannuskiila Oy, Kuopio. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväksylä 1988.

Tommila, Päiviö (päätoim.): Suomen lehdistön historia 6. Hakuteos Kotokulma – Savon lehti. Sanoma- ja paikallislehdistö 1771-1985. Kustannuskiila Oy, Kuopio.Gummerus Oy Kirjapaino, Jyväskylä 1988.

Tommila, Päiviö: Suomen sanomalehdistön alkuvaiheet. Teoksessa Päiviö Tommila (päätoim.) Suomen lehdistön historia 1. Sanomalehdistön vaiheet vuoteen 1905. Sivut 23-76. Kustannuskiila Oy, Kuopio. Graafiset Palvelut/SSKOY, Kuopio 1988.

Tommila Päiviö: Yhdestä lehdestä sanomalehdistöksi 1809-1859. Teoksessa Päiviö Tommila (päätoim.) Suomen lehdistön historia 1. Sanomalehdistön vaiheet vuoteen 1905. Sivut 77-266. Kustannuskiila Oy, Kuopio. Graafiset Palvelut/ SSKOY, Kuopio 1988.

Vainio, Matti & Savolainen, Pentti: Suomi herää. Mistä on suomalaisuus tehty? Minerva Kustannus Oy, Helsinki, Jyväskylä. Painopaikka Kopijyvä Oy, Jyväskylä 2006.

Valkonen, Markku: Kultakausi. WSOY:n graafiset laitokset, Porvoo 1989.

Valtonen, Sanna: Hyvä, paha media. Diskurssianalyysi kriittisen mediatutkimuksen menetelmänä. Teoksessa Anu Kantola & Inka Moring & Esa Väliverronen (toim.) Media-analyysi. Tekstistä tulkintaan. Sivut 93-121. Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus. Tammer-Paino Oy, Tampere 1998.

Vesikansa, Jyrki: Sinivalkoiseen Suomeen. Uuden Suomen ja sen edeltäjien historia I 1847-1939. Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava. Otavan Kirjapaino, Keuruu 1997.

Virtanen, Leea: Suomalainen kansanperinne. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 471. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki. WSOY - Kirjapainoyksikkö, Porvoo 1999.

Virtanen, Matti: Fennomanian perilliset. Poliittiset traditiot ja sukupolvien dynamiikka. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 831. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen (Stakes) julkaisuja. Karisto Oy:n kirjapaino, Hämeenlinna, 2001.

Vuorela, Toivo: Suomalainen kansankulttuuri. Kolmas painos. Werner Söderström Osakeyhtiö, Porvoo, Helsinki, Juva. WSOY:n graafiset laitokset, Porvoo 1983.

Väliverronen, Esa: Mediatekstistä tulkintaan. Teoksessa Anu Kantola & Inka Moring & Esa Väliverronen (toim.) Media-analyysi. Tekstistä tulkintaan. Sivut 13-39. Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus. Tammer-Paino Oy, Tampere 1998.

Wrede, Johan: Se kansa meidän kansa on. Runeberg, vänrikki ja kansakunta. Gummerus, Jyväskylä, Helsinki. Amer-yhtymä Oy. Weilin+Göösin kirjapaino, Espoo, 1988.

Zetterberg, Seppo: Suurmiehistä kulttuurin uranuurtajiin. Teoksessa Allan Tiitta, Päiviö Tommila, Anto Leikola, Jorma Kaimio, Riitta-Liisa Kuosmanen (toimituskunta) Suuret suomalaiset. Demokratisoituva Suomi (1850-1920). Sivut 8-15. Erikoispainos Suomen itsenäisyyden 80-vuotisjuhlan kunniaksi. Kansallisgalleria. WSOY-yhtymä Weilin+Göös Oy, Porvoo 1996.

7.3 Internet-lähteet

Bonsdorff, Anna-Maria von: Colour Asceticism and Synthetist Colour: Colour Concepts in turn-of-the-20th-century Finnish and European Art. Helsingin yliopisto, 2012. [haettu 26.11.2017] Löytyy osoitteesta <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/33523/Colouras.pdf?sequence=1>

Digi – Kansalliskirjaston digitoidut aineistot. [haettu 20.1.2018] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/search>

Eerola, Elina: Taiteilijakodit taiteilijakuvan peileinä. Emil Wikströmin, Pekka Halosen ja Axel Gallénin ihanteiden toteutuminen rakentamiensa taiteilijakotien välityksellä 1892-1902. Tampereen yliopisto, 2008. [haettu 26.11.2017] Löytyy osoitteesta <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/80511/gradu03492.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Iso suomen kielioppi. [haettu 27.5.2018] Löytyy osoitteesta <http://scripta.kotus.fi/visk/etusivu.php>

Jungfennomaanit. Wikipedia-verkkosivusto. [haettu 25.11.2017] Löytyy osoitteesta <https://fi.wikipedia.org/wiki/Jungfennomaanit>

Kansallisgalleria. Lehtileikekokoelman taiteilijaviitekortit. [haettu 20.1.2018] Löytyy osoitteesta < http://taiteilijaviitekortit.kansallisgalleria.fi/>

Kokkinen, Nina: Artikkeli Totuudenetsijät-väitöstutkimuksesta. [haettu 26.11.2017] Löytyy osoitteesta <https://ninakokkinen.com/2016/09/01/totuudenetsijat-vaitostutkimus-taiteen-henkisyydesta/>

Lahelma, Marja: Ideal and Disintegration: Dynamics of the Self and Art at the Fin-de-Siècle. Helsingin yliopisto, 2014. [haettu 2611.2017] Löytyy osoitteesta <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/42525/lahelma_dissertation.pdf?sequence=1>

Päivälehti 25.10.1891 nro 248 sivu 3. [haettu 3.3.2019] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/564566?page=3&term=Halosella>

Päivälehti 29.10.1891 nro 251 sivu 2. [haettu 3.3.2019] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/569538?page=2&term=Halonen>

Suomalainen puolue. Wikipedia-verkkoartikkeli. [haettu 25.11.2017] Löytyy osoitteesta <https://fi.wikipedia.org/wiki/Suomalainen_puolue>

Suomen venäläistäminen ja sen vastustaminen. Peda.net. Valkeakosken kaupungin opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut. Tyryn koulu. [haettu 19.2.2019] Löytyy osoitteesta

<https://peda.net/valkeakoski/opetuspalvelut/pk/tyry/oppiaineet/historia/hi-koskinen/7c/historia/j5mas11/svjsv>

University of Jyväskylä's homepage, s.v. Discourse Analysis. [haettu 17.3.2018] Löytyy osoitteesta <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/en/methodmap/data-analysis/discourse-analysis>

Uusi Suometar. Wikipedia-verkkosivusto. [haettu 25.11.2017] Löytyy osoitteesta <https://fi.wikipedia.org/wiki/Uusi_Suometar>

Uusi Suometar 24.5.1890 nro 118 sivu 2. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/58505?page=2>

Uusi Suometar 2.10.1890 nro 228 sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/52509?page=3>

Uusi Suometar 2.11.1890 nro 255 sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/4837?page=3>

Uusi Suometar 2.5.1891 nro 100 sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/594566?page=3>

Uusi Suometar 25.10.1891 nro 248 sivu 2. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/589179?page=3>

Uusi Suometar 29.10.1891 nro 251 sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/587267?page=3>

Uusi Suometar 1.12.1891 nro 279 sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/589795?page=3>

Uusi Suometar 29.12.1891 nro 301 sivu 2. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/586701?page=2>

Uusi Suometar 3.3.1892 nro 52 sivu 3. [haettu 19.11.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/595413?page=3>

Uusi Suometar 6.5.1892 nro. 104 sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/589317?page=3>

Uusi Suometar 26.5.1892 nro 121 sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/596950?page=3>

Uusi Suometar 4.6.1892 nro 128 sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/592156?page=3>

Uusi Suometar 23.9.1892 nro 221 sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/590568?page=3>

Uusi Suometar 15.10.1892 nro 240 sivu 2. [haettu 19.11.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/593386?page=2>

Uusi Suometar 16.10.1892 nro 241 sivu 2. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/593636?page=2>

Uusi Suometar 18.10.1892 nro 242 sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/585307?page=3>

Uusi Suometar 30.10.1892 nro. 253 sivu 2. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/589663?page=2>

Uusi Suometar 4.11.1892 nro 257 sivu 1-2. [haettu 17.7.2017] Löytyvät osoitteista <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/592052?page=1> ja <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/592052?page=2>

Uusi Suometar 19.11.1892 nro. 270 sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/586226?page=3>

Uusi Suometar 4.12.1892 nro 283 sivu 2. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/591718?page=2>

Uusi Suometar 17.3.1893 nro 64 sivu 2. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/595492?page=2>

Uusi Suometar 19.3.1893 nro 66 sivu 2-3. [haettu 17.7.2017] Löytyvät osoitteista <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/593056?page=2> ja <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/593056?page=3>

Uusi Suometar 28.3.1893 nro 72 sivu 2 [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/589454?page=2>

Uusi Suometar 7.4.1893 nro 79 sivu 3 [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/594830?page=3>

Uusi Suometar 11.4.1893 nro 82 sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/590350?page=3>

Uusi Suometar 14.4.1893 nro 85 sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/589707?page=3>

Uusi Suometar 19.4.1893 nro 89 sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/584382?page=3>

Uusi Suometar 6.8.1893 nro 180 sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/586774?page=3>

Uusi Suometar 14.9.1893 nro 213 sivu 2. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/586158?page=2>

Uusi Suometar 19.9.1893 nro 217 sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/586358?page=3>

Uusi Suometar 28.9.1893 nro 225 sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/586350?page=3>

Uusi Suometar 13.10.1893 nro 238 sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/587941?page=3>

Uusi Suometar 14.10.1893 nro 239 sivu 2. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/582805?page=2>

Uusi Suometar 12.11.1893 nro 264 sivu 2. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/586549?page=2>

Uusi Suometar 23.11.1893 nro 273 sivu 2. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/593929?page=2>

Uusi Suometar 3.12.1893 nro 282 sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/589763?page=3>

Uusi Suometar 21.1.1894 nro 17 sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/586363?page=3>

Uusi Suometar 16.3.1894 nro 63 sivu 6. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/594277?page=6>

Uusi Suometar 1.4.1894 nro 74 sivu 2. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/590574?page=2>

Uusi Suometar 4.4.1894 nro 76 sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/593318?page=3>

Uusi Suometar 23.5.1894 nro 116 sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/592387?page=3>

Uusi Suometar 26.5.1894 nro 119 sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/588070?page=3>

Uusi Suometar 20.6.1894 nro 140 sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/585703?page=3>

Uusi Suometar 24.7.1894 nro 169 sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/593769?page=3>

Uusi Suometar 18.9.1894 nro 217 sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/594308?page=3>

Uusi Suometar 7.10.1894 nro 234 sivu 2. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/592965?page=2>

Uusi Suometar 9.11.1894 nro 262 sivu 2. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/586004?page=2>

Uusi Suometar 2.12.1894 nro 282 sivu 2. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/596732?page=2>

Uusi Suometar 28.12.1894 nro 302 sivu 4. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/584836?page=4>

Uusi Suometar 26.1.1895 nro 22 sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/591726?page=3>

Uusi Suometar 16.5.1895 nro 112 sivu 2 [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/586431?page=2>

Uusi Suometar 1.10.1895 nro 227 sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/596952?page=3>

Uusi Suometar 17.10.1895 nro 241 sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/585255?page=3>

Uusi Suometar 30.10.1895 nro 252 sivu 2. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/595549?page=2>

Uusi Suometar 10.11.1895 nro 262 sivu 4. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/594046?page=4>

Uusi Suometar 10.11.1895 nro 262 sivu 2. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/594046?page=2>

Uusi Suometar 10.11.1895 nro 262 sivu 3. [haettu 17.7.2017] <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/594046?page=3>

Uusi Suometar 16.11.1895 nro 267 sivu 1-2. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/589927?page=1> ja <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/589927?page=2>

Uusi Suometar 11.12.1895 nro 288 sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/595007?page=3>

Uusi Suometar 15.12.1895 nro 292A sivu 3. [haettu 17.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/592755?page=3>

Uusi Suometar 24.1.1896 nro 19 sivu 3. [haettu 14.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/587235?page=3&term=Halosen>

Uusi Suometar 11.3.1896 nro 59 sivu 2. [haettu 14.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/595697?page=2&term=Halonen&term=Haloselle>

Uusi Suometar 11.4.1896 nro 83 sivu 3. [haettu 14.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/586065?page=3>

Uusi Suometar 30.4.1896 nro 99 sivu 3. [haettu 14.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/587827?page=3&term=Halosen>

Uusi Suometar 16.8.1896 nro 189 sivu 2. [haettu 14.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/591539?page=2&term=Haloselta>

Uusi Suometar 2.9.1896 nro 203 sivu 2. [haettu 14.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/584516?page=2&term=Halonen>

Uusi Suometar 10.10.1896 nro 236 sivu 3. [haettu 14.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/596370?page=3&term=Halonen>

Uusi Suometar 4.11.1896 nro 257 sivu 3. [haettu 14.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/584751?page=3&term=Halonen>

Uusi Suometar 6.11.1896 nro 259 sivu 2. [haettu 14.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/593366?page=2&term=Halonen>

Uusi Suometar 17.12.1896 nro 294 sivu 2. [haettu 14.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/593336?page=2&term=Halosella>

Uusi Suometar 18.3.1897 nro 72 sivu 3. [haettu 19.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/587545?page=3&term=Halonen>

Uusi Suometar 12.4.1897 nro 96 sivu 2. [haettu 19.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/585109?page=2&term=Halonen>

Uusi Suometar 24.4.1897 nro 106 sivu 3. [haettu 19.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/590762?page=3&term=Halosen>

Uusi Suometar 4.12.1897 nro 301 sivu 3. [haettu 19.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/591766?page=3>

Uusi Suometar 14.12.1897 nro 309 sivu 3. [haettu 19.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/586165?page=3&term=Halosen&term=Halonen>

Uusi Suometar 16.1.1898 nro 12 sivu 3. [haettu 19.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/591232?page=3&term=Halonen>

Uusi Suometar 22.2.1898 nro 43 sivu 3. [haettu 19.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/595489?page=3&term=Halonen>

Uusi Suometar 1.3.1898 nro 49 sivu 1. [haettu 19.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/597171?page=1&term=Halosen>

Uusi Suometar 23.3.1898 nro 68 sivu 2. [haettu 19.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/596382?page=2&term=Halonen>

Uusi Suometar 29.3.1898 nro 72 sivu 3. [haettu 19.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/597382?page=3&term=Halonen>

Uusi Suometar 24.9.1898 nro 221 sivu 3. [haettu 19.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/590532?page=3&term=Halonen>

Uusi Suometar 29.1.1899 nro 25 sivu 3. [haettu 21.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/595458?page=3&term=Halosen>

Uusi Suometar 15.2.1899 nro 42 sivu 3 [haettu 21.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/587051?page=3&term=Halonen>

Uusi Suometar 12.3.1899 nro 67 sivu 3. [haettu 21.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/582446?page=3&term=Halosen>

Uusi Suometar 30.4.1899 nro 113A sivu 3. [haettu 21.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/597444?page=3&term=Haloselle>

Uusi Suometar 18.5.1899 nro 129 sivu 3. [haettu 21.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/585690?page=3&term=Halonen>

Uusi Suometar 16.8.1899 nro 206 sivu 2. [haettu 2.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/591000?page=2&term=Haloselle>

Uusi Suometar 14.10.1899 nro 257 sivu 4. [haettu 21.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/582921?page=4&term=Halonen>

Uusi Suometar 15.10.1899 nro 258 sivu 5. [haettu 21.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/591683?page=5&term=Halonen&term=Halosen>

Uusi Suometar 3.11.1899 nro 274 sivu 3. [haettu 21.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/583512?page=3&term=Halosen>

Uusi Suometar 8.11.1899 nro 278 sivu 2-3. [haettu 21.7.2017] Löytyy osoitteista <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/587307?page=2&term=Halosen&term=Halonen> ja <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/587307?page=3&term=Halosen&term=Halonen>

Uusi Suometar 12.11.1899 nro 282 sivu 3. [haettu 21.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/591238?page=3&term=Halosta&term=Halosen&term=Halonen>

Uusi Suometar 16.12.1899 nro 311 sivu 5. [haettu 21.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/589545?page=5&term=Halonen>

Uusi Suometar 17.12.1899 nro 312A sivu 3. [haettu 21.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/596793?page=3&term=Halonen&term=Halosen>

Uusi Suometar 9.1.1900 nro 6 sivu 4-5. [haettu 26.7.2017] Löytyy osoitteista <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/583870?page=4&term=Haloselta&term=Halonen> ja <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/583870?page=5&term=Haloselta&term=Halonen>

Uusi Suometar 28.2.1900 nro 54 sivu 5. [haettu 26.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/595643?page=5&term=Haloselta>

Uusi Suometar 7.3.1900 nro 61 sivu 5. [haettu 26.7.2017] Löytyy teoksesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/592288?page=5&term=Halonen>

Uusi Suometar 23.3.1900 nro 77 sivu 5. [haettu 28.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/586702?page=5&term=Halosen>

Uusi Suometar 27.4.1900 nro 108 sivu 5. [haettu 28.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/594403?page=5&term=Halonen>

Uusi Suometar 28.4.1900 nro 109 sivu 5. [haettu 26.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/584735?page=5&term=Halosen&term=Halosta>

Uusi Suometar 4.5.1900 nro 115 sivu 4. [haettu 26.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/587987?page=4&term=Halonen>

Uusi Suometar 7.5.1900 nro 118 sivu 4. [haettu 28.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/591734?page=4&term=Halosen>

Uusi Suometar 8.5.1900 nro 119 sivu 3-4. [haettu 28.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/589744?page=3&term=Halosen> ja <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/589744?page=4&term=Halosen>

Uusi Suometar 9.5.1900 nro 120 sivu 5. [haettu 28.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/595679?page=5&term=Halonen>

Uusi Suometar 24.5.1900 nro 135A sivu 5. [haettu 28.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/597404?page=5&term=Haloselta&term=Halosen>

Uusi Suometar 1.6.1900 nro 142B sivu 1. [haettu 26.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/588487?page=1&term=Haloselta>

Uusi Suometar 5.6.1900 nro 145 sivu 5. [haettu 24.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/588959?page=5&term=Halosen&term=Halonen>

Uusi Suometar 27.6.1900 nro 164 sivu 3. [haettu 26.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/585500?page=3&term=Halosen&term=Haloselle>

Uusi Suometar 19.7.1900 nro 183 sivu 4. [haettu 28.7.2017] Löytyy teoksesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/582680?page=4&term=Halonen>

Uusi Suometar 21.7.1900 nro 185 sivu 2-3. [haettu 26.7.2017] Löytyy osoitteista <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/595367?page=2&term=Halosen&term=Halonen> ja <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/595367?page=3&term=Halosen&term=Halonen>

Uusi Suometar 7.8.1900 nro 199 sivu 3. [haettu 28.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/594866?page=3&term=Halonen>

Uusi Suometar 11.9.1900 nro 229 sivu 3. [haettu 28.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/590806?page=3&term=Halonen>

Uusi Suometar 15.9.1900 nro 233 sivu 4. [haettu 26.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/587184?page=4&term=Halonen&term=Halosen>

Uusi Suometar 5.10.1900 nro 250 sivu 3. [haettu 24.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/588998?page=3&term=Halosen&term=Halosta>

Uusi Suometar 13.10.1900 nro 257 sivu 5. [haettu 26.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/586162?page=5&term=Halosen>

Uusi Suometar 17.10.1900 nro 260 sivu 4. [haettu 26.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/584691?page=4&term=Halosen>

Uusi Suometar 20.10.1900 nro 263 sivu 5-6. [haettu 26.7.2017] Löytyy osoitteista <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/595715?page=5&term=Haloseen> ja <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/595715?page=6&term=Haloseen>

Uusi Suometar 10.11.1900 nro 281 sivu 5. [haettu 24.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/797949?page=5&term=Haloselta&term=Halosen&term=Halonen>

Uusi Suometar 16.11.1900 nro 286 sivu 3. [haettu 24.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/797954?page=3&term=Halonen&term=Halosen&term=Halosellekin>

Uusi Suometar 20.11.1900 nro 289 sivu 2. [haettu 14.2.2018] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/797957?page=2>

Uusi Suometar 27.11.1900 nro 295 sivu 4. [haettu 26.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/797963?page=4&term=Halosen>

Uusi Suometar 11.12.1900 nro 307 sivu 6. [haettu 28.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/797977?page=6&term=Halosen>

Uusi Suometar 13.12.1900 nro 313 sivu 6. [haettu 26.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/797984?page=6&term=Halonen>

Uusi Suometar 16.12.1900 nro 312A sivu 5. [haettu 28.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/797982?page=5&term=Halonen&term=Halosen>

Uusi Suometar 21.12.1900 nro 316 sivu 5. [haettu 28.7.2017] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/797987?page=5&term=Haloselta>

Valvoja 1.11.1891 nro 11 sivu 74. [haettu 9.3.2019] Löytyy osoitteesta <https://digi.kansalliskirjasto.fi/aikakausi/binding/671333?page=74&term=Halosen>

Veljekset Friis'ein. Kuvallinen luettelo. [haettu 25.11.2017] Löytyy osoitteesta <http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/32554/fem2003171.jpg?sequence=1&isAllowed=y>